

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

XI.

TEMEL EĞİTİM
SEMPOZYUMU

NEDEN PQS?

PQS İngilizce ESOL sınavları ile kurumunuzun dil gelişimini bağımsız bir şekilde ölçebilir ve Uluslararası standartlara göre öğrencilerinizin İngilizce, İspanyolca, Almanca, Fransızca dil düzeylerinde sertifikalandırabilirsiniz.

PQS TERCİH ETTİĞİNİZDE

UYGULAMA ÖNCESİ EĞİTİM

Sınav öncesi ilgili branş öğretmenlerine ölçme ve değerlendirme eğitimi

UYGULAMA

Uzman ekip tarafından okulunuzda tablet ve kulaklıklarla sınav uygulaması

UZMAN GÖRÜŞÜ

Sınav sonrası eğitim ile sonuçların değerlendirilmesi ve uzman görüşü sunulması

SERTİFİKA & FEEDBACK

Her birey için özel hazırlanmış sertifika ve feedback

International
(ESOL)

Placement
(Test)

PQS
Proficiency

Communication
(Oral)

ALTE
Associate Member

Eaquals
Excellence in Language Education
Associate Member

iatefl
Institutional Organisation

Online Solution For Schools, Companies And Assessment Centres

Use
of English

Vocabulary

Receptive Skills (Core Tests)

Reading

Listening

Speaking

Productive Skills

Writing

Professional Qualification Services
London - United Kingdom

HİZMET VERDİĞİMİZ ÜLKELER

9
HİZMET
VERİLEN
ÜLKE

TÜRKİYE

ALMANYA

RUSYA

MEKSİKA

BREZİLYA

KAZAKİSTAN

MISIR

FAS

MAKEDONYA

Global Raporlama İmkanı

Merkezi İngiltere

Hızlı Ve Dinamik

Uygun Fiyat Avantajı

Öğretmen Eğitimleri

Sertifika Ve Feedback

RAKAMLAR İLE PQS

1820

Çalışılan
Okul sayısı

4720

Uygulama
Sınavı sayısı

2

MİLYON'DAN
FAZLA

Sertifika Alan
Öğrenci Sayısı

2

MİLYON'DAN
FAZLA

Feedback Alan
Öğrenci Sayısı

1

MİLYON'DAN
FAZLA

Katılım Sertifikası
Alan Öğrenci Sayısı

1

MİLYON'DAN
FAZLA

Katılım Feedback
Alan Öğrenci Sayısı

10.000
+

Canlı Konuşma Sınavı
Sayısı (Haftalık)

3500
+

Tabletli Sınav
Uygulaması (Günlük)

ALTE

Associate Member

Eaquals
Excellence in Language Education
Associate Member

iatefl
Institutional Organisation

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

İbrahim GÜNDÜZ

Zafer ÖZTÜRK

Yaşar KOÇAK

Prof. Dr. Mehmet SUNGUR

Doç. Dr. Nida TEMİZ

Prof. Dr. Mustafa YAVUZ

Prof. Dr. Hüsamettin KOÇAN

Prof. Dr. Cem BALÇIKANLI

Prof. Dr. Belma TUĞRUL

Prof. Dr. Nalan KURU

Sevda MUSTAFAOĞLU

Sera YÖNDEM

Şükran EVİRGEN

Büşra YEĞİNER DİNÇER

Fatma ERTEN ERSOY

Sena ÖLÇER

Doç. Dr. R. Didem TAYLAN

Mete AKOĞUZ

Emine CORDUK FEYZİOĞLU

Hüma ÇOBANOĞLU NALDEMİRCİ

XI. TEMEL EĞİTİM SEMPOZYUMU

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ *11 Kasım 2023, Ankara*

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Yönetim Kurulu

Zafer ÖZTÜRK
Saim MERAL
Hande GÖKSEL
Zafer ERASLAN
Mina AKCEN
Nigar EVGİN
Mehmet YÜKSEL
Cenk EYÜBOĞLU
Can AKYOLLU
Bünyamin ÇELİKTEN
Kenan TAÇYILDIZ
Hüma ÇOBANOĞLU NALDEMİRCİ
Nesrin CİHANGİR
Fuat EREZ

Okul Öncesi Eğitimi Komisyonu

Süheyla KÖSELER
Delal OĞULMUŞ
Yiğit Kubilay ÇENDİK
Nesrin CİVAN
Zeynep ENGİN
Ayça CENK

İlkokul Komisyonu

E. Aybars ŞEHİRTAY
Çiğdem KAYA
Banu DÖNMEZ
Pınar Sebahat HOŞGÖR
Arzu GÜR

YAYINA HAZIRLAYAN

Nalan TUĞ
Sahra IŞIK

BASKI

Everest Matbaa

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

İstiklal Cad. Odakule İş Merkezi No. 142 K. 5 Beyoğlu -İSTANBUL
TEL: 0212 249 00 00 (pbx) FAKS: 0212 249 00 10
www.tozok.org.tr info@tozok.org.tr

ISBN 978-605-80903-5-4

İÇİNDEKİLER

► SUNUŞ	5
► AÇILIŞ KONUŞMALARI	
İbrahim GÜNDÜZ	9
Zafer ÖZTÜRK	11
Yaşar KOÇAK	14
► KONFERANSLAR	
DEĞİŞEN DÜNYA VE KAYBOLAN DEĞERLER: İYİ ÇİFT VE İYİ EBEVEYN OLABİLMEK	
Prof. Dr. Mehmet SUNGUR	19
ÖNEMLİ	
Prof. Dr. Belma TUĞRUL	21
► İLHAM VEREN KONUŞMALAR	31
ÖĞRETMENİM MERHABA, O 40 DAKİKADA SEN DE VARSIN UNUTMA!	
Doç. Dr. Nida TEMİZ	33
DÜNYADA EĞİTİM KRİZİ VE YENİ OKUL ARAYIŞLARI	
Prof. Dr. Mustafa YAVUZ	39
ÖZKENİN EĞİTİMİNDE UYGULAMALI YÖNTEMLER	
Prof. Dr. Hüsamettin KOÇAN	47
EĞİTİM FELSEFEM Mİ? O DA NEDİR?	
Prof. Dr. Cem BALÇIKANLI	52
► ÇALIŞTAYLAR	
DUYGU DOSTU ÖĞRETMENLİK: SINIF İÇİ İLETİŞİMDE EMOTION COACHING	
Prof. Dr. Nalan KURU	59
EĞİTİMDE FARKLI YAKLAŞIMLAR: HİKAYE VE DRAMA YÖNTEMİ İLE YABANCI DİL ÖĞRENİMİ	
Sevda MUSTAFAOĞLU	62

ALTI TUĞLA'YLA AZ ÇOKTUR Prof. Dr. Belma TUĞRUL Sera YÖNDEM	64
MEKANIN GÜCÜ, DOĞANIN BÜYÜSÜ, DUVARsiz EĞİTİM Şükran EVİRGEN	65
DUYU BÜTÜNLEMENİN OKUL SÜRECİNE ETKİSİ Büşra YEGİNER DİNÇER	67
EĞİTİMDE DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMÜ MÜMKÜN KILMAK İÇİN FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM Fatma ERTEN ERSOY	69
EĞİTİMDE ARTIRILMIŞ GERÇEKLIK UYGULAMALARI Sena ÖLÇER	73
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE EĞLENCELİ MATEMATİK AKTİVİTELERİ Doç. Dr. R. Didem TAYLAN	76
TEMEL EĞİTİMDE YARATICI DRAMA Mete AKOĞUZ	77
ÇOCUKLARIN SANAT BECERİLERİNİ DESTEKLEYİCİ YAKLAŞIMLAR Emine ÇORDUK FEYZİOĞLU	81
► KAPANIŞ KONUŞMASI Hüma ÇOBANOĞLU NALDEMİRCİ	87
► SONUÇ BİLDİRGESİ	91

SUNUŞ

Türkiye Özel Okullar Derneği İlkokul ve Okul Öncesi Eğitim Komisyonu üyelerinin desteğiyle düzenlenen XI. Temel Eğitim Sempozyumu, Ankara ilinde üyemiz ABC Okulları'nın ev sahipliğinde 11 Kasım 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

800 civarında özel okul öncesi eğitimi kurumu ve ilkokulun yönetici ve öğretmenlerinin katıldığı sempozyumda; 2 konferans, 2 ilham veren konuşmalar ve 13 çalıştayda **“Eğitimin Değişmeyen Bileşenleri”** teması farklı yönleriyle tartışılmıştır.

Sempozyuma değerli katkılarından dolayı; Ankara İl Milli Eğitim Müdürü Sayın Yaşar KOÇAK'a, değerli görüşleri ile katkı sağlayan çok değerli akademisyenlere ve uzmanlara, çalışmalarımızı daima destekleyen tüm özel okul kurucularına, yöneticilerine ve öğretmenlerine de en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bu Sempozyumun düzenlenmesinde öncülük eden ve emeği geçen Türkiye Özel Okullar Derneği Okul Öncesi Eğitim Komisyonu ve İlkokul Komisyonu'nun değerli üyelerine, Yönetim Kurulu Üyelerine ve dernek çalışanlarına, ayrıca bu yıl Cumhuriyetimizin 100. Yılı kapsamında ilk kez Ankara'da düzenlenen Sempozyuma ev sahipliği yapan Özel ABC Okulları Kurucusu İbrahim GÜNDÜZ'e, tüm okul yöneticilerine, öğretmenlerine, çalışanlarına ve öğrencilerine etkinliğimize sağladıkları katkı ve desteklerinden dolayı teşekkür ediyoruz.

Elinizdeki kitap, bu Sempozyumda yapılan konuşmaları içermektedir. Titiz bir çalışma ile hazırlanan kitaptaki konuların, ülkemiz eğitim sistemi açısından değerli öneriler içerdiğine ve bunun milli eğitim sistemimize katkılar sağlayacağına inanıyor, saygılar sunuyoruz.

Zafer ÖZTÜRK
Yönetim Kurulu Başkanı

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

AÇILIŞ KONUŞMALARARI

- ▶ **İbrahim GÜNDÜZ**
Özel ABC Okulları Kurucusu
- ▶ **Zafer ÖZTÜRK**
Türkiye Özel Okullar Derneği Başkanı
- ▶ **Yaşar KOÇAK**
Ankara İl Millî Eğitim Müdürü

İbrahim GÜNDÜZ

Özel ABC Okulları Kurucusu

Sayın Ankara İl Milli Eğitim Müdürüm,
Sayın Etimesgut İlçe Milli Eğitim Müdürüm,
bugün burada buluşmamıza vesile olan Türkiye Özel Okullar Derneği'mizin değerli Yönetim Kurulu ve Yüksek İstişare Kurulu,
Derneklerimizin çok değerli başkanları,
Ankara Eğitim Platformu'nun kıymetli üyeleri,
Tüm Türkiye'den ağırlamaktan onur duyduğumuz okullarımızın kurucuları,
genel müdürleri, müdürleri, üniversitelerimizin saygıdeğer öğretim üyeleri ve her daim omuz omuza yürüdüğümüz, "Eğitimin Değişmeyen Bileşenleri"nin en önemli öznesi sevgili öğretmenlerimiz;

Türkiye Özel Okullar Derneği'nin ilk kez Ankara'da ABC Okulları ev sahipliğinde bu yıl 11.sini düzenlemiş olduğu "Temel Eğitim Sempozyumu"na hepiniz hoş geldiniz, sizleri burada ağırlamaktan büyük mutluluk duyuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bundan kısa bir süre önce, Cumhuriyetimizin 100. yılını büyük bir heyecan, gurur ve coşkuyla kutladık. Bize bırakılan bu emanet 100 yıldır olduğu gibi bundan sonra da bizlerin ve yetiştirdiğimiz nesillerin olacaktır. Dün ise 10 Kasım'dı. 100. yılına eriştiğimiz Cumhuriyetimizin kurucusunun ebediyete irtihalinin 85. yılı... Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere vatanımızın her karış toprağı için canla başla savaşan şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve minnetle anıyor, şükranlarımı sunuyorum.

Sevinci ve hüznü bir arada yaşadığımız bu günlerde, aynı gökyüzünü paylaştığımız önce Ukrayna'da şimdi de Filistin'de yaşanan acılara da değinmeden geçemiyor insan. Binlerce yaşamın son bulduğu ve bunların çoğunun dünyanın geleceğini emanet etmek için yetiştirdiğimiz çocuklardan oluşması acımızı tarifsiz kılıyor. Ve bir öğretmen olarak her şeyden ders çıkarmamız gerektiği inancıyla bir kez daha görüyoruz ki savaşları, terörü yok etmek istiyorsak, insanlar ölmesin, bombalar patlamasın istiyorsak, dünyanın her köşesi güvenli ve yaşanabilir olsun istiyorsak eğitimin gücünden ve öğretmenin iyi insan yetiştirme odaklı iyileştirici etkisinden faydalanmak zorundayız.

Evet, izin verirseniz huzurlarınızda organizasyonda emeği geçen, katılım sağlayan herkese kısaca teşekkür etmek istiyorum.

Öncelikle şu an burada Türkiye'nin dört bir yanından tüm kademelerden farklı branşlardan öğretmenler, eğitim liderleri, akademisyenler olmak üzere eğitime gönül vermiş yüzlerce meslektaşım var. Hepinize geldiğiniz için ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

Bu organizasyonun gerçekleşmesinde ve Ankara'da yapılması fikriyle bizleri bir araya getiren, başta TÖZOK Yönetim Kurulu Başkanı Zafer Öztürk olmak üzere tüm Yönetim Kurulu ve komisyon üyelerine teşekkür ediyorum.

Değerli zamanlarından feragat eden, bizleri bugün bilgileri ile aydınlatacak olan konuşmacılarımıza canı gönülden teşekkür ederim.

Ve son olarak, eğitim öğretim süreçleri devam ederken üzerlerindeki sorumluluk bilinciyle, görevlerini aksatmadan üstün çaba gösteren ve sizleri ağırlamaktan mutluluk duyan ABC ailesinin her bir ferdine teşekkür ediyorum.

Karşımda çok güzel bir tablo var. Merak ve öğrenme isteği bir arada... Konuşmamın başında da söylemiştim günün en önemli öznesi sevgili öğretmenlerimiz diye. Eğitimin değişmeyen bileşenlerinden, eğitime yön veren, emek veren öğretmenler...

Öğretmenlik, insan yetiştirme mesleğidir. İnsan yetiştirme bilgi, ideal ve gönül işidir. Bir diğer deyişle öğretmenlik, sadece bilginin aktarımıyla sınırlı değil. Azim, sabır, saygı, sorumluluk, insan sevgisi, çalışkanlık, samimiyet ve olumlu davranış örnekleri oluşturacak yüksek ahlaki nitelikler gerektirmektedir. Ve bir öğretmen 20 yaşında da olsa 65 yaşında da olsa taşıdığı ruhu ve heyecanı hiç kaybetmez. Belki de tüm değişecek bileşenlere inat değişmeyecek olan taşıdığımız bu ruhtur.

Bugün artık konuşma metinlerimizi bile ChatGPT hazırlıyor. Ben ona hazırlatmadım. Her an bir değişim içindeyiz. Değişen yöntemleri, yaklaşımları, materyalleri, günü, saati, teneffüs sürelerini, sınıftaki oturma düzenini, mevzuatı, kişileri, her şeyin değişimini görmek mümkün. Fakat değerli öğretmen arkadaşlarım, değişmediğini ve değişmeyeceğini düşündüğümüz bu ruhla, Rahmetli Doğan Cüceloğlu'nun hikâyesindeki gibi belki tüm deniz yıldızlarını suya kavuşturamayacağız ancak eminim ki ortak inanç, felsefe ve misyonla yaşadığı çağın ruhunu taşıyan, öğrenmekten ve gelişmekten heyecan duyan, yaptığı işlerin manasını düşünen binlerce deniz yıldızını gitmek istedikleri yere ulaştıracamız.

Değerli katılımcılar, maksadımız salt bir şeyler öğrenmek olsaydı hocalarımızın kitaplarını okur, videolarını izler ve bu bilgiye belki daha kolay ulaşabilirdik. Bugün burada amacımız aynı zamanda bir kelebek etkisi oluşturmak, bir sinerji meydana getirmek, paylaşmak, birbirimizden güç almak, gülmek, mutlu olmak, yaptığımız işin ne kadar değerli olduğunu bir kere daha hissetmek ve güzel dostluklar edinmek, birbirimize dostlar hediye etmek. Çünkü yaptığımız bu ulvi işte insanın en çok insana ihtiyacı var.

Cumhuriyetimizin 100. yılını gören ve gelecek yüzyıla da şekil verecek değerli meslektaşlarım, şimdiden 24 Kasım öğretmenler gününüzü en içten dileklerle kutluyorum. İyi ki öğretmenim, iyi ki öğretmensiniz, iyi ki varsınız.

Kıymetli vaktinizden daha fazla almamak için sizleri çok değerli konuşmacılarımızla baş başa bırakıyorum. Ülkemizin, dünyanın ve tüm çocukların her anlamda iyiyeye, güzele, doğruya ulaşmaları yolunda sınıflarımıza, okulumuza heybelerimiz dolu olarak gidebilmemizi ümit ediyorum. Bu güzel yolculukta bir arada olduğumuz için, bu sinerjiye bizleri de ortak ettiğiniz için yürekten teşekkür ediyorum.

Verimli bir sempozyum olmasını diliyor, her birinize saygılarımı sunuyorum.

Zafer ÖZTÜRK

Türkiye Özel Okullar Derneği Başkanı

Sayın Ankara İl Milli Eğitim Müdürüm
Çok değerli konuşmacılarımız,
Sayın Yöneticiler ve çok kıymetli öğretmen arkadaşlarımız,

Değerli sanatçımız Paul Dwyer ve oğlu Eren Joseph Dwyer'e bu muhteşem 100.yıl marşı için de ayrıca gönül dolusu teşekkürlerimi sunuyorum.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında; eğitime ve gelişime değer veren siz sevgili eğitimci ve öğretmenlerimiz ile başkentimizin güzide okullarından; ABC Okulları'nın çatısı altında bulduğumuz için ayrıca çok mutluyuz. Bu vesileyle bizleri bu dört başı mamur kurumda misafir eden kıymetli dostum, okul kurucumuz İbrahim Gündüz'e ayrıca teşekkür ederim.

Ülkemizin bugünlere ulaşmasında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün başlattığı eğitim seferberliğinin önemi tartışılmazdır. "İlim ve fen çalışmalarının merkezi okuldur. Bundan dolayı okul lazımdır. Okul adını hep beraber hürmetle, saygıyla analım." deyişi ile okullaşmanın ve eğitimin mutlak güç olduğunu vurgulayan Atatürk'ün başlattığı bu seferberliği devam ettirmek biz okulların ve eğitimcilerin asli görevidir.

Özel okullar olarak Atamızın izinde "Ülkemizi muasır medeniyetler seviyesine" çıkarmak için fırsat eşitliğine olan inancımızla, maddi imkanları yetersiz öğrencilerimize de destek vererek, dünyayla rekabet edecek gençler yetiştirmeye çalışıyoruz.

Cumhuriyetin değerlerine, ülkesine bağlı, vatanını ve milletini seven,, sorgulayan, analiz eden kuşakların yetişmesinde, önemli roller üstlenen özel okullarımız, dünya ile rekabet ederek bayrağımızı en üst seviyelere taşıma gayretindedir.

Yaşanan pandemi, ekonomik kriz ve sonrasında gerçekleşen üzücü depremler nedeniyle eğitim kesintiye uğrasa da eğitimin ve öğretmenimizin niteliğinin artırılması için yoğun çaba sarf ediyoruz. Bugünkü sempozyum gibi çalışmalarımız bunun en iyi örneklerinden biridir.

Eğitim, zaman içinde birçok değişikliğe uğramış olsa da bazı değişmeyen temel bileşenlere sahiptir. Bu bileşenler, eğitim sürecinin temelini oluşturur ve eğitim sistemi veya yaklaşımı ne olursa olsun geçerli kalmaya devam eder.

Öğrenci, öğretmen, veli, sınıf ve okul iklimi, iletişim, değerlerimiz, içerik (müfredatlar, kitaplar) öğrenci-öğretmen arasındaki etkileşim, değerlendirme, amaç ve hedefler, sürekli gelişim, diğer bir sözle; "**Değişmeyen değişim**" bu bileşenlerin en önemli parçasıdır.

Dünya değişse bile Eğitimin Değişmeyen Bileşenleri dediğimizde aklımıza öncelikle öğrencinin, eğitimin merkezinde yer aldığı gelmektedir. Öğrencinin merkezde olduğu yaklaşımda, bilgiyi ve kendi yeteneğini keşfetmesine imkân sağlanması, öğretmenin bir eğitim lideri ve rehber olarak öğrenciyi bu konuda desteklemesi gerektiği görüşü öne çıkmaktadır.

Öğretmenler de eğitimin olmazsa olmazı, değişmeyen bir bileşenidir. Öğretmen; öğrencilerin öğrenme süreçlerine rehberlik eden ve onları destekleyen kılavuzumuz, daha da önemlisi rol modelimizdir. Öğretmen eğitimleri teoriden ziyade pratik uygulamalar ile şekillenmelidir. Bunun için biz de Çapa, Cerrahpaşa gibi Tıp biliminin içerisinde örnekleri olan, dünyada ise; Finlandiya gibi, öğretmenin eğitiminde çok başarılı ülkelerin uygulama merkezli kurumlarını, örneklerini, inceleyip, değerlendirmek doğru ve yerinde olacaktır. Bu şekilde donanımlı, yetkilendirilmiş etkin eğitimcilerle eğitim süreci daha yönetilebilir olacaktır.

Son olarak; OKUL, toplumsal yapıyı seçilmiş ve kontrollü bir süreçle, en üst düzeyde bireysel gelişmeyi sağlayarak şekillendirir ve geliştirir. Kaldı ki günümüzde eğitim kurumuna, toplumsal değişim sürecinin başlatıcısı gözüyle bakılmaktadır. Özellikle içinde bulunduğumuz 21. Yüzyılın köklü ve akıl almaz hızlı değişimi içerisinde buna ayak uydurabilmek hiçte kolay olmamaktadır. Bunun içindir ki okullarımız yenilikler de öncü olmalı, değişimleri takip etmeli ve uyum sağlamalıdır. Bu anlamda özel okullarımızın Türk Milli Eğitimi'ne lokomotif etkisiyle, öncülük ettiklerini, buradan gururla söyleyebilirim.

Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığımızın özellikle son altı ay içerisinde okulu ve öğretmeni güçlendirecek kararları almasını, hayata geçirdiği yenilik ve uyguladığı değişimleri, takdir ile karşılıyor ve başarıya ulaşması için elimizden gelen katkı ve desteği de sağlamaya çalışıyoruz. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanımız Sayın Prof. Dr. Yusuf Tekin başta olmak üzere bakan yardımcılarımız, genel müdürlerimiz ve emeği geçen tüm bakanlığımız çalışanlarına teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Amacımız ortaktır; tüm çocuklarımız, gençlerimiz yararına doğru eğitim öğretim ortamları sağlamaktır.

Bütün bunların ışığında siz değerli eğitimci dostlarımızın, öğretmenlerimizin, işleri zor, görevleri kutsaldır. Ancak yetiştireceğiniz gençler sayesinde, geleceğe ümitli bakabilmekteyiz. Her zaman ifade ettiğimiz gibi; "Bir okul ancak öğretmenleri kadar iyidir."

Türkiye Özel Okullar Derneği olarak 72 yıldır Türk Milli Eğitimi ve özel okulculuğun gelişmesi adına faaliyetlerimizi yürütmekteyiz. Ana konularımızdan biri; eğitim adına ülkemizde ve dünyadaki gelişmeleri takip edip, öğretmenlerimizle paylaşmak ve öğrencilerimizin kullanımına sunmaktır.

Bu çerçevede yıl içerisinde düzenlediğimiz birçok akademik çalışma gibi, 11. Temel Eğitim Sempozyumumuz da bu etkinliklerimizden biridir. Bu öğretim yılının ikinci etkinliği olan Sempozyumumuzun sizler için bol kazanımlı olmasını diliyorum.

Sözlerime son verirken; Sempozyumun okullarımıza, öğretmenlerimize yararlı olmasını diliyorum; Bakanlığımızın değerli bürokratlarına, değerli konuşmacılarımıza, basınımıza, Sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen Okul Öncesi ve İlkokul Komisyonu üyelerimize, bir tatil günü bizlerle olan tüm öğretmenlerimize ve stantlarıyla sempozyumumuza destek veren cefakar paydaşlarımız olan firmalarımıza teşekkürlerimi ve şükranlarımı iletiyorum.

Ayrıca bir kez daha bu güzel okulun kapılarını bizlere açan üyemiz, okul kurucumuz İbrahim Gündüz'e, okul müdürleri Aslı Öztürk ile Sevtap Yalçın'a ve onların nezdinde ABC Koleji'nin tüm öğretmenlerine, öğrencilerine ve çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Türkiye Cumhuriyetinin 100. Yılı'nı kutluyor, Cumhuriyetimizin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vizyonu ile çalışmaya devam edeceğimizi son söz olarak söylüyor, verimli bir gün olması dileğiyle saygılarımı sunuyorum.

Yaşar KOÇAK

Ankara İl Millî Eğitim Müdürü

Saygıdeğer Başkanım, Yönetim Kurulu üyelerimiz, mesai arkadaşlarım olan İlçe Millî Eğitim Müdürüm, Müdür Yardımcım, akademisyen hocalarım, ülkemizin değişik illerinden gelen öğretmen arkadaşlarım, değerli basın mensupları; Ben de Ankara Millî Eğitim Müdürü olarak şahsım ve kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bazen biz bürokratlarda şöyle bir şey vardır, kürsüye çıkmadan önce ne konuşalım diye düşünürüz. Ama İbrahim Bey sağ olsun söylenecek her şeyi söyledi.

Dün 10 Kasım'dı, 20 gün önce 29 Ekim. Ankara'dayız, malum bütün törenleri burada başlatıyoruz. Büyük bir heyecan ve üzüntüyü öğrencilerimizle birlikte Anıtkabir'de yaşıyoruz. Hemen çıktığımızda da Türkiye'nin değişik yerlerinden gelen öğrencilerimizle bir arada oluyoruz, onlarla karşılıklı bazı duygu ve düşüncelerimizi paylaşıyoruz.

Öylesine potansiyeli yüksek bir şehirdeyiz ki, ülkenin başka illerini, başka okullarını, başka eğitim kurumlarını görmüş biri olarak, zaman zaman kıyas yapma şansımız da oluyor.

Şöyle düşünün, Trabzon'dan Adana'ya doğru bir çizgi çekin genelde sağ tarafta kalan bölümde Türkiye'de pek çok ilde en temel problem okullaşma ve eğitime erişim. Malum Adana'dan geldim. Her iki durumu da yaşadım. Ama Ankara biraz daha farklı.

Değerli hocalarım, bulunduğumuz ortamda okul yöneticilerimize, öğretmen arkadaşlarımıza ilk önce söylediğimiz şey: Bir kurumda, bir şehirde ya da bir ilçede hatta mahallede eğitimin niteliği ile ilgili bazı şeyler konuşulurken temel değerler çok ön plana çıkıyor.

Öğrenciniz var ama gidecek okul yoksa bu bir problemdir. Öğrenciniz var, gidecek okul var ama dersleri dolduracak öğretmeniniz yoksa bu ciddi bir problemdir. Öğrenciniz var, öğretmeniniz var, okulunuz var, araç-gereç gibi eğitimin niteliğini arttıracak materyallerin olmaması da ciddi bir problemdir. Bu manada bu şehir gerçekten şanslı.

İnsan gerçekten de yaşadığı yerden bazı örnekleri çok kolay verebiliyor, bu konuda çok kolay anekdotlar sunabiliyor. Öğrenci sayısının 40'ın altına düşmesin de şu okul kapanmasın diye çaba sarfettiğimiz Rize gibi bir şehirden, öğrenci sayısı limiti aşmasın da sınıf mevcutları 30'un üzerine çıkmasın dediğimiz bir Adana'dan, her harkülarde öğrenci bulduğumuz ama yeni okullar yaparak bazı değişim, gelişim ve niteliği arttırma noktasında çaba içerisine girdiğimiz bir Ankara. Böylesine bir yaşamışlıklar...

Belki bir şey daha eklemek lazım. Başladığım günden beri hiç ayırmadığım, eğitimin ve kendimizin bir parçası olarak gördüğümüz özel öğretim kurumları. Kendilerinden inanılmaz derecede destek alıyoruz, inanılmaz derecede yükümüzü alıyorlar. Kendilerine de teşekkür edeyim.

Sempozyumun içeriğine baktığımızda gerçekten başka bir yerde olmayı, burada olmaya tercih ettiğiniz için tüm öğretmen arkadaşlarımı, buraya gelen herkesi tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

Biz eğitim fakültelerini bitirmekle bütün yetkinlikleri maalesef üzerimizde taşıyamıyoruz, taşımak da zaten mümkün değil. Değişen dünyada gelişen eğitim argümanlarından mutlaka bir şekilde haberdar olmak ve için içinde olmak gerekiyor.

Bu aslında sizin için sunulmuş bir fırsat. Malumunuz dün okullar tatile girdi ama bugün bu arkadaşlarımız buradalar. Bu bir gönüllülük, isteklilik anlamına geliyor ki bu hakikaten yaptığınız iş itibarıyla de planlayan arkadaşlarımızın da yüzünü güldürüp uğraşma noktasında da bir sonraki planlama için yeni adaylar ortaya çıkartıyor, biz de yapabiliriz diye.

İbrahim Bey'e teşekkür ediyorum Ankaramızda, şehrimizde böyle bir etkinliğe ev sahipliği yaptığı için. Gerçekten kolay değil, ciddi bir organizasyon işi. Aylar süren bir çalışmanın ürünü.

Derneğimize teşekkür ediyorum. Ben daha önceki etkinliklerden iki tanesine katılmıştım. Hakikaten dolu dolu; alana ilgi duyanlar, merak edenler, kendisini geliştirmek isteyenler, yetkinliklerini arttırmak isteyen arkadaşlarımızın ilgi duydukları her alanda da birtakım doneler alabilecekleri bir çalışma olacak. Ondan dolayı sözümü de çok fazla uzatmadan sizi Ankara'da ağırlamaktan, Ankara'da sizinle birlikte olmaktan çok mutlu olduğumu ifade edeyim.

Bir söz de akademik hocalarımıza. Gerçekten nereye, ne zaman davet etsek kendilerini bizim bir parçamız olarak görüyorlar. Uzak, yakın demeden, herhangi bir karşılık beklemeden bir görev addedip çağırdığımız her etkinliğe gelen bir grubumuz var. Sağ olsunlar, var olsunlar.

Ben bu çalışmanın başta şehrimize sonra ülkemize ve eğitim camiamıza hayırlı olmasını temenni ediyorum, hepinize saygılarımı sunuyorum.

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

► KONFERANSLAR

- DEĞİŞEN DÜNYA VE KAYBOLAN DEĞERLER:
İYİ ÇİFT VE İYİ EBEVEYN OLABİLMEK

Prof. Dr. Mehmet SUNGUR

İstanbul Kent Üniversitesi Öğretim Üyesi

- ÖNEMLİ

Prof. Dr. Belma TUĞRUL

İstanbul Aydın Üniversitesi, Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Mehmet SUNGUR

İstanbul Kent Üniversitesi Öğretim Üyesi

DEĞİŞEN DÜNYA VE KAYBOLAN DEĞERLER: İYİ ÇİFT VE İYİ EBEVEYN OLABİLMEK

İyi çift, iyi aile, iyi ebeveyn olabilmek öncelikle mevcut **farklılıklarla** birlikte uyum içinde **yaşamayı**, hatta farklılık içinde **büyüme** ve **gelişmeyi** öğrenmeyi ve ardından da **ortak değerler** geliştirebilmeyi gerektirir. Farklılıklar içinde büyüebilmek öncelikle farklılıkların kabulü ile başlar

Ancak, çoğu kez **politik doğruların** konuşulduğu bir dünyada farklılıkları konuşmak hele cinsiyetler arası farklılıkları konuşmak cesaret ister. Çünkü cinsiyetlerin **eşitliği benzerliklerle** eşdeğer tutulmuş ve neredeyse bir '**Farklılık fobisi**' oluşmuştur. Cinsiyetler arasındaki benzerlikler farklılıklardan daha fazla olsa da eşit olmak için **benzer ya da aynı olmak gerekmez**. Hele farklılıklarla yaşamamız beklenen bir dünyada. **Eşitlik**, farklı cinsiyetlerin yapmak istediklerini seçebilme özgürlüğü buna karşın **Farklılık** erkek ve kadınların aynı şeyleri yapmamayı seçebilme özgürlüğüdür. Kadın erkek eşitliğinde temel olan benzerlikler değil **hakların, sorumlulukların** ve sunulan **olanakların** eşit olup olmamasıdır. Kaynak ve olanaklar eşit sunulduğunda farklılıklar bir **fobi olmaktan çıkıp** tersine **kucaklanan** bir sürece dönüşebilir.

Kadın erkek eşitliği **aslında bir insan hakları meselesidir ve** konu insan hakları olduğunda cinsiyet ayırımı yapmadan hepimizin ellerini aynı taşın altına koyması beklenir. Dolayısıyla, eşitliğin sağlanması her iki cinsiyetin katkılarını gerektirir.

Kadın-Erkek Rollerini öncelikle Aile içinde öğrenildiğine göre iyi bir babalık ya da annelik önce iyi bir AİLE olmayı gerektirir. İyi Aile bireysel farklılıkları içinde barındırması yanı sıra ortak **AMAÇLAR** ve **DEĞERLER** geliştiren ailedir. Değerler Yolculuğunda yol kat etmek Öncelikle değerleri netleştirmeyi ardından seçim ve tercihlerin (amaçların) değerlerinizle uyumlu olup olmadığını sorgulamayı ve değerler doğrultusunda aksiyona geçmeyi gerektirir.

Eğer BEKLENEN(İstenen) iyi rol modelleri ve iyi anne/baba, iyi insan, iyi yurttaş olabilmekse, toplumsal klişe ve geleneksel rolleri esnetip daha anlamlı modeller sunabilmek gerekir. Babalık bu bağlamda geleneksel tek boyutlu rolden çok şapkalı bir role geçişi gerektirmektedir. Çocuk bakımı ve çocuk büyüme uygulamalarında babaların daha çok yer alması beklenmektedir. Babalığı SOSYO-POLİTİK GÜNDEMDE YÜKSELEN BİR DEĞER YAPMAK halen karşılanmamış bir ihtiyaç olarak beklenmektedir.

ÖZETLE İYİ EBEVEYN olmak ortak zaman oluşturmayı, sorumluluk almayı ve vermeyi, dinlemeyi, sevgide ve şefkate cömert olmayı, iyi iletişim kurmayı, daha az yargılı olmayı, eşit davranmayı, yeni deneyim ve öğrenmelere fırsat yaratmayı,

birlikte öğrenmeyi, her tür Şiddetten uzak durmayı, ebeveyn destek programlarından haberdar olan olmayı gerektirir.

MUTLU ÇİFTLER oluşan sorunların eşlerden birinden değil eşler arasındaki ilişkiden kaynaklandığını bilen sorun oluştuğunda, her iki eşe ait yanları olabileceğini kabul eden, birbirlerini değil sorunu karşıya alan ve sorunları çözebilme yönünde birlikte hareket edebilen çiftlerdir.

Sonuç olarak iyi bir ilişki iyi bir iletişim, birlikte sorun çözme becerisi, bir taraftan “biz” olmaya çalışırken diğer yandan “ben” leri koruyabilmek, ortak amaç ve değerler geliştirmek, güven duygusu vermek, hayallerini değil birlikte olduğu kişiyi sevip sayabilmek, rutinin içinde mutlu olabilmeyi becerebilmek ve zor zamanlarda adanmışlığı gerektirir.

Prof. Dr. Belma TUĞRUL

İstanbul Aydın Üniversitesi, Öğretim Üyesi

ÖNEMLİ

Sempozyumun son bölümüne hepiniz hoş geldiniz. Çok önemli bir andayız. Benim bir saat konuşma sürem var, sizlerden bir şey rica edeceğim. Konuşmamın son 10 dakikası için telefonlarınızın alarmini kurabilir misiniz? Son 10 dk kala beni telefonlarınızın sesi veya ışığıyla uyarmanızı rica ediyorum.

Türkiye'de eğitim alanında çok **önemli** işlere imza atan okulların yöneticilerinin, öğretmenlerinin yer aldığı sempozyuma davetiniz için teşekkür ederim. Böyle “önemli” bir toplantıda hayatımız için “**önemli**” şeylerden bahsetmek gerekir diye düşünerek konuşmamın temasını ÖNEMLİ olarak belirledim.

Lütfen kendinize sorar mısınız “**önemli**” deyince aklınıza ne/neler geliyor? Ya da gün içinde o **önemli**, bu çok önemli, bunun hiç önemi yok vb ifadeleri ne sıklıkla kullanıyoruz? Bazen bize göre önemli olan şey, bir başkası için önemli olmayabiliyor. Bu durum kişilerin arasındaki iletişimi, etkileşimi olumlu ya da olumsuz yönde geliştirebiliyor. **Önemli** olma durumu, dünyanın, içinde yaşadığımız toplumun, bireyin ihtiyaçlarına, beklentilerine, kurallarına, değerlerine göre bazen çok net, bazen çok esnek olabiliyor. Bu durumu bir örnekle açıklamak üzere kızımın bir anekdotunu sizinle paylaşmak isterim:

*Kızıma sınavda sorulan soru şu; “Hava durumunu bilmek kimin için önemlidir?” Bu üç seçeneqli bir soru, bir yanıt hava durumunu bilmek balıkçılar için önemlidir, diğeri çocuklar için **önemlidir**, ancak maalesef üçüncü yanıt seçeneğini hatırlamıyorum. Kızımın öğretmeni Mustafa öğretmen “hava durumunu bilmek balıkçılar için **önemlidir**” seçeneğinin doğru yanıt olduğunu söylemiş. Kızım eve geldiğinde çok şaşkındı ve “Balıkçılar zaten ıslak olur diyecektim ama öğretmenime bir şey demedim” diyerek benimle dertleşti. Kızımın yanıtını merak ettiyseniz hemen söylüyorum; “hava durumunu bilmek çocuklar için önemlidir” seçeneği olmuş ve bence kendince çok haklı bir nedeni de var. Eşim kızımıza yurtdışından değişik bir şemsiye getirmişti ve şemsiyesi geldiği andan itibaren Öykü o şemsiyeyi kullanmak istiyordu ben de her seferinde “Öykü yağmur yağsın öyle.” diyordum. Bunun üzerine Öykü aklına geldikçe “anne bugün yağmur yağar mı?” diye soruyordu.*

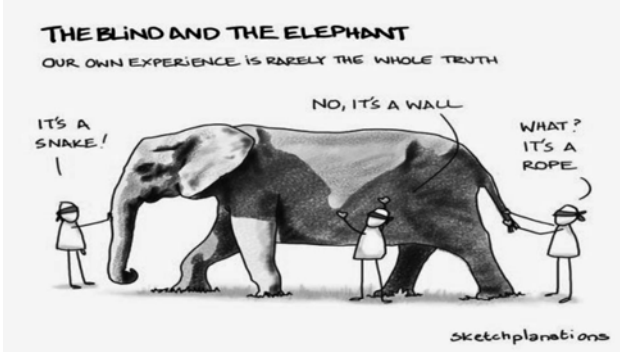
Elbette ki çoktan seçeneqli sorular hazırlanırken, soruyu hazırlayan uzman kişilerin yanıt olasılıklarını düşünüyor olması beklenir. “Hava durumunu bilmek kimin için **önemli**” Sorusu bir çocuk için önemli, çünkü çocuk yağmur yağdığı zaman çok uzun zamandır kullanmak istediği şemsiyeyi kullanma şansına kavuşacaktır. Biz yetişkinler, yanıtın nedenini anlamadan, bir gerekçesi, öyküsü olma olasılığını düşünmeden sadece “doğru ve yanlış” diye o yanıtları değerlendirdiğimizde çocuğumuzla aramızda aşılması zor mesafeler yaratırız. Oysaki bizim birbirimizi üç koldan dinlemeye ihtiyacımız var; Birbirimizi sadece kulağımızla değil, kalbimizle ve gözümüzle de dinleyebilirsek birbirimizin, çocuğun ihtiyacının ne olduğunu ilk elden öğrenebiliriz, birbirimizi anlayabiliriz. Düşünmemiz gereken, söz konusu olan şey kimin için **önemli**? Ve o şey neden **önemli**? Sorusu olmalıdır.

Dinlemek, dinlenmek çok önemlidir.

- Yürekle
- Gözle
- Kulakla dinlemek

Tıpkı bu görselde olduğu gibi buzdağının altını görebilmek **önemlidir**. Kızımın gereksiniminden kaynaklanan yanıtının nedenini anlama merakı içinde olan öğretmenin sorumluluğu, buzdağının altında olup biteni anlama duyarlılığında olabilmesidir. Çocuğu dinlemek *monolog* değil, *diyalog* içinde olmaktır. Birbirimizi dinlemek, yani diyalog içerisinde olmak, adeta birbirimizin verimli topraklarına adım atmak gibidir. Anne babanın çocuğun toprağına, çocuğun da anne babanın ve öğretmenin verimli toprağına adım atması için dinlemek çok **önemlidir**.

Bu görselde olduğu gibi, bizim doğrumuz her zaman gerçek olan olmaz. Bizim doğrumuz, bazen kendi gerçeklerimizle sınırlı kalabilir. Burada bir fil görüyorsunuz. File dokunanların gözleri kapalı, onlar filin tamamını göremiyorlar, sadece dokundukları alana göre bir fikir öne sürüyorlar. Birisi dokunduğu şeyi yılan diğeri duvar, bir diğeri de ip sanıyor. Herkes kendince doğru ve haklı. O yüzden çocuklarımızı ebeveyn ve öğretmen olarak doğru anlamak için kendi koşullarına öykülerini dinlememiz gerekir. Dinlediğimizde çocuk neden öyle düşündüğünü açıklayacaktır.

Bu görselde **önemli** olmanın gerekçelerini sizinle paylaşmak isterim.

Kişisel Değer ve Tutku: Bir konu veya şey, bireysel birinin hayatında özel bir anlam taşıyorsa, bu onu kişi için önemli kılar. Örneğin, bir hobi, aile veya kişisel bir hedef. **Toplumsal veya Kültürel Etki:** Bir şey, toplumun veya kültürün bir parçası

olduğun da, bu şey toplumsal veya kültürel bir öneme sahip olabilir. Örneğin, bir tarihi olay, kültürel miras veya toplumsal bir sorun. **Duygusal Bağ:** Bir kişi veya grup, bir şeye duygusal bir bağ geliştirdiğinde, bu şey onlar için önemli hale gelir. Duygusal bağlar, sevdiğimizle ilişkilerimizden, anılarımıza kadar birçok şeyi önemli kılabilir. **Toplumun Geleceği ve Refahı:** Bir şey, toplumun genel refahı veya geleceği için kritik bir rol oynuyorsa, bu şey önemli kabul edilir. Örneğin, eğitim, sağlık hizmetleri, çevre koruması gibi faktörler. **Zorunluluk ve Sorumluluk:** Bir kişi veya grup için bir şeyi önemli kılan bir başka faktör, bu şeyle ilgilenmek veya ona katkıda bulunmakla ilgili bir zorunluluk veya sorumluluk hissidir. Örneğin, aile sorumlulukları veya profesyonel görevler. **Uzun Vadeli Etki:** Bir şeyin uzun vadede nasıl bir etkisi olacağı, onun önemini belirleyebilir. Gelecek nesiller için olumlu etkiler yaratma potansiyeli, bir şeyi önemli kılar. **Kişisel Değerler ve İlkeler:** Bireylerin kişisel değerleri ve etik ilkeleri, bir şeyi önemli kılabilir. Örneğin, dürüstlük, adalet, eşitlik gibi değerler, bir konuyu veya bir davayı **önemli** hale getirebilir.

Şimdi bir **önemli** şeyden daha bahsetmek istiyorum. Birbirimizi tanımak, tanışmak da çok **önemlidir**. Tanışmak bir başlangıç demektir, Bazı kişiler başlayamazlar, bazı çocuklar da hemen başlayamaz. Onların cesaretlendirilmeye gereksinimleri vardır, kendilerine hadi denmesini, sırtlarının sıvazlanmasını beklerler, onların ellerini tutmak lazım. Bazıları da başlar ama devam edemez. Başlamak, tanışmak, birbirimizi anlama, anlaşma sürecini güçlendiren için **önemli** bir motivasyondur. Size bir soru sormak isterim. Sınıfınızdaki çocukları; isim ve soyadlarının ya da akademik durumlarının, not ortalamalarının dışında hangi özellikleri ile tanıyorsunuz? Bunu düşünmenizi isterim. Onlar hakkında nelerini biliyorsunuz, bilmek istiyor musunuz, onları bütün bir birey olarak merak ediyor musunuz? Çocuklar hakkında çok daha fazlasını bilmek, sadece psikolojik danışma ve rehberlik uzmanlarının işi değildir. Tüm öğretmenlerin, her kademedeki çocukların hangi dersine girerlerse girsinler, çocukların o ders dışındaki yaşam öyküleriyle ilgilenmesi **önemli**. Anlamak, anlaşmak ve bağ kurmak çok **önemlidir**. Birbirimizi merak ederiz, etmeliyiz de. Çocuklar öğretmenlerini öğretmen rolleri dışındaki hayatlarını, ilgilerini yani öykülerini öğrenmek için heveslidirler.

Bu görselde Belma Tuğrul olarak, benim hayatımla ilgili bazı **önemli** rakamlar ve **önemli** sözcükler var. Madem konu tanışmak ben de size kendimi farklı bir yolla tanıtmak istiyorum. Alışılmışın dışında farklı yollar denemek de **önemlidir**. Burada benim yaptığım gibi, siz de okuldaki çocuklarınıza kendileri ile ilgili sözcükleri yazmalarını istesenz acaba hangi sözcükleri yazarlar? yazılan sözcüklerin her biri çocukla konuşmanız için size müthiş bir gündem oluşturacaktır. İşte beni anlatan sözcüklerden bazıları:

Casper... Kutular... Kuş... Günlük Tutmak... 1960...Doğal Evlat... Çocukluk... Hızlı... Kızarmış Ekmek... Merak... Mizah... Dans... Balkonlar... Kararlı/İnatçı... Umutlu... Şefkatli... Nazar Boncuğu... Doğa...Yazmak... Çocuk... Koleksiyon... 1923... Hayat Arkadaşı... Sohbet Etmek... Misafir... Çalışkan... Deniz... Anılar... Tabaklar... 1992... Kız Kardeş... Çalışkan... 1979... Sabır... Seyahat Etmek...Hayalperest... Uyku... Oyun dostu... Bavullar Ağaçlar... Anne... Çikolata... Yaratıcı...

Dondurma... Fotoğraf Çekmek... Köpük ve Kobi... Sakin... Kapılar... Gönüllü... İltifat... Sınıf Arkadaşı... Okumak... Pencereleler... Tarih... Türkü... Evler... 1996... Sırdış... Cesur... Merhamet... Su... Gönülden...LEGO...Hayvanlar... Dikkatli...- Bulutlar Metafor... Başka... Taşlar...Çiçekler...Konuşmacı...Öğretmen...Haklar... Öğrenci... İyi... Özgür... Girişimci... İlham avcısı

Buradaki sözcüklerden sadece birkaçını açıklayabileceğim, diğerlerini belki merak edersiniz. Merak, **önemlidir** ,

Gittiğim her yerde mutlaka *kapıların pencerelerin fotoğraflarını çekerim*. 1960 yılımda doğdum. 1923 ben bir Cumhuriyet çocuğuyum, kadınıyım. 1979 yılında beni bugün bu sahneye çıkaran binlerce anaokulu çocuğumla, ebeveynle ve öğretmenle buluşturan üniversite hayatım başladı. 1992'de dünyanın en yakışıklı oğlu Yiğit'in annesi oldum. 1996 yılında dünyanın en güzel kızı Öykü'nün annesi oldum. Elbette ki bu söylem sadece bazı ebeveyn velilerimizin çocuklarıyla ilgili beklentilerinin ne kadar abartılı olabileceğine dikkat çekmek içindi.

Kendimle ilgili seçtiğim sözcüklerden bir diğeri de Casper. Apartmanımıza Amerika'dan bir aile taşınmıştı, evlerinde televizyonları vardı. Bizim evlerimize televizyon girdiği zaman ben herhalde ortaokul birinci sınıftaydım. Ben çizgi filim karakteri Casper'ı çok seviyordum, hala çok severim. Annemle babamın başkasının evine gidip orada televizyon seyretmekle ilgili izni olmazdı. Ama ben ısrarla ve hevsle Casper'ı izlemek istiyordum. Komşumuzun çocukları Alper'le Aslı'ydı hiç unutmuyorum. Biz birinci katta oturuyorduk onlar ise üçüncü katta oturuyorlardı. Televizyonun sesini açmalarını isterdim, ben de evlerine girmeden merdivenlerde oturup duyduğum sesleri zihnimde canlandırır, hayallere dalar, Casper' in ne yaptığını anlamaya çalışırdım. Sonra bahçede buluşurduk ve ben kendimce zihnimde canlandırdıklarımı anlatır, *öyle mi oldu, böyle mi oldu?* diye sorularımı sorardım. O görmeden dinlemek, hayal kurmak ve gerçekten onunla ilgili olasılıkları düşünmek çok erken yaşta itibaren bizim için bir fırsat mıydı yoksa engel mi? onu düşünmenizi isterim. Zor işi bozar derler ya. Problemi çözmek için mücadeleniz **önemlidir**, televizyon olmadığı için üzölmek seçeneklerden sadece biridir. Görmeden sadece ses ip uçlarından yararlanıp zihninde canlandırmak oldukça zorlayıcı olsa da harika bir deneyimdi benim için, ki bugün burada kedimi anlatırken sizinle paylaşacak kadar **önemli**.

Kendimle ilgili sözcükler arasına *ilham avcısı* da yazdım. Bunun da bir hikayesi var. Yurt dışında bir toplantıya gitmiştim. Herkes kendisini tanıtsın dediler bize. Ben de kâğıda sadece B harfi yazdım ve yanına da elma resmi çizdim. Benim memleketimde sizin "apple"ınıza "elma" derler dedim. Toplantıda farklı ölkelerden insanlar vardı. Onlara kendi dillerinde elmaya ne dediklerini sordum ve birden tanışma toplantısında farklı dillerde elmanın tanımlanması ile ilgili bir elma sohbeti ortaya çıktı.

Birisine başka bir şekilde de düşünebilmenin olası olduğunu göstermek, onlara ilham olmak ve onlardan ilham almak, iz bırakmak, etkilemek ve etkilenebilmek de çok **önemlidir**. Bir öğretmen ve bir ebeveyn olarak sorumluluğumuz çocuklara kendi fikrimizi dayatmak değil, kendilerinde, özlğinde olanları ortaya çıkarmak için cesaretlendirmektir.

Mesleğimin 40. yılını çalışıyorum. 21 Kasım'da 40. yılım bitecek ve bu kadar yıldır o kadar çok emek verdi ki şu çocuklar bana, sizi anlatamam. Bana o kadar şey öğrettiler ki. Nasıl düşünmem ve nasıl düşünmemem gerektiği konusunda bana çok cömertçe yardımcı oldular. Çocuklardan öğrenebilmek çok **önemlidir**. Çocuklar, öğretmenlerine ve ebeveynlerine çok doğal olarak yardımcı olmada çok gönüllüdürler. Konuşmama dikkat ederseniz, öğrenciler demek istemiyorum. Çocuk mu, öğrenci mi? Ben öğrenci çocuktan bahsetmek istiyorum size. Çocuklar çocukluklarını yaşayamadan hemen büyüme baskısı görebiliyorlar. Bu nedenle ben çocuğun çocukluk haklarının korunduğu öğrenci çocuk kavramının önemine vurgu yapmak istiyorum.

Bir anaokulunda pazartesi günleri gönüllü olarak bulunuyorum benim için muhteşem bir gözlem ve deneyim fırsatı bu. Gönüllü olmak da **önemli**. Çocuklardan birisi "ben de büyüyünce müdür olacağım" dedi. Ben de anaokulu müdürüne "Arzu ne güzel rol model olmuşsun" dedim. Çocuk, "hayır ben öyle müdür olmak istemiyorum", dedi. Ben birden şaşırdım. "Peki sen nasıl müdür olmak istiyorsun? diye sorunca, çocuk Ben anaokulu müdürü olmak istemiyorum, sakız fabrikası müdürü olmak istiyorum" dedi. Birden şaşırdım hemen elimi uzattım. Konuşmamızı sen hitabından siz hitabına çevirdim. "Nereden aklınıza geldi dedim. Bir sakız fabrikası müdürü olmak. Hayatımda hiçbir sakız fabrikası müdürüyle tanışmamıştım", dedim. Birden çocuk karşımda devleşti ve beni küçümser gibi değil de "Nasıl aklına gelmez Belma öğretmenim?" der gibi dedi ki: "Nasıl aklıma gelmesin öğretmenim? Sakızları çiğniyoruz, çiğniyoruz, yoruluyor dedi. Oğlum da sakızın tadı bitince yoruluyor derdi. Biz yorulunca onları çıkartıp atıyoruz ve onları yerden hayvanlar yiyor. Ben toprağa karışan sakız yapmak istiyorum" dedi. Bu duyarlılığı gösteren çocuk sadece beş yaşındaydı. Yani o kadar **önemli** ki çocuğu ciddiye almak. Biz, sadece çocuklar bizi ciddiye alsın istiyoruz. Çocuğun zenginliğinin bir öğretmenin ilham kaynağı olarak kullanması gerekir.

Konuşmamda kendi ilham kaynaklarımdan size bahsetmek istiyorum. "Ay'a çıkarılan ilk bayrağı gören çocukla sizi tanıştırmak istiyorum. O şimdi 63 yaşında. Ben Belma ilk kez Ay'a ayak basılıp, o bayrak dikildiğinde bütün gece o bayrağı görmeye çalıştım. Bütün gece baktım Ay'a. Ne oldu biliyor musun? Ben o bayrağı gördüm, sonra ise bir güzel uyudum. Sabah uyandığымda anneme "Anne ben dün akşam çok geç uyudum. Ne oldu, dedi. Aydaki bayrağı aradım. Annem bana ne dedi biliyor musunuz? Çok şanslıymışsın, ben o kadar baktım görmedim", dedi. Anneler, babalar, öğretmenler o kadar **önemli** ki çocuklara ilham olmak için. Eğer ki biz okullarımızda ve evlerimizde "seninki kaçlık dilimde? denemeden kaç puan aldı? Sorularıyla kıyaslamaktan vaz geçmezsek kaç doğru var? kaç test çözdün?" gibi sadece akademik beklentili sorularımızı değiştirmez isek, çocuklarımızın çok **önemli** olan sosyal duygusal güvenliğini ve gereksinimini karşılayamamış oluruz. Bu nedenle lütfen düşünün çocuklara ilham olabiliyor musunuz?

Kırmızı kurdele anımı da anlatmam da gerekir size. Bu da çok **önemli** bir anı benim için. İstanbul'da Şenlökköy İlkokulunda başladım okula. İlkokula başladığımızda öğretmenimiz bize kendi elleriyle yaptığı zarfın içine kırmızı kurdeleler verdi ve siz "henüz okuma yazma bilmiyorsunuz, ama öğreneceksiniz Bu kurdelerinizi eve

*götüreceksiniz ve okuma yazmayı öğrenince kurdeleri takip okula geleceksiniz. Ben de sizin kurdelerinizi görünce okuma yazmayı öğrendiğinizi anlayacağım” dedi. Öğretmenimiz bize koşulsuz güvenmişti ve bu güven benim ve arkadaşlarım için çok **önemliydi**. Düşünsenize öğretmenimiz bize diyor ki, *siz bir gün okuma yazmayı öğreneceksiniz*. Ben o motivasyonla kendime inanıyorum, güveniyorum, kendimden umudumu kesmiyorum. Kurdelerin tamamını giysilerime takip evde aynanın karşısına geçip okuma pratikleri yaptığımı, okumaya heveslendiğimi dün gibi hatırlıyorum. Okuyor gibi yapıyordum. Henüz okumaya başlamadan bir gün okuyacağıma çoktan ve kökten inanmıştım. Bu olay 1967 yılında olan bir olay. Ben bugün yüzlerce kişinin karşısında beni böylesine etkileyen anımı anlatabilecek kadar heyecan ve öğretmenime sevgi duyabiliyorum. Bıraktığınız izler çok **önemli**.*

Şimdi de duvarsız anaokulunun kurucusu Şükran Evirgen hocanın anaokulundan bir dinazor yumurtası öyküsünü paylaşmak istiyorum. Şimdi anlatacağım bu olay okulunun bahçesinde oldu. Çocuklar, bahçede koca bir taşı kaldırmaya çalışıyorlar. Öğretmen *dikkat edin çocuklar, taş çok büyük ayağımıza düşer* diyor. Çocuklar ne diyor ona? *O taş değil, o dinazor yumurtası. Peki öğretmen ne diyor çocuklara? Ooo o zaman daha da dikkat edin çocuklar dinazorların nesli tükendiği için bu yumurtalar çok önemli, o yüzden bu dinazorların yumurtası zamanından önce çatlamaması gerekir*. Çocukların hayal ortağı olabilmek çok **önemli**.

Evet, görselimde kendimi anlatan sözcükler arasına *anahtar* ve *kızarmış ekmek* de yazmıştım. Merak ettiniz mi? bu sözcüklerin öyküsünü? Merak edin bence, merak **önemlidir**. Merak etmek de ettirmek de çok önemlidir. Bütün soruların yanıtını vermeye çalışmayın, çocuklar sorulara da , yanıtlara da ilgilerini uyanık tutabilmelidir.

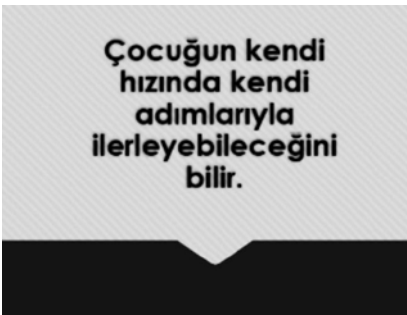

Sizi birisiyle tanıştırmak istiyorum, hazır mısınız? İz bırakan, ilham veren çok önemli biriyle tanıştıracam. Şu sokak lambasının ışığını gagasıyla dışarıya çıkarmaya çalışan bir öğretmen. Lambayı da bir çocuk olarak düşünün lütfen. Çocuk bir ışık, bir potansiyel, çevresini aydınlatma gücü olan bir kaynak. İlgileriyle, güçlü ve gelişmeye açık yönleriyle, hevesleri, hayalleriyle korkusuyla, merakıyla, yapabildiğiyle, yapamadığıyla, kendi öz varlığıyla o bir öğrenci çocuk.

Öğretmenin işi, ebeveynin işi çocukları boş olarak düşünüp, doldurmak değil de dolu dopdolu olduklarına inanıp o potansiyeli, o ışığı ortaya çıkarmak olmalı. Bunun için ne yapıyorsunuz bilmiyorum ama yapacak çok şey var. Kendisiyle tanıştığınıza memnun oldunuz mu?

Ben şimdi size o öğretmeni biraz tanıtacağım. Bu öğretmen öyle bir öğretmen ki çocukları çok iyi tanıyor. Yılların öğretmeni, benim gibi belki 40. yılındadır ama karşılaştığı her öğrencisiyle ilk kez karşılaştığında ona acemi olduğunu düşünüyor. Çocuğun doğasının öğrenmeye, keşfetmeye, anlamaya yatkın olduğunu bilir. Öğrenme yolculuklarının ne kadar özgün olduğunu farkındadır. Uygun koşullarda çocukların doğal kapasitelerini en üst seviyeye çıkarabileceklerini çok kez deneyimlemiştir. Çocuklara güvenir, inanır, onlardan etkilenir. Çocukların dönemsel ve çevresel nedenlerle önceliklerinin farklılaşabildiğine hazırlıklıdır. Acele etmez, ettirmez. Çocuğun kendi hızında kendi adımlarıyla ilerleyebileceğini bilir. Rekabete sürüklemeyi, çocuğun kendi kişisel gelişimine tanıklık etmesi için ona zaman tanır. Öğrenmek için en uygun zamanın kimin için, ne zaman olduğunu ayırt eder. Informal öğrenmeleri, fırsat eğitimi bireyselleştirilmiş öğrenme gereksinimlerini önemser. Bu öğretmen öyle bir öğretmen ki, benim öğretmenim gibi. Çocuklara güveniyor, inanıyor ve onların gerçekten doğal kapasitelerini ortaya çıkarabilmek için özgün yollar bulması gerektiğini biliyor. Çocukları rekabete sürüklemiyor da kendi kişisel gelişimlerine tanıklık etmeleri için onlara zaman tanıyor.

Hacettepe Üniversitesi Anaokulu'nda çocukların resim defterleri vardır. Her ay bir aile resmi yaparlar. Bir ağaç, bir ev resmi yaparlar ve çocuklar aynı deftere yaparlar bunu. Kendi değişimlerini kendileri görürler. *Ben ne komik yapmışım, kafadan çıkarmışım* kolları diyor, çocuk. Kendi değerlendirmesini kendisi yapıyor. Çocuğun kendi gelişimine tanıklık edebilmesi çok **önemli** bir şeydir. Bu öğretmen böyle bir öğretmen ve informal öğrenmeleri, fırsat eğitimi, bireyselleştirmiş öğrenme gereksinimlerini çok önemsiyor. Çocuğun hızında, çocuğun kendi zamanında, kendi adımlarıyla ilerleyebileceğini düşünüyor.

Bu öğretmen çocukların haklarını, ilgileri ve gereksinimlerini, kendi olma halini gösterir. Katılımcı ve adil bir fırsat eşitliği sunar. Çocukların bireysel farklılıklarına güçlü ve gelişime açık yönlerine saygı duyar. Rehberlik yapar, cesaretlendirir, kendi hak ve sorumluluklarının bilincinde olmaları için fırsatlar yaratır. Kendi öğrenimine de çok önem veren öğrenmeye devam eden bir öğretmen. *Çocuklar biliyor musunuz ben dün ne öğrendim? Söylememi ister misiniz?* Diyen bir öğretmen çocuğun öğrenmeye ilgisinin artmasında çok önemli bir itici güç oluşturur.

Şunu sormak isterim size işe gitmek istemediğiniz zamanlar olur mu hiç? Hacettepe Üniversitesi Gülveren Anaokulunda öğretmenken yaptığım bir şeyi anlatmak istiyorum: Çocuklara bir sabah uyandırdığımda okula gelmek istemediğimi söyledim, çocuklar çok şaşırды, beni merakla dinliyorlardı, kafalarının karıştığını görebiliyordum, çünkü o anda okula gelmiş karşılarında duruyordum. Sabah uyanma alarmımın çaldığını ama alarmı kapatıp yorganı kafama çekip uyumak istediğimi anlattım. Ama bir türlü uyuyamadığımı ve tek tek hepsinin yüzünün gözümün önüne geldiğini söyledim ve *aklıma sen geldin, sen geldin, sen geldin* diyerek hem de kendilerini tek tek işaret ederek okula gelmeye karar verdiğimi söyledim. Bu arada bazı çocuklar emin olmak için *ben de gözünün önüne geldim mi?* diye sordular. Kendime hadi *Belma kalk bakalım çocukların seni bekler* dediğimi anlattım. Çocuklar büyük bir dikkatle beni dinlediler. Öğretmenlerinin tıpkı kendileri gibi bazen okula gelmek istememe olasılığının olduğunu öğrenmeleri, ancak öğretmenlerinin okula gelmesinin nedeni olduklarını öğrenmeleri de çok **önemli** bir deneyim oldu çocuklar için bence. *Öğretmenimin okula gelme nedeni benim* duygusunu çocuklarımda görmem çok heyecan vericiydi benim için. Öğretmenin doğallığı, duygularını düşüncelerini samimiyetle paylaşması da çok **önemlidir**. Birgün iki anaokulu çocuğum geldi yanıma ve biri *“Belma öğretmenim sen ne zaman öleceksin?”* dedi bana. *Valla bilmiyorum*, dedim. Çocuklardan biri arkadaşına, *bak bilmiyormuş ben sana dedim*, dedi. *Öğretmenim sen şaşırmayı biliyor musun diye soranlar, öğretmenim sen bu kadar çok şeyi ne zaman öğrendin diye soranlar...* Çocuklar öğretmenlerini merak ederler. Öğretmenle çocuk arasında kurulan güvene dayalı bağ çok **önemlidir**. Çocuklar öğretilerini gözlerinde o kadar büyütüyorlar ki. Çocukların gözündeki kalbindeki akıllarındaki yerimizi korumak çok **önemlidir**. Öğretmenlerin hakları önemlidir ama öğretmenliği hak etmek de çok çok **önemlidir**. Herkes öğretmen olmamalı olamamalı bence.

Size tanıştırmak istediğim bu öğretmen öyle bir öğretmendir ki; öğrenmeye, değişikliğe, gelişime farklılıklara hevesli, esnek, açık bir beyne ve vizyona sahiptir. Yeni ve farklı fikirlere açık olmak onu hep arama bulma yolculuğuna çıkarır. Nereden nasıl ilham alacağına karşı hep uyanık ve farkında olmak, çevrede olumlu beklenti ve etki yaratır, girişimciliğini tetikler, cesaret göstermesini ve öz motivasyonunu artırır.

Bu öğretmen öyle bir öğretmendir ki; öğrenmenin yaşamın kendisi olduğuna, hayat boyu devam ettiğine inanır ve böyle de yaşar. Bağlamı, ilgili olmayı, anlam çıkarmayı önemser, bunun için öğrenmeyi ilgi çekici, merak uyandırıcı kılar. Öğrenme deneyimlerini gerçek yaşam deneyimlerine uyarılama ve kişisel hedeflerle ilişkilendirmeyi önemser. Çocukları ve kendini okul dışındaki öğrenme deneyimleri için sürekli

olarak uyanık ve merakta tutar ve çevresini etkiler, rol model olur. Gerçekten hayattan uzak, bu ne işimize yarayacak dediğimiz o kadar çok şeyi öğretmeye kalkıyoruz ki bu da çocuğun okula, öğrenmeye ilgisini kaybetmesine neden olabiliyor. Bu öğretmen öyle bir öğretmen ki dikkat, odaklanmak ve istekli olmanın eğitimdeki önemini bilir. Çocuğun kendi yolunu bulması için yolunu şaşırıp kaybetme olasılığını düşünür ve ona deneme, yanılma fırsatları sunar. Kendi başarı ve başarısızlık öykülerini paylaşır.

Hayal kurar, ezber bozar, eski köye yeni adet, yeni köye yeni adet getirir. Tutkuludur, coşkuludur, işini gönülden ve gönüllü yapar. Hayal ortakları arar, hayallerin peşinden gitmek için planlar yapıp, beceri gelişmesine rehberlik eder. Geleneksel hiyerarşiden uzak samimi, saygılı, anlaşılır, kabul edilir sınırları, kuralları vardır. Gerektiğinde esneyebilir ama sınırsız olmayı onaylamaz. Alışılmış, kestirilebilir yanıtlardan olasılıkların düşünülebileceği açık uçlu sorularla merakı tetikler. Öğrenme sürecini yönetme, öğrenme stillerini anlama ve öğrenmeyi öğrenmenin yollarını öğrenmeye liderlik eder. Akademi ve uygulamayı bütünleştiren iş birliklerine açıktır. Ustasından öğrenmeyi ister, uzmanlığı önemser. Değerlendirme ve geri bildirimlerle kendi gelişimini izleyip, yeni hedefler kurmayı benimser. Araştırmacıdır, sorgulayıcıdır. Bildiklerini ve öğrenme merakı içinde olduklarını paylaşmak için meslektaşlarıyla iş birliğine açıktır. Sadece akademik öğrenmeleri değil, yaşam becerilerini, iletişim becerilerini geliştirmenin önemini bilir. Bilgeligi ve bilgiyi bütünleştirir. Bilir ki bilgiye erişim mümkündür ve hatta istisnai durumlar dışında çok da kolaydır. O ise zoru seçer. Beceri geliştirmeyi, problemleri fırsata dönüştürüp psikolojik sağlamlığı inşa etmeyi önceliklendirir.

Ailesinin, yakın çevresinin, okulun, genel olarak toplumun bir çocuktan beklentilerinin farkındadır. Aynı duyarlılıkla çocukların beklenti ve gereksinimlerini de farkındadır. Çocuğun yüksek yararına olan iş birliklerine liderlik eder. Çocukların haklarını gözetir ve çocuğu duygusal ihmal ve istismardan koruma konusunda özenli, bilgili ve girişimcidir. Çevresinde kendisinde olup bitene, olmayana, yanlış, eksik olana farkındalığı yüksektir. Özellikle küresel farkındalığını eyleme dönüştürerek, çocuklara öncülük etmeyi önemser. İşine duyguları karıştırır. Bireyler kendilerini duygusal olarak ifade edebildiklerinde, duygularının anlaşıldığını ve kabul gördüğünü fark ettiklerinde kendilerini duygusal olarak güvende ve önemli hissederler. Duygusal olarak emniyette hissedince, iletme geçmeye, öğrenmeye, üretmeye, problem çözmeye ve bağ kurmaya hazır hale de gelirler.

Kendi ilgi gereksinimlerini keşfetmeye neden olacak demokratik ve çocuk dostu bir okul iklimi sunulması nedeniyle ilham veren yenilikçi öğretmenlerin sınıflarında çocukların öz saygıları ve öz güvenleri gelişir. Daha fazla risk alma ve zorluklarla baş etme, duygusal ve zihinsel alanda esneklik ve dayanıklılıkları artar ve iz bırakacak bireyler olurlar. Kendi ilgi gereksinimlerini keşfetmeye neden olacak demokratik ve çocuk dostu bir okul iklimi sunulması nedeniyle ilham veren yenilikçi öğretmenlerin sınıflarında çocukların öz saygıları ve öz güvenleri gelişir. Daha fazla risk alma ve zorluklarla baş etme, duygusal ve zihinsel alanda esneklik ve dayanıklılıkları artar ve iz bırakacak bireyler olurlar. Çocukların motivasyonu yeterince desteklediği için hem başarılı ve hem de mutlu olma olasılıkları artar. Çocuklara ilham olan, kendini

de ilham zenginliği ile sürekli besleyen yenilikçi öğretmenlerimiz eğitim sisteminin en **önemli** kaynağıdır.

Tabii bu öğretmenin küresel farkındalıkla ilgili eyleme dönüştürecek bir vizyonun olması da gerekir. Çünkü artık dünyada o kadar olaylara kolay erişebiliyoruz ki, o kadar muhatap oluyoruz ki, enerji, çevre, sağlık sorunları, iklim değişikliği, bunların hepsi her seviyedeki çocuğun duyarlılığında olması gerekir ve öğretmenin de bunlarla ilgili bir bağlam oluşturup müfredatı zenginleştirmesi de **önemlidir**.

Bu öğretmen aynı zamanda oyun dostu bir öğretmendir. Oyunun çocuğun öğrenme sürecindeki **önemini** farkındadır ama en önemlisi çocukların sadece kendilerini oynatan değil birlikte oyunlar oynayabildikleri öğretmenlerle büyümeye gelişmeye öğrenmeye istekli olduklarını da bilir.

Sevgili katılımcılar telefon alarmlarınızla bana konuşma süremizin zamanını hatırlattığınız için teşekkür ederim. Sanırım konuşmamın başlangıcında size bu yönergeyi verdiğimde aranızda şaşırırlar, merak edip olasılıkları düşünenler olmuştur. Sizden bunu istedim çünkü herkesin sürece katılımını sağlamak istedim, sorumluluk almanızı istedim, o süreye odaklanmanızı istedim, sizi düşündürmek istedim. Sadece tek bir kişi değil tüm salon bana zamanımı etkili yönetebilmem için yardımcı oldu. Farklı başlangıçlar önemlidir. Heyecan uyandırmak, sorumluluk vermek, odaklanmak, merak ve düşünmek de çok **önemlidir**.

Bugün sizlerle '**önemli**' hakkında konuşmak istedim. Konuşmamın sonuna geldiğimimde hissettiklerim **BOBİÇÖ**.

Burada Olmak Benim İçin Çok Önemli
Burada Olmanız Benim İçin Çok Önemli

BOBİÇÖ şu demektir: **Burada Olman/ Olmak Benim İçin Çok Önemli**. Okulda, evde ve sosyal yaşamda beraber olduğumuzda kendimizi iyi ve mutlu hissettiğimiz insanlarla yaşama şansı bulabiliysek çok şanslıyız demektir. **BOBİÇÖ** diyebilmek ve **BOBİÇÖ** yü duyabilmek çok **önemli**.

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

► İLHAM VEREN KONUŞMALAR

- ÖĞRETMENİM MERHABA, O 40 DAKİKADA SEN DE VARSIN UNUTMA!

Doç. Dr. Nida TEMİZ

Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi

- DÜNYADA EĞİTİM KRİZİ VE YENİ OKUL ARAYIŞLARI

Prof. Dr. Mustafa YAVUZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi

- ÖZKENİN EĞİTİMİNDE UYGULAMALI YÖNTEMLER

Prof. Dr. Hüsamettin KOÇAN

Ressam ve Akademisyen

- EĞİTİM FELSEFEM Mİ? O DA NEDİR?

Prof. Dr. Cem BALÇIKANLI

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. Nida TEMİZ

Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi

ÖĞRETMENİM MERHABA, O 40 DAKİKADA SEN DE VARSIN UNUTMA!

Öğretim, bir program doğrultusunda bireyin hedeflenen kazanımları aktif katılımıyla edinmesini sağlamak amacıyla planlanan, uygulanan ve değerlendirilen etkinlikler bütünüdür ve bir süreçtir. Bunun yanı sıra ilkeleri vardır. Literatürde “öğretim ilkeleri” olarak yerini alan bu ilkeler özetle; öğretimin planlanırken ve uygulanırken hedef kitleye göre olmasını, güncel bilgiler içermesini, günlük hayatta kullanımının, karşılığının yani yaşama yakınlığının olmasını, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, yakından uzağa, basitten karmaşığa doğru ve bütünlüğü gözeten bir yapısının kurulmasını; ekonomik olmasını ve toplumla uyumlu bir sosyalliğin dikkate alınmasını içerir. **Sonuç olarak öğretim, ilkeleri olan, programlı ve planlı bir süreçtir.**

"Ülkemizde okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademeleri için öğretim programları Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde geliştirilmektedir. Bu kademelerdeki tüm okullarda uygulanmak üzere sunulmaktadır." Bunun yanı sıra, program ve planların kapsam ve detay açısından aşamalı sınıflandırılmasında en detaylı ve en özelleşmiş etkinliklerin bulunduğu ders planları öğretmen tarafından yapılmaktadır. Dolayısıyla öğretim programları tüm ülke okulları için merkezden hazırlanarak sunulsa da öğretimin “ders işlenişi” aşaması uygulayıcı olan öğretmenin ders planına bağlıdır. Bu durumda öğretimin başarılı sonuçlandırılması da büyük ölçüde öğretmene bağlıdır. Bu ilişkilendirmeyle öğretmen süreçte en ciddi sorumluluk sahibi olarak görülebilir. **Sonuç olarak; öğretim sürecinde öğretmen, süreci planlayan, uygulayan, yöneten, yönlendiren, değerlendiren, sonuçlandıran ve sonuçtan en sorumlu olan olarak güçlü role sahiptir.**

Böylesine güçlü ve bir o kadar ağır sorumluluğu olan öğretmenlerin mesleki motivasyonlarına ilişkin birçok araştırma, alan gözlemi ve görüşmeler maalesef mesleki tükenmişliğe, iş doyum düşüklüğüne ve dolayısıyla düşük ya da hiç motivasyona işaret etmektedir. Bu durum göz ardı edilmemelidir. Çeşitli boyutlardan (sosyal, ekonomik vb.) çok çeşitli çözüm önerileri getirilebilir. **Ancak öğretmenin mesleki motivasyonu için öğretim alanının doğrudan kendi içinden bir çözüm önerisi ileri sürmek mümkün olamaz mı? Olabilir.**

Öğretim sürecinde güçlü ve anahtar rollere sahip öğretmen bu sürecin ilkelelerinde öğrenciyle eşdeğerde dikkate alınamaz mı? “Öğretim ilkeleri” sadece öğrenci odaklı yorumlanmak yerine öğretmeni de odağa alamaz mı? Ders planları kazanım ya da öğrenci odaklıyken öğretmeni de eşdeğerde odağa alamaz mı?

Öyleyse ilk iş olarak “öğretim ilkelerini” öğretmeni dikkate alarak yorumlayalım.

Hedef kitleye (bireye) görelilik ilkesi: Öğretimin hedef kitle olarak tanımlanan öğrencinin gelişim özelliklerine, ilgi, ihtiyaç, tutum, yetenek vb. bireysel özelliklerine ve farklılıklarına uygun olarak planlanması ve gerçekleştirilmesidir. Öğrenciden asla vazgeçmemek kaydıyla öğretim sürecinde öğretmenin de ilgileri, yetenek ve becerileri de dikkate alınabilir. Öğretmenin dikkate alınabilen bu özellikleri derste bir materyal olarak, etkinliğin zemini olarak işe koşulabilir. Beklenen sonuç mutlu öğrenen ve mutlu öğrenendir.

Ekonomiklik ilkesi: Bu ilke yeteri kadar materyal ve enerji ve zamanla istenen amaca ulaşmayı kapsar. Çoğu zaman materyalde ekonomik olmaya odaklanılan bu ilke de öğretmen taraflı bir yorumlamayla odak zaman olabilir. Ancak zamanın az kullanılmasından ziyade zamanın özelliklerine vurgu yaparak ilerlenebilir. Zamanın özelliklerine bakıldığında şunlar sıralanabilir; biriktirilemez, devredilemez, satın alınamaz, borç verilemez, kullanımı ertelenemez, miras ya da hibe edilemez çok değerlidir. Dahası bir gün 24 saattir ve normal yetişkin bir bireyin ortalama 8 saatini uykuda, 8 saatini fizyolojik ve sosyal ihtiyaçları ile ilgili etkinliklerde ve 8 saatini işinde geçirdiği düşünüldüğünde mesleğin önemi ortaya çıkmaktadır. Uyanık olarak yaşadığımız zamanın yarısında mesleğimizi gerçekleştirdiğimizi fark ederiz. Bu bakımdan öğretmen olarak ders planlama sorumluluğu aslında bir avantajdır. Diğer bir ifadeyle birçok meslekten farklı olarak öğretmen mesleğinde geçen zamanın içeriğini oluşturma avantajına sahiptir. **Öyleyse henüz farkında değilsek fark etmeliyiz ki ortalama 40 dakika olan her derste sınıf mevcudu öğrenciler +1'dir ve o +1 biz öğretmeleriz. Her 40 dakikayı öyle planlayabiliriz ki bizim de dahil olduğumuz tüm sınıf olarak bilgi, deneyim ve birikimle mutlu öğrenen ve öğretmenler olarak zamanı yaşayabiliriz. Bu yorumla geçen her 40 dakika en ekonomik kullanılan zaman olacaktır.**

Güncellik ilkesi: Bilim ve teknolojiadaki yenilikler, gelişmeler insan nefesinin olduğu her alana yansımaktadır. Bu hem öğrenci açısından hem öğretmen açısından geçerlidir. Bu ilke hem yeni ve son bilimsel gelişmeler ve gerçeklerle bilginin, becerinin güncellenmesinin gerekliliğine hem de aktüel gündemin öğretim süreciyle ilişkilendirilmesine işaret eder. Bunun yanı sıra güncel olaylar çoğu zaman merak ve ilgiyi de çeker. **Merak ve ilginin de öğrenme motivasyonu üzerinde olumlu etkileri vardır. Peki öğretmen için merak ve ilgiden beslenen bir motivasyon düşünülebilir mi? Düşünülebilir. Merak hem öğrenme hem de öğretme için en güçlü motivasyonlardan birisi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen öğretim sürecinde ders planlarken öğrenci açısından günceli dikkate alırken kendi açısından da düşünerek kesişim kümesindeki günceli, merakı ve ilgiyi belirlediğinde yine +1 olarak sınıfla bütünleşmesi mümkün olacaktır.**

Buraya kadar öğretim ilkelerinden “bireye görelilik, ekonomiklik ve güncellik” ilkeleri öğretmeni de öğrenciyle eş değerde dikkate alarak yorumlanmıştır. Bu bakış açısıyla öğretmenin sınıftan soyutlanmış, bedenen sınıfın içinde ancak sınıfla bütünleşemeyen çoğu zaman masanın diğer tarafında kalan duruşunu değiştirmenin mümkün olabileceği işaret edilmiştir. Öğretimin bu üç ilkesine dair yorum örnek alınarak diğer

ilkelerini de bu bakış açısıyla yorumlamak mümkündür. Bu bakışla beklenen; mevcutta olan ya da olası yetersiz motivasyonun öğretmen planlamadan uygulamaya kendini de dahil ederek yüksek **motivasyonla öğretimi gerçekleştirmesidir. Bu kapsamda öğretmenin merakının, güncelinin, gündeminin, ilgilerinin öğrenciyle eş değerde dikkate alınarak yapılan ve uygulanan plan örnekleri özetleri aşağıda sunulmaktadır.**

Örnek 1; WILLY WONKA

Dikkate alınan öğretmen özelliği: Film izlemekten hoşlanır.

Sınıf: 1

Materyal: Charlie'nin Çikolata Fabrikası

Ders/ler: Matematik, Hayat Bilgisi, Türkçe

İşlenebilecek kazanımlar ve etkinlikler:

Matematik

M.1.3.1.2. Bir uzunluğu ölçmek için standart olmayan uygun ölçme aracını seçer ve ölçme yapar.

- Öğrencilere bir film izleyecekleri söylenir.
- Filmi izlemek için istedikleri yere oturmalarına fırsat verilir. Filmin izleneceği ekrana yakın oturmaları durumunda da özellikle uyarılmazlar.
- Filmin ilk 5 dakikasında ara verilerek öğrencilere oturdukları yerden rahat izleyip izlemedikleriyle ilgili, ekrana olan uzaklıklarının göz sağlığı açısından uygunluğuyla ilgili sorular sorulur. Öğrenciler rehber sorularla yönlendirilerek gerek sağlık gerekse rahat izlemek için uygun uzaklığı bulmalarının gerekliliği sonucuna ulaşmaları sağlanır.
- Öğretmen rehberliğinde öğrenciler uygun oturma uzaklığını bulduklarında bu kez de bu uzaklığı evde ve diğer izleme durumlarında uygulamak üzere bir ölçümle not etmeleri istenir. Ancak standart bir ölçüm aracının o anda mevcut olmadığı belirtilerek nasıl ölçebilecekleri üzerine sorular sorulur.
- Öğretmen rehber sorularla standart olmayan uygun ölçme araçlarını söylemelerini sağlar. Söyledikleri standart olmayan uygun ölçme aracını seçmelerini ve kullanarak TV izlemek için ekran ile izleyici arasındaki uygun mesafeyi ölçmeleri sağlanır.
- Bu mesafeyi evde de televizyon izleme mekanlarında oturdukları yer için uygulayarak gerekirse yer değişikliğini ya da televizyonun bulunduğu yerde aile büyüklerinden yardım alarak koltuk, TV vb. eşyaların yerlerinin değiştirecekleri bir performans ödevi verilir. Ardından uygun mesafede oturma planı yapılan sınıfta film izlenir.

Hayat Bilgisi

HB.1.1.2. Kendisiyle akranları arasındaki benzer ve farklı yönleri ayırt eder.

HB.1.2.2. Aile hayatının önemini kavrar. Aileyi bir arada tutan değerlerle(-sevgi, saygı, bağlılık, şefkat, vefa vb.) aile içi iş birliği ve dayanışmanın aile düzenine katkıları üzerinde durulur.

Seçilen film olan Charlie'nin Çikolata Fabrikasının konusu şöyledir:

Willy Wonka'nın bir çikolata fabrikası vardır. Bu fabrikayı, kendisinden sonrası için bırakabileceği birini aramaktadır. Bir değerlendirme yapabilmek için yarışma düzenler. Önce eğitecek sonra da zamanla yerini devredecektir. 5 çocuk seçer. Bunlardan birisi Charlie'dir. Charlie ve diğer çocuklar akrandır her birinin farklı özellikleri vardır. Ayrıca Charlie fakir ve bağları güçlü, birbirine sevgi, saygıyla güçlü bir bağla bağlı bir aileden gelen bir çocuktur.

Filmin bu konusundan da anlaşıldığı gibi bu film Hayat Bilgisi dersinin birçok kazanımı için materyal olarak kullanılmaya oldukça elverişlidir. Dolayısıyla filmde kesitler kullanılarak, yorumlatılarak, sorgulatılarak kendisiyle akranları arasındaki benzer ve farklı yönler ile aileyi bir arada tutan değerler (yukarıdaki iki kazanım) işlenir.

Türkçe

T.1.1.7. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

T.1.1.8. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

Türkçe dersinde de dinleme/izleme ve konuşma becerilerine göre gruplanmış kazanımlardan birçoğunun izlenen filmle ilişkilendirilerek işlenebileceği açıktır. Bu kapsamda izlenen filme yönelik sorulara cevap verecekleri şekilde etkinlikler planlanarak yukarıdaki iki kazanım işlenir.

Örnek 2; MONET, ALBERT, HENRI

Dikkate alınan öğretmen özelliği: görsel ve işitsel sanatlardan özellikle resim ve klasik müziğe ilgisi var.

Sınıf: 2

Materyal: Monet, Albert ve Henri'nin tabloları, Vivaldi'nin "Dört Mevsim" konçertoları

Ders/ler: Hayat Bilgisi, Türkçe

İşlenebilecek kazanımlar ve etkinlikler:

Hayat Bilgisi

2.6.1. Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır.

2.6.2. Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eder.

Üç ressamın eserlerinden hareketle aşağıdaki sorular çerçevesinde yukarıdaki iki kazanım işlenir.

- Bu eserlerin sahibi Monet hakkında neler biliyorsun? Haydi araştıralım.
- Monet hakkında eserlerine bakarak neler söyleyebiliriz? İyi bir doğa gözlemcisi, doğada olmaktan hoşlanan biri diyebilir miyiz? Neden?

- Monet'in bu resimlerindeki mevsimleri tahmin edebilir misin? Nasıl?
- Monet'in resimlerindeki çiçeklerin hangi koşullarda yetiştiğini düşünüyorsun? Neden?
- Sadece Monet'in resimlerindeki çiçekler değil diğer bitkilerin de yaşamak için nelere ihtiyaçları var?
- Alman sanatçı Albert Dürer'in bu suluboya resminde tavşanı gerçekçi buluyor musun? Neden? Nasıl?
- Henri Rousseau'nun ilk orman temalı eserinde fırtına anında avına saldırmaya hazırlanan kaplanı gördünüz mü?
- Tavşan ve kaplanın yaşamaları için ortak nelere ihtiyaçları var?
- Bitki ve hayvanların yaşamaları için nelere ihtiyaçları var? Gerekli koşullar neler?

Türkçe

T.2.1.1. Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metnin konusunu tahmin eder. T.2.1.2. Dinlediklerinde /izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.

T.2.1.4. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

T.2.1.5. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

T.2.1.6. Dinlediklerine/izlediklerine farklı başlıklar önerir.

T.2.3.10. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.

T.2.4.2. Şiir yazar.

Türkçe dersinde de dinleme/izleme ve yazma becerilerine göre gruplanmış kazanımlardan yukarıdaki kazanımları Hayat Bilgisi dersinden ilerleyerek mevsim konusu çerçevesinde işlemek mümkündür. Hayat Bilgisi dersinde konu edilen tablolardeki mevsimlerden müzik eserlerinde de mevsimlerin konu edildiğine işaret edilir. Vivaldi'nin Dört Mevsim konçertoları sınıfça dinlenerek hangisinin hangi mevsimi anlattığı rehber sorularla tahmin edilir. Bu kapsamda dinlenen müzik eserlerine yeni başlıklar önermeleri istenir. Tablolarla ilgili duyguları, düşünceleri, yorumları vb. sorulur. Mevsimlerden birini ya da hepsini konu edinen bir şiir yazmaları etkinlikleri yapılır.

Örnek 3; PERSEVERANCE

Dikkate alınan öğretmen özelliği: uzay araştırmalarına ve özellikle Mars'ta yapılan çalışmalara ve teknolojik gelişmelere ilgisi var.

Sınıf: 2

Materyal: Perseverance yazılı ve görsel-ışitsel haberler

Ders/ler: Hayat Bilgisi, Türkçe

İşlenebilecek kazanımlar ve etkinlikler:

Hayat Bilgisi

HB.2.6.3. Yakın çevresindeki doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnekler verir.

Yakın çevresindeki doğal unsurların (iklim koşulları, yer şekilleri, toprağın verimliliği, su kaynakları vb.) insanlar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri ele alınır.

Perseverance adlı NASA'nın Mars Keşif Programı'nın parçası olarak yapılan keşif aracı tanıtılır. Bu araçla Mars'ta ne arandığı neden arandığı sorgulatılarak çok gezegenli bir tür olma yolculuğumuzda insan yaşamı için gereken şartlardan doğal unsurların (iklim koşulları, yer şekilleri, toprağın verimliliği, su kaynakları vb.) insanlar üzerindeki etkileriyle ilişkilendirme yapılır. Yukarıda belirtilen kazanım işlenir.

Türkçe

T.2.3.5. Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.

T.2.3.14. Okuduğu metinle ilgili soruları cevaplar.

Perseverance ile ilgili haberlerin bulunduğu gazete ve dergilerden farklı yazı karakterleriyle yazılmış bölümlerin okunması sağlanır. Okuduğu bölümlerle ilgili sorular sorması ve sorulan sorulara cevap vermeleri sağlanır. Perseverance sözcüğünün Türkçe karşılığı olan azim sözcüğünün anlamı üzerine çalışmalar yapılır. Azimle ve azimli olmakla ilgili metinler işlenir. Böylelikle Türkçe dersinde okuma becerileri grubunda bulunan yukarıdaki iki kazanım işlenir.

Öğretmen ve öğrenci öğretim sürecinde etkileşim içindedir. Öğretim sürecinde etkileşimdeki tüm bireyler eş değerde önemli ve özeldir. Öğretmen kendinin de içinde var olduğu öğretim sürecini planlarken kendi ilgi, merak ve yeteneği gibi özelliklerini dahil ettiğinde aynı yöntemle öğrencide oluşturulan motivasyon kendi içinde oluşabilir. Sonuç olarak, öğretim sürecinde Milli Eğitim Temel Kanununa göre Türk Milli Eğitimin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun öğretim yaparken öğretmen kendisini de sınıf mevcuduna öğrenciler +1 olarak dahil etmelidir.

Öğretmenim, O 40 Dakikada Sen de Varsın Unutma!

Prof. Dr. Mustafa YAVUZ
Necmettin Erbakan Üniversitesi

DÜNYADA EĞİTİM KRİZİ VE YENİ OKUL ARAYIŞLARI

ChatGPT'ye sordum: Sevgili ChatGPT, dünyadaki yeni okul arayışlarıyla ilgili bana bir sunum hazırlayabilir misin? Kapattığımda en son şey hala düşünüyordu. Sonra bir soru daha sordum: Ne olacak bu eğitim sisteminin hali? Bu sefer iyice kafası karıştı. O zaman dedim ki ben slaytları kendim hazırlayayım.

Aslında hiçbir okul eleştiriden azade değil. Harvard Üniversitesiyle MIT Üniversitesi birbirlerine yakın, bilenler biliyordur. Bu nedenle öğrencilerin ortak alışveriş yaptıkları yerler var. Alışveriş yapılan yerlerin bir tanesi tika basa müşteri dolu, dolayısıyla kasaların önü de dolu. Bir hanımefendi elinde iki parça eşyayla kasalara doğru yöneliyor. Kasaların bazılarında yalnızca üç parça için yazıyor. Hızlı kasalar bunlar. Ama gencin bir tanesi alışveriş arabası tika basa dolu bir halde kasanın önünde duruyor. Hanımefendi de yazıyı buna bir gösteriyor. Bu arada genç yazıyı okuyor ama hiçbir hareket yok. Diyor ki: Delikanlı sen MIT'desin okumayı mı bilmiyorsun, yoksa Harvard'dasın saymayı mı bilmiyorsun? Yani bizim okullar MIT de olsa Harvard da olsa eleştiriden azade değil. Bir şekilde eleştirilir.

Google'a eğitimde reform diye yazarsanız yüzlerce hatta binlerce sayfa çıkıyor. Fakat gerçekten bu reformlar amacına ulaşıyor mu? Ulaşamıyor, çoğunlukla. Çünkü form olmadan reform olmaz. Önce bir form gerekiyor. Bizim yapıp ettiklerimiz üzerinde bir düşünmemiz gerekiyor. Biz çok hızlı hareket ediyoruz. Sürekli reform. Halbuki onu "re"lemek için öncelikle bir form olması gerekir. Bu nedenle de reform adına yapıp ettiklerimiz üzerinde gerçekten düşünmemiz gerekiyor.

Albert Camus diyor ki: İnsan ne ise, o olmamaya çalışan tek varlıktır. Bu sözün üzerinde düşünmek gerekir. Gerçekten insan neyse o olmamaya çalışan tek varlık. Yani kanaryalarla ilgili böyle şeyler söylemiyoruz. Eskiden bu kanaryalar çok içten öterdi. Ne oldu bunlara? Böyle bir şey demiyoruz. Kediler çok sıcakkanlıydı eskiden, şimdi değiştiler bunlar. Şimdiki kediler hiç eski kediler gibi değil. Vefasız bugünün kedileri. Ama insanla ilgili böyle şeyler söylüyoruz. Dün böyleydi, bugün şöyle. Gelecekte nasıl olacak bilmiyoruz. Böyle kaygılarımız var, insanlarla ilgili. Yani kendimiz olmamaya mı çalışıyoruz? Kendimiz neyiz? Burada da kafamız karışık. Kafamız öyle karışık ki bir de bunu okula kaydedip "okullu insan" yaparsak işler iyice karışıyor .

Devletlerin okuldan beklentisi var. Bunlardan biri iyi vatandaş yetiştirmek. İyi bir vatandaş derken hepimizin kafasındaki iyi de değişik ancak ortak noktalar da var. Okuldan toplumun beklentileri de var. Son yıllarda iş dünyasının beklentileri hepsinin önüne geçti. 21. yüzyıl becerisi... 22. yüzyıl becerisi henüz çıkmadı. Çıkacak onlar da. Şu beceriye sahip olman lazım, bu beceriye sahip olman lazım. Herkesin bir beklentisi var.

İnsandan bunları bekliyoruz; ancak “insan nedir?” sorusuna iyi bir cevap bulduk mu? Mesela eğitim fakültelerinde bile böyle bir konu gündeme gelmez. İnsan üzerinde düşündük mü? Ben pek düşündüğümüzü zannetmiyorum. Herhalde ya bildiğimizi varsayıyoruz ya da bilmediğimizi bile bilmiyoruz. Yani kendimiz olarak bu kadar insanla içli dışlıyız ki muhtemelen üzerinde düşünme gereği duymuyoruz, herhalde biliyoruz diye düşünüyoruz.

Okul, insanı başka bir yere sürüklüyor. Muhtemelen şöyle, insanla iç içe geçmeyip gittikçe okul ve insan yan yana olmaya başladı. En son TIMMS raporunda okuldan en çok kim memnundu biliyor musunuz? Hangi veliler? Çocukları okulda en başarısız olan veliler. Onlar çok memnunar. Çapraz tablo yoktu ama rakamlardan okunuyor. Belki okulda çocuğu iki kelime İngilizce öğrenmişse onu çok başarılı bulabiliyor. Müthiş bizim çocuk, diyor. Bir bilgisayarın tuşuna basıp bir şey yapabiliyorsa “bizim oğlan bilgisayar dahisi” diye düşünüyor olabilir. Eğitim düzeyi arttıkça velilerin okuldan memnuniyet oranı düşüyor. Çocukları da daha başarılı ama okuldan memnuniyetleri düşüyor.

Peki okulla ilgili eleştiriler bu kadar yoğunken sürekli “reform” yapmamıza rağmen çözümü niye bulamıyoruz? Ben sebeplerini dört başlığa indirdim. Bunlardan bir tanesi, okulu bir çocukluk hastalığı olarak görmemizdir. Yani kızamık gibi kaba kulak gibi bir şey. Küçükken okul oluyor senin hayatında, okullu oluyorsun. Sonra büyüyünce geçiyor. Şöyle düşünüyoruz bir de: Bizim zamanımızda da buna benzer sıkıntılar vardı ama geçiyor zamanla. Çocuğun meselesi yetişkinin meselesi değil. Geçici bir hal gibi görüyoruz. Yetişkinler olarak odaklanmıyoruz.

Diğer meslek dalları sanki kendileri çok büyük işlerle uğraşıyorlar da biz çoluk çocuk işleriyle uğraşmışız gibi imada bulunuyorlar. Acaba çocuk hastalıkları doktorlarına da aynı muamele yapılıyor mu? Çoğu yetişkin, çocuklukta okulla ilgili sorunlar yaşanır zamanla geçer, atlatılır diye düşünüyor.

İkinci konu: Okul cins isim. Ben “okul” derken hiç kimse üstüne alınmıyor. Bizim okul farklı, diğerleri gibi değil diyor. Kimse sahiplenmiyor okulu. İnsanlar şöyle düşünüyor: Ben kurum olarak, kurucu olarak, öğretmen olarak kendi okulumu, sınıfımı düzeltirsem, benim için sorun yok diye düşünüyor. Peki böyle düşünüp sonuç alabilir mi? Ben söyleyeyim kesinlikle alamaz. Neden? Platon'un idealarını düşünün. Kafamızda bir kedi ideası var. Canlıları gördüğümüz zaman canlıları karşılaştırıyoruz, görünce kedi diyoruz. Çünkü kafamızdaki kediyeye uyuyor. Bizim tekir de kedi, ormanın kralı da kedi oluyor. Çünkü kafamızdaki kediyeye eşleşiyor.

Okulla ilgili kafamızdaki imaj, görüntü, bir görme kusuru gibi bozuksa siz kendi okulunuzu düzeltseniz bile o imajı düzeltmedikçe sorunlar düzelmez. Sizin veli diyor ki: Başka okullar hiç böyle değil. Çünkü kafamızdaki okul, bir görme kusuru gibi, zamanla siz farkına varmadan okulunuzu dönüştürmeye çalışıyor. Belki öğretmeninizin kafasındaki imaj, görüntü de bozuk olabilir. Mesela şöyle düşünüyorsa öğretmen: “Okumak istemeyenlerin okumaması gerekir. Benim öğretmen olarak en

önemli görevim en iyiyi daha iyi yapmak. Merkezi sınav sonucunda okulun brandasına yazacağım “başarılı” öğrencilerin sayısını çoğaltmak.” Hâlbuki eğitimin amacı, her bir öğrenciyi kendi potansiyelinin zirvesine çıkarmaktır. Kafamızda bu amaç net olursa o zaman yapıp ettiklerimiz bu görüntüyle eşleşmek zorunda. Yoksa siz okulda öğretmenlere seminerler aldırırsınız, teknoloji, yapay zeka, stratejik, teknik her şey tam olur ama bir müddet sonra o eski haline geri döner.

Aristoteles’in etkili bir sözü vardır: Bilinebilir en güzel şeyler ilk ilkeler ve nedenlerdir. İlk ilke ve nedenlerden yola çıkarak diğerleri üzerinde bir görüş, değerlendirme yapabiliriz. Nedenlerin ortaya çıkardığı sonuçlardan yola çıkarak nedenlere gelemezsiniz. Yani öncelikle kafamızdaki okul meselesini çözmemiz gerekiyor. Yani biz gerçekten bugünkü anlamda öğretmen nedir, okul nedir, öğrenen nedir, eğitim nedir, anne baba nedir? Bunun üzerinde bir akıl yürütmemiz, tartışmamız, konuşmamız, bu zemini sağlam bir yere oturtmamız gerekir. Önce bir form oluşturmamız gerekiyor. Demek ki cins isim olması da okula kaybettiriyor.

Üçüncü neden: Benim “okulizm” olarak kavramlaştırmaya çalıştığım bir durum. Gittikçe bu salgın artıyor. Okulizmden kastım şu: Toplumsal kurumların zayıflaması, köylerden kentlere küresel göçler, ailelerin küçülmesi, tek ebeveynli çocukların artması, yaşam biçimimizi değiştirmemiz. Fakat bu yaşam biçimini değiştirirken okul aynı kalmaya çalışıyor. Halbuki her şey değişti. Okul kendi yerinde kalmaya çalışıyor. Doğduğumuz zaman bir hastanede doğuyoruz. Öldüğümüz zaman da yine hastanede ölüyoruz. Yani sıcak yatağınızda ölme şansınız neredeyse yok artık. Doğum ve ölüm işi hastanenin. Eğitim işi de okulun. Peki benim baba olarak rolüm var mı? Okula o kadar da para veriyoruz, çocuğu da okula gönderiyoruz görevim tamamlanıyor gibi düşünüyoruz. Doğum ve ölümden hastanenin işi olabilir ama eğitim aile ve toplum katılımı olmadan eksik kalan uzun bir süreç. Eğitimden çocuğun 360 derece etrafında olan herkes sorumludur.

Özel okulların bir bölümü ders saatlerinin sayısını artırarak sorunu çözmeye çalışıyorlar. Halbuki burda yapmamız gereken birim zamandaki eğitimin kalitesini arttırmaktır. Aksi durumda çocuk için de sıkıcı oluyor. Bir de fiziksel sorunlar bile geliyor.

OECD’nin yaşam dengesi raporu var. O rapora göre çalışma yaşam dengesi en bozuk ikinci ülkeyiz. Birincisi PISA’da her zaman geçtiğimiz Meksika. Çok çalışıyoruz demiyorum, uzun çalışıyoruz. Öte yandan yaşamaya zamanımız yok. Veliler de öyle çalışıyorlar. Dolayısıyla eğitim düzeyinde Türkiye eğitim sisteminin en öncelikli sorunlarından biri nedir diyorsanız bunun cevabı anne baba eğitimidir. Öğretmenler olarak aynı zamanda anne, baba eğitimcisi olmamız gerekir. Eğitimin çözülemeyecek sorunu yoktur. Zaten çözümü olmayan bir konu sorun değil demektir.

Okulu zorlayan diğer dördüncü başlık ise demografisinin değiştiğinin farkında olmamamızdır. Demografisi değişti derken en önemli başlık, kapsayıcılığı arttı. Doğru mu? Herkes okulda. Benim lise dönemimde çağ nüfusunun aşığı yukarı %20’si lisedeydi. Peki %80’i neredeydi? İşe başlayanlar vardı, erken yaşta evlenenler vardı. Şimdi neredeyse %100’ü okulda, özellikle ortaokul için %100’ü yüz yüze eğitimde.

Göçmenler, öfke kontrolü yapamayan öğrenciler, öğrenmeyle ilgili hiçbir motivasyonu olmayanlar, farklı ailelerden gelen çocukların hepsi okullu. Bu çok iyi bir durum. Ancak okul bu yeni duruma cevap verebilecek yetkinliklerle sahip değil.

Okulda eskiden ne vardı? Müdür, müdür yardımcısı, matematik öğretmeni, sınıf öğretmeni, müzik öğretmeni, felsefe öğretmeni... Daha çok kişi okula gelince biz demografinin değiştiğinin farkında olmadan sadece öğrenci sayısının arttığını zannediyoruz. Burada değişen daha çok kişinin gelmesi değil, biz sadece daha çok kişi gelmiş gibi eskiden beş matematik öğretmeni atamışsak şu anda on beş öğretmen atıyoruz, on sınıf öğretmeni atamışsak yirmi öğretmen ataması yapıyoruz.

Bugün okullarda, okulla yeterince bağ kuramamış, uyum sağlayamamış çocuklar var. Peki bunlara eğitim vermek için okulun yeni yetenekleri var mı? Bence yok. Eğitim fakültesi bize yeni yetenekler kazandırıyor mu bu konuda? Öfke kontrolü yapamayan bir çocuğa nasıl matematik öğreteceğiz? Temel düzeydeki problemleri bile çözemeyen ve psikolojik sorunları olan köyden kente yeni göç etmiş olan öğrencilere nasıl eğitim vereceğiz? Bugün için en büyük sorunlarımızdan biri, yeni duruma uygun yeni yetenekler kazanmamaktır. Okulda bu yeni sorunları çözecek destek elemanları var mı? Bazen sadece bir kaç psikolojik danışman görevlendirmesi yapıyoruz, o kadar. Günün sonunda da okullar yeni durumla baş edemiyorlar, biz de öğretmenlere diyoruz ki öğretmen sizsiniz, bu sorunları çözmek sizin işiniz. Yapamıyorsan sorun sendedir, diyoruz. Okullara bu yeni demografiyle baş edebilecek yeni yetenekler kazandırılmadı maalesef.

O zaman ne yapalım? Ben, ben ne yapabilirim diye bakıyorum. Sınıfımda öğretmen rehberliği yapabilirim. Geçen gün bir okul müdürü diyor ki hocam bizim burada boşanma oranı çok yüksek. Tamam, o halde sizin okul boşanmış ailelerin çocukları nasıl davranılacağını, neler yapılacağı konusunda en uzman okul olması gerekir. Böyle bir bilgi birikiminiz var mı? Hatta başka bir okulda da böyle bir sorun varsa diyecek ki bu okul bu konuda uzman, diğer okullara da destek verebilecek şekilde bir uzmanlaşma gerekir. Yani sistem şöyledir, böyledir diye düşünmek yerine; ben okul müdürüyüm, sınıf öğretmeniyim, matematik öğretmeniyim, özel eğitim öğretmeniyim ve ben ne yapabilirim diye düşünmek gerekir.

Dünya'da az sayıda da olsa bu yeni duruma karşı çözüm geliştirmeye çalışan okullar var. Ben de onlara baktım, aşağıdaki görseli hazırladım.

High Tech High School, Steve Jobs School, Incubator School, School 21, Innovation Early College Amaçları, Öğrenme-Öğretme ve Değerlendirme Süreçleri

Başlıktaki okulları duymuşsundur muhtemelen. Bu okulların hepsi 2000 yılından sonra kurulmuş. Steve Jobs Hollanda'da, diğerleri Amerika'nın değişik eyaletlerinde. İlkokuldan başlayarak ortaokul, lise düzeyinde olanlar var, içlerinde sadece liseye odaklanmış olanlar da var.

Bu okulların amaçlarını, öğrenme, öğretme süreçlerini ve değerlendirme süreçlerini temalaştırdım. Öne çıkanları görselde görüyorsunuz. Öğrencilere araştırma becerisi kazandırmak ardından da bununla ilişkili olan proje tabanlı öğrenme öne çıkıyor. Diğer taraftan öğrencilerin sosyal, duygusal becerilerini öne çıkarmak da öncelikli olarak görünüyor. Arada girişimcilik, akranların birbirini değerlendirmesi var. Ayrıca öz değerlendirme de önemli görünüyor.

High Tech High School Dersleri:

- Mühendisliğin İlkeleri
- Biyomühendislik
- Çevresel Sürdürülebilirlik
- Mühendislik ve Mimari

Bunun yanı sıra öğrenciler; işbirliği, liderlik ve iletişim alanlarında desteklenmektedir.

Bu okullardan bir tanesi yukarıda derslerinden bir bölümünü gördüğümüz High Tech High School. Derslerine odaklandım biraz. Bu bir STEM okulu. Eskiden buna "Hazerfen" diyorduk. Hazerfen biliyorsunuz binfenli, binbilimli; hatta bunun Yunancası "polimed" yani "çok bilimli" demek. Latincesi de "Homo Universale", "tam, bütün adam" demek. Bütün adamlardan biri Aristoteles, felsefe, matematik, biyoloji dahil hemen her şeyi biliyor. Okul, mühendisliğin ilkelerini, biyomühendisliği, çevresi mühendisliğini işliyor ve aynı zamanda çocukların işbirliği, liderlik, iletişim becerilerini destekliyor. Bu okul pragmatist felsefenin okula uzanan ilerlemecilik üzerinden kurgulanmış

görünüyor. Yani teknoloji, kültür değiştikçe toplum değiştikçe, okul da değişir anlayışı hakim. İlk bakışta oldukça güzel görünüyor. Peki bu okulun sorunu nerede? Ben burada bir sorun görüyorum. İlk baştaki iletişim liderliği vs. oralardan başlayayım. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştireceğiz, tamam, ama ne ileteceğiz birbirimize? Alt yapımız nereden beslenecek? Bir takım iletişim beceri, teknik, yöntem, stratejileri öğrenmemiz yeterli mi? Müktesebatı ne olacak iletişimi kuracak kişinin? Felsefe, sosyoloji, sanat, tarih bu iletişimin neresinde olacak? İnsan sahip olduğu kelimeleri, kavramları ve terimleri kadar düşünebilir, görebilir, araştırabilir ve fark edebilir. Altta bu muktesebat olmadan üstte görünür bir şey mi yapmaya çalışıyoruz? Bu içeriği sınırlı, paranteze alınmış okuldan, yaratıcı ve yenilikçi bireylerin çıkması oldukça zor görünüyor.

Geçen yıl bilgisayar, yazılım bölümleri çok popülerdi değil mi? Bilgisayarı gören tercihin yazdı. Uçtu sonrasında puanlar. Bu bölümlerde üst düzey kodlama becerisi kazanacağız. Tamam güzel ama bir sorun var. Öğrenci olarak kendinden başlayarak bir farkındalık içerisinde misin? Canlılarla, evrenle ilgili bir farkındalığın var mı? Müktesebata dayalı bir vizyonun yoksa mezunlar ne konuda yazılım yapacak? Bugünkü yazılım becerisini eskinin duvar örme becerisine benzetiyorum. Diyelim ki duvar örmeyi çok iyi biliyorsun, çok iyi bir duvar ustasıydın. Duvar örmeyi öğrendin ancak vizyonun varsa Selimiye duvarı yaparsın, vizyonun yoksa bahçe duvarı örersin. Biz kodlama öğrendik ama neyi kodlayacağız? Yani insanın neye ihtiyacı var? Evrenin? Onun farkında değilsek bir firmanın en fazla teknisyeni ya da teknikeri düzeyinde bir çalışanı olabiliriz. Okul, insanı daraltmış, pencereyi küçültmüş, bu küçük pencereden güneşi görmek çok zor. İnsanı bir bütün olarak algılamak gerekir. Diyelim ki bir teknik direktörsünüz. Bol bol futbol oynattırırsam ben futbol maçlarını kazanır, bizimkiler şampiyon olur. Peki böyle yaparsam doğru bir teknik direktör, doğru bir antrenman yapmış olabilir miyim? Olamam. Sadece sürekli futbol oynatarak iyi bir futbol takımı oluşturamazsınız.

İnsanlık dünden bugüne çok şey başardı. Tarlalarımızı su basıyordu. Önce kötü ruhlar, tanrılar cezalandırıyor diye düşünüyorduk. Sonra bilimsel olarak bu olayları çözdük, anladık. Sonra İspanyol gribi gibi salgınlar oldu. Azınlık gruplardan şüphelendik, onları öldürdüler, katlettiler. Bunlar azınlık, demek ki bunların işi bu mikroplar. Sonra virüsleri keşfettik, salgın onlar yüzünden olabilir diye düşündük.

Peki acaba bu sempozyum çerçevesinde, bütün bu başardıklarımızı ve değiştirdiklerimizin içerisinde anlayışımızı, düşüncemizi, tavrımızı, değerlendirmeleri değişmeyen ne var? Eğitimin değişmeyen bileşenleri çok önemli. Şimdi her şey değişiyor, biz bir türlü değişemedik. Bir acele, panik bir şey var. Biz hala böyle aynı yerdeyiz. Aslında o kadar da her şey değişmiyor. Bir bilgisayar mühendisi arkadaşşıma sordum: İnsanlık dünden bugüne ne kadar değişti? Dedi ki: Her dakika değişim var. Düne göre bugün çok farklı. Durum onun açısından böyle görünüyor. Bir eski çağ tarihçisi arkadaşşımla görüştüm: Hiçbir şey değişmiyor, dedi. Sümerlerin kaygısı öncelikleri neyse bugünkü insanın benzer ihtiyaçları var.

Bu değişmeyi bulmak çok önemli. Herkes değişim taraftarı. Değişimle ilgili sunular da çok popüler. Mesela, anne ve babalar en çok neyi soruyorlar biliyor musunuz? Hocam gelecekte meslekler değişecek mi? Mesela uzay mühendisliği, uzay madenciliği... Acaba öyle bir meslek olacak mı? Bilmiyorum olacak mı. Belki de olacak, belki de olmayacak ama bunu da bilmiyorum. Yani olacak desem beş yıl sonra çöp olabilir bu iddiam.

Okulların en güçlü yanını söylüyorum: Eğer araştırma becerisi kazandırırız öğrencilerimize onları özerkleştirmiş oluruz. İnsan doğuştan itibaren özerklik arıyor. Önce annemize bağımlıyız. Sonra beslenmeyi öğrenince ondan biraz bağımsızlaşıyoruz. Elimizden tutmadan yürüyebilince biraz daha bağımsızlaşıyoruz. Derdimizi anlatıyoruz, konuşuyoruz, biraz daha bağımsızlaşıyoruz. İnsanın büyümesi, gelişmesi aslında onun aynı zamanda özerkleşmesi, bağımsızlaşması demektir. Öğrencilere küçük yaşlardan itibaren araştırma becerisi kazandırırız özerkleşmiş olurlar. Bu beceriyi kazanamayanlar her zaman bir öğretene bağımlıdırlar. O bana bir şey öğretirse ben de öğreneceğim. Eğer araştırma becerisi kazanabilirsek kendimiz öğrenebiliriz. Örneğin, Ankara'da Atatürk'ün de gördüğü, benim de gördüğüm acaba hangi eserler var? Araştırabilirim bunu. Ya da Atatürk'ün de gördüğü Fatih Sultan Mehmet'in de gördüğü bir eser var mıdır? Araştırmak lazım işte, araştırabilirsin. Ankara'nın ekonomisini araştırabilirsin. Toplumsal yapısını, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ankara nasıldı acaba? Yakup Kadri KARAOSMAOĞLU'nun Ankara'sını okursun. Nasıl dönüşüm sağlandı, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e nasıl geçti? Bunların cevaplarını kendin bulabilirsin.

Bilim her zaman vardı. Tales de bir bilim insanı ama bilimsel devrim dediğimiz şey matematiğin ve yöntemin işin içine girmesiyle mümkün oldu. Matematik, istatistik ve bilimsel araştırma yöntemleri bilimde bir nevi otomasyonu sağladı. Seri halde bilgi üretebildik. Sanki Ford'un otomasyon sistemi gibi artık gelen ürünleri nasıl bilgiye çevireceğimizi, dönüştürebileceğimizi anladığımız için çok kolay bir şekilde seri halde bilim üretmeye başladık. Öğrencilere okul öncesinden itibaren istatistik araştırma yöntemleri öğretirsek, bu becerileri kazandırabilirsek bizden bağımsız olarak da kendi istedikleri bilgileri üretebilir hale geleceklerdir. O zaman gelecek nasıl gelirse gelsin zaten geleceği bu becerilere sahip olanlar getirecekler. Belki uzay madenciliği yapmayacak. Toprakta bitkilerin demir ve bakır oranı zenginleştirerek tarlada maden hasat edecekler, bilmiyoruz. Yeter ki o araştırma becerisini kazandıralım. Öğrencilere bu beceriyi kazandırırız onlara bir çip yüklemiş gibi oluyoruz. Bir elmanın içerisinden kaç tane çekirdek çıkacağını sayabilirsiniz ama bir çekirdeğin içinden kaç tane elma çıkacağını sayamazsınız. Sonsuzluğa hükmediyorsunuz. Bir çekirdeğiniz var, milyonlarca elma olabilir, işte o çekirdek araştırma becerisi. Ancak sosyal bilim, sanat, felsefeyle desteklenen bir bilim. Zihnimizde kelimeler kavramlar, terimler yoksa neyi araştıracağını bile bilemeyiz.

Size en son ne zaman bir öğrenciniz gerçekten üst düzey bir soru sordu? Okul öncesi öğretmenlerinden umutluyum, daha henüz o yaştaki çocuklarımıza format atmadığımız için. Düşünsenize öğrencinin kafasında soru yok. Çok acayip. Soru yoksa ne yok? Öğrenme, merak yok.

5.000 yıl önce Kral Gılgamış'ın, Hattuşili'de yaşayan insanların ihtiyacı olan şeyler neydi? Onlar Gökboğa ile mücadele etti. İnsanlığı korumak adına Tanrı'nın onları cezalandırmak için göndermiş olduğu kişi ve durumlarla mücadele ettiler. Bunları yapmak için cesarete, kararlılığa, vizyona bir de işbirliği ve takım çalışmasına ihtiyaçları vardı. Bugünlerde biz bunlara 21. yüzyıl becerilerini diyoruz halbuki Kral Gılgamış da bu becerilere sahipti. Cumhuriyetimizi kuranlar sizce hangi becerilerle Cumhuriyeti kurdular? Sadece 21. yüzyıl becerileri olarak düşünmek yerine birikimli olarak bütün yüzyılların becerisi boyutunda düşünmemiz gerekir. Kısaca aslında yeryüzünde o kadar da yeni bir şey yok. Yeni şeylerin üst soyları var ve oradan türüyorlar. O kökü, nedeni, bulmadan bugünü anlamak zordur.

Geçmişten günümüze insan, toplum nasıl değişti? Müzeler bunun için çok önemli. Ve teknoloji ona nasıl cevaplar verdi? Son ziyaret ettiğim okullardan bir tanesinde yaşadığım bir durumu anlatmak istiyorum. Müthiş bir okul, yani kendisi de öğrenci olan bir okul. Ben öyle okulları çok seviyorum. Atölyesinde cüzdan yapıyorlar çocuklar. Çok güzel, bazıları gerçekten güzel yapmış. Eğitim sistemimizin aksaklığı buradan itibaren başlıyor. Mesele cüzdan yapmada değil. Onu yapıyorlar. Ben ilkokul öğrencilerine sordum: İnsan niye bir cüzdana ihtiyaç duyar? Niye böyle şeyler yapıyoruz ki? Para olmadığı da cüzdan var mıymış? Biraz düşündük üzerinde. Cüzdanın kelime anlamı nedir? Cüz; unsur, kitap, birim anlamı var. Dan da "kap" demek. İlla para olmak zorunda değil, başka bir şey de koyabiliriz onun içine. Konuşmaya devam ettik: Gördüğünüz en eski cüzdan kimin cüzdanıydı? Babaanne, anneanne cevapları geldi. "Nasıl bir cüzdandı?" diye sordum. Fermuarı vardı, içinde tomar halinde paralar vardı. Cüzdanı koynuna koyanlar varmış, daha eski kuşağa gitsek kuşağa koyarlar. Bugün kartlar var. İnsan, toplum değişir, teknoloji ona göre cevap veriyor. İnsanın topluma dönüşümünü anlamadan cüzdanı da anlayamayız. Konuşma ilerledi: Hikaye böyle devam ederse nasıl olur cüzdanlar? Çocuklar cevapladı: Elektronik cüzdan olur. Cüzdana gerek yok, barkodla okutursun. İşte arkadaşlar böyle bir akış içerisinde kendimizi, toplumu, insanı gördüğümüz zaman geleceği kestirebiliyoruz.

Değerli meslektaşlarım eğitim ve anlam arama derdiniz hiç bitmesin. Hepinize saygılar ve sevgiler sunuyorum.

Prof. Dr. Hüsamettin KOÇAN

Ressam ve Akademisyen

ÖZNEİN EĞİTİMİNDE UYGULAMALI YÖNTEMLER

Kasım ayı bizim açımızdan son derece önemli bir tarih sıralamasını yaşıyor. Bunlardan bir tanesi Cumhuriyet'in 100.yılıni idrak ederek ikinci yüzyıla başlamamız. İkincisi bir gün önce büyük önder Atatürk'ün aramızdan ayrılışının yıl dönümü. Bu bağlamda eğitimden söz ederken Cumhuriyet'ten, değişimden, gelecek hayallerinden ve sürdürülebilirlikten söz etmemiz gerekiyor. Cumhuriyet'in bize kazandırdığı hak eşitliği kavramının amaçladığı bireyden, bireyin eğitimden söz etmek gerekiyor. Durumu böyle algılamaya başladığımız andan itibaren birey nedir ve niçin birey şimdi söz konusudur sorularının cevabına bakmakta yarar var. Ve aslında o cevap da son derece basit. Kurtuluş Savaşımızın hemen arkasından sistemin çağdaş ve tutarlı bir yapı içinde kendini aydınlanma düşüncesiyle yeniden inşa etme çabası ve burada da gençlikle eğitime büyük bir rol vermesi. Hemen onun ötesinde gençliğin bir umut olarak algılanması, kadın haklarının bizim toplumumuzun geleceği açısından erkekle eşitlenmesi, seçme seçilme hakkına ulaşması. Bütün bunlar söz konusu ettiğimiz bireyin dünyasının temel taşları olarak gözüküyor.

Cumhuriyet büyük bir yıkıcılığın külleri içinden doğmuş, özgürlük ve başkaldırıyı kendine mal etmiş bir sistem olarak kapalı toplumun kapılarını da açmış, dolayısıyla kapalı toplumun yapısıyla yenilik arasında çatışmalara tanık olmuştur. Halbuki Cumhuriyet; geleneğine, tarihine sahip çıkmak ve bütün bunlardan hayallerini besleyecek bir zemin yaratmak istemiştir. Cumhuriyet; tarihe, coğrafyaya ve bunların etkilediği kültüre dayanarak yeni bir değerler dünyası yaratmayı amaçlamıştır. Süreç, bu amaçları gerçekleştirebilmek için projelerin uygulanması sırasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları nedeniyle epeyce zorlanmıştır.

Bence Cumhuriyet'in bizim için en önemli yanı bir özgürlük savaşı vermiş olmamız. İşgalcileri buradan göndermişiz. Sonra onun yerine yeni bir dünyanın gerektirdiği ulus devleti kurmuşuz ve de bu ulus devlet kendine tavan olarak insanın biricikliği ve vatandaş olmayı seçmiş. Yani biz artık ümmet değiliz, hak eşitliğimiz var. Biz, beraber aynı ortamda aynı eşit hakları kullanabiliriz. Kadının imkanları genişlemiş, kadının temsil alanı genişlemiş. Miras hukuku, okuma yazma, kılık kıyafet inkılapları yapılmış. Cumhuriyet bütün bunları yan yana getiren bir yapı. Bu sayede toplumun dönüşümü sağlanmış.

Köy Enstitüleri'nin ve Halkevleri'nin kurulması çok kıymetliydi. Böylece toplumun gelecek için eğitilmesi ile köy çocuklarına büyük imkanlar sağlandı. Bugün bizim edebiyatımızın ve sanatımızın çok önemli yanlarından bir tanesi Köy Enstitüleri'nden yetişmiş yazarlar ve sanatçılardır. Onun için de bizim toplumumuz köyün insanının birikimini böylece kabul etmiştir.

Modernizm; sen eşitsin, işte sana imkanlar git yeni bir dünya için kendini yetiştir ve geleceği hayal et demiştir. Bundan önce bize kimse hayal etmeyi önermemişti.

Ondan önceleri belli bir kural var. Kuralların içerisinde yürüyeceksin. Onun için Cumhuriyet, vatandaşına hayal etmeyi ve yenilenmeyi önermiştir. Eşitliği önermiştir. Kadının erkek yanındaki eşitliğini önermiştir, onun için alanlar açmıştır.

Buradan bakınca benim bütün yaptıklarım Cumhuriyet'le ilgilidir. Cumhuriyet olmasaydı, benim babam gurbete gitmeyecekti. Gurbete gitmeseydi eğitimlilerin daha farklı imkanlara sahip olduğunu göremeyecekti. Çocukları eğitin demeyecekti. Biz o tarihlerde köyün güzel kızlarıyla evlenmeyi düşünüyorduk. Hayır okuyacaksınız, dedi ve de bizi okuttu.

Hatta ben dördüncü sınıf mühendislikteyken, Güzel Sanatlar Fakültesi'nin sınavını kazandım. Onu kazanınca ödüm patladı. Çok istiyorum ama babam izin vermez diye düşünüyordum. Çünkü babam mühendis olmamızı istiyor. Babama telgraf çektim. Sen mühendis olmamızı istiyorsun ama ben Güzel Sanatlar Fakültesi'nin sınavını kazandım, izin verir misin, dedim.

Babam bana hayatı boyunca hiçbir yasaklama yapmadı. Ben de babamı üzecek hiçbir şey yapmadım. Biliyordum ki babam zaten benim düşüncelerimi anlayacak. Ben de onun düşüncelerine büyük saygı duydum. Bu karşılıklı bir iletişimdir. Aile dediğimiz budur. Adaleti vardır ailenin. Ailenin bir kültürü vardır. Aile biraz ondan biraz bundan olmaz.

Bir tarihler İngilizcemi geliştireceğim diye İngiltere'ye gittim. Ben Sanat Enstitüsü mezunuyum. Beni çok beğendiler. Orada da her hafta bir şey tartışıyoruz. Bir hafta aile yapılarını tartıştık. Herkes bir şey anlatıyor. Hoca benim fikrimi sordu. Ben öyle joint model falan anlamam, dedim. Aile bir bütündür. Ailedeki insanlar yetenekleriyle farklı farklıdır.

Benim eşimin lezzet duygusu olağanüstüdür. Bende hiç yok. Joint aile modeli olacak diye haftanın belli günlerinde ben kötü yemek pişirirsem eşim kötü bir lezzetle karşı karşıya kalır. Ama ben bir kahramanımdır. Bağ, bahçe işlerini, ağır işleri de ben yapardım dedim. Birisi elini kaldırdı, kolay senin için, dedi. Eşini orada bırak gel, burada etrafında güzel kadınlar var, dedi. Anlamadım, dedim. Nerde eşin, dedi. O sırada da eşim Venedik Bienali'ne gitmişti. Eşim Venedik Bienali'nde dedim. Siz Türk değil misiniz, dediler. Onlar zannediyorlar ki biz bu eşitliği sağlamış insanlar değiliz. Bu eşitlik bizim Cumhuriyet'imizin bahsettiği şeydir.

Benim kültürde üstünde durduğum 3 tane ana etmen var. Bunlardan bir tanesi tarih. Kim olursanız olun bir tarihimiz var. İkincisi coğrafya. Nerede olursanız olun bir coğrafyaya aitiz. Üçüncü ise çağımız. Nerede olursanız olun siz bu çağdan etkilenirsiniz. Onun için de bu üçlüyü yan yana getirmeyi başaran ve bu üçlünden yeteri kadar yararlanmasını bilen toplumlar ve eğitim ortamları yaratabilmek, son derece kıymetli.

"İyi vatandaş" diyoruz ya biz "iyi insan". İyi insan olursa iyi vatandaş olur diyoruz. Ama iyi insandan da düşman olur. Çünkü insanlar da bozulabilir. Onun için bu iyi

insan dediğimiz şey sadece ahlaklı olan, adanmışlığı olan, masumiyeti olan insan değil hayalleri olan insandır. Atatürk'ün her şeyi teslim ettiği birey konusunda bu temel meseleler sorunsal olarak kabul edilip onların yaşama geçirilmesi lazım.

Ben kendi hayatımda sezgilerim ve kendini geliştirme arzumu gördüm ki; kendisini yenileme arzusunu yitirmiş bir toplum hiçbir zaman taze bir toplum olamaz. Ben oradan yola çıkarak şunu söyleyebilirim ki bizim en büyük sorunumuz tekrardır. Tekrar, öğrenmek için bir sistemdir. Fakat işin tümü tekrara dönüşürse hayallerinizi ittirirsiniz, gelecek arayışınızı bitirirsiniz. Onun için de tekrar üstünden hayatı algılayan bir eğitim sistemi gelecek reflekslerini yok eder ve içe dönük toplum oluşur. O zaman da gelişemeyiz. Onun için bu tekrar dediğimiz kavramı sınırdan çıkarıp hayatın kendisine dönüştüremeyiz.

Ben babamdan farklıyım. Ama babamın ahlakının o değerli kısmını, o çocuğa gelecek umudu besleyen kısmını gerçekten öğrendim. Onun için bu bir tekrar değil, bu bir düstur, bu bir yöntem. Dolayısıyla bir sorun bu tekrar meselesidir. İkincisi gerçek anlamda yenilikçi, vicdan sahibi insan olacak. Vicdan da yetmez. Masumiyet gereklidir. Masum olacak ki masumiyet vicdanı denetlesin. Çıkarlarına alet etmeyecek. Adil olacak ve de yenilenme duygusuyla kuşatılmış olacak.

Buradan baktığımızda bizim eğitim sistemimiz için önereceğimiz model çıkıyor: öğrencinin aktif olduğu ve doğaya açık bir eğitim sistemi. Doğadan hiç söz etmiyoruz. Ayrıca güvene yaslanan bir eğitim sistemi olmalı. O zaman şunu söyleyebiliriz; eğitim sadece öğretmenlere teslim edilemeyecek kadar önemlidir. Eğitimi okullara bırakamayız. Eğitim sadece ailelere de teslim edilemeyecek kadar hassas bir konudur. Eğitimin ortakları vardır. Aile bilecek ki o bir birey. Benim çocuğum ama onun doğasından, kalıtımından, çevresinden ve kültürden aldığı şeyler var diyebilecek. Öğretmen de bilecek ki bu çocuk benim karşıma biricik olarak geliyor, hepsine aynı şeyi anlatıp aynı sonucu alamam. Onun için de çocuğun algısına alan açmak lazım.

Hazırladığım bir eğitim modelinde 'seç, getir, anlat' yöntemini kullandım. Birinci sınıfta karşılaştığımız ilk çocuğa bir obje seçtirdik. Getirecek, niye seçtiğini anlatacak. Onu çizecek ve sonra onu yorumlayacak. Bu bana çocuğun potansiyelini orada görmeyi öğretti. Bizim öğrenciler çok şikâyet ettiler. Bu arada ben yurt dışından çok sayıda davet aldım. Gidip yabancı gruplarla konuştuğumda, öğrenciyi kendini inşa etme konusunda bu kadar düşündüren, serbest bırakan bir sistem son derece kıymetli bir sistem olduğunu ifade ettiler.

Kendisi getirecek, tartışacak seninle, sen de sabırla onu dinleyeceksin. Sabırla onun gelişmesine katkıda bulunacaksın. Öğrenci hiyerarşinin altında bir yerde değil. Amaç öğrenci. Eğitilecek kişi odur. Onun için de bir kez öğrenciyi üstten bakmaya çağız. Çocuktur efendim, ne yapsa yeridir diye bir şey yok. Onunla oynuyor musunuz? Onunla yürüyor musunuz? Onu doğaya götürüyor musunuz? Onunla deneyim alanlarını çoğaltıyor musunuz? Benim çocuğum yok ama aileleri izliyorum, çocuklarına rüşvet veriyorlar, telefonlar, bilgisayarlar, ipadler alıyorlar, bir de fast foodcuların

telefonlarını veriyorlar, para da veriyorlar. Çocuğu kendi oyununuzun dışına iterseniz onun dünyasına alan açmazsanız ondan kimlik olmaz. Onun için o biricik olanın biricikliğine hep beraber inanacağız. Önerilerine hep beraber inanacağız ve onun değerleri olduğuna inanacağız. Ancak bundan sonra onunla tartışabiliriz.

Ben en iyi öğrencilerimle hep kavga ederim. Biraz küserler bana. Sonra gelirler anlatırlar niye küstüklerini. Onlara çocuk muamelesi yaptığımızdan şikâyet ediyorlar. Onlar çocuk değil, birer şahsiyet. Biz, o şahsiyetlere saygı alanı açmazsak olmaz.

Şimdi okullar çok güzel ama çocuklar spor yapmıyorlar, deneyler yapmıyorlar. Bizim köyde atölyelerimiz var. Ben köy kültürünü düşünüyorum. Eşimi ilk götürdüğümde bizim muhtar ve ailesi saman taşıyordu. Dönemin muhtarı, abisi, eşi ve yaklaşık 6-7 yaşında bir kız çocuğu saman taşıyorlar. Abinin sepeti çok büyük. Muhtarın eşinin sepeti onun yarısı kadar. Küçük kızın sepeti de çok küçük. Fakat dikkatimi çeken yöntem şuydu; küçük kıza sen kenarda dur diyen yok. Senin taşıdığıyla bu iş bitmez diyen yok. Sen de çalış diyorlar, sen de başar diyorlar. Onun başaracağı kadar işi ona iş bölümü olarak devrediyorlar. İşte o kız şahsiyetli oluyor, üretime katılıyor, yapabilmeyi öğreniyor. Bu çocuk hayatı öğreniyor ve 3 boyutlu düşünüyor. Biz 3 boyutlu düşünmüyoruz çünkü derinlikli bir üretim bilgisine sahip değiliz. Doğayı izlememişiz. Nasıl çiçek açacak, nasıl meyve olacak, nasıl dökülecek? Bütün bu deneyimler insana dünyayı farklı boyutlarıyla ve zaman kavramıyla düşünmesini sağlıyor. Onun için çocukları oyunun içine, hayatın içine katmak lazım. Ve onların istedikleri oyunları da oynamak lazım.

Okul da bunu yapmalı. Okul çocukları alıp sadece ders odaklı düşünmemeli. Bu derse girip çıkma durumunu bu halinden çıkarmak lazım. Bunu bir deneyim alanına dönüştürmek lazım. İyi bir hoca gelir iyi anlatır. Bizim meselemiz tek bir iyi hoca meselesi değil. Meselemiz gerçekten yaşama katılmış, öğrenen insanlar ortamı yaratmak. Çocuklarımıza haksızlık yapıyoruz, geleceğe haksızlık yapıyoruz. Bu bizim dönemlerde de oldu. Bu ülkenin büyük deneyimleri var. Bu büyük deneyimleri biz bu ülkede kullanmıyoruz. Üstelik bunu ben muhafazakârim diyen insanlar da yapmıyor. Hayattan şunu alalım demiyoruz.

Bizde bir küçük seramik kap var. Önceden ne olduğunu hatırlayamadım. Sonra sordum, köylüler anlattılar. Anne yayık yayarken küçük kıza da seramikten bir yayık yapmışlar. O da orada yağ yapıyormuş. Üretime katılmak için o kadar kıymetli bir ortam ki bu. Bu ortamı biz gelenekten niye almayız? Onun için de ben okulların, aileye ve doğaya yanaşmasını; ailenin de çocuğa okula ve doğaya yanaşmasını isterim. Bu büyük bir deneyim alanıdır.

İngiltere'ye gittiğimde eğitim sistemini tartışıyorlardı. Orada bütün prensler askeri kolejlerden mezun. Bakıyorlar ki bunların içerisinde yaratıcı insan çıkmıyor, bunun sebebini araştırıyorlar. Bakıyorlar ki bu kişiler eskrim yapıyorlar, polo oynuyorlar. Salon adamı bunlar, son derece zarif insanlar. Fakat hiçbirisi yaratıcı bir eylemde bulunmamış. Bunu bir tehdit olarak algılıyorlar çünkü onlar üst sınıf. Sonra yaz için

bir okul kuruyorlar. O okullarda şu var; çocuk isterse camı kırar, isterse programa katılır, istemezse hiçbir şey yapmaz. Yaptırım da yok.

Bir süre sonra farkına varıyorlar ki daha anaokulu düzeyindekilerde yavaş yavaş üst sınıf çocuklardan daha iyi seksüel refleksler başlıyor. Sonra araya bariyer koyup yine bakıyorlar. Belli bir yaştan sonra daha büyük çocuklarda uyuşturucu başlıyor. O zaman bu da bir sorun. Bunun arasına da bir bariyer koymak gerektiğini fark ediyorlar. Ben oradayken şuna karar vermişlerdi; eğitim ne mutlak bir disiplin ne de mutlak özgürlüktür, eğitim bir buluşma noktasıdır.

Benim önerim şudur: Özne odaklı her alanın; öğrencinin, ailenin, toplumun ve öğretmenin ötekini meşruiyetini, farklı ve değişik olduğunu kabul edip büyük bir deneyim alanı yaratmalıyız. Efendim, beni dinlediğimiz için çok teşekkür ederim. Sağ olun.

Prof. Dr. Cem BALÇIKANLI

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

EĞİTİM FELSEFEM Mİ? O DA NEDİR?

Ben öncelikle ABC Okulları Ortaokul Müdürü sevgili Aslı ÖZTÜRK hocama teşekkür ederim bu güzel daveti için. Onunla telefon konuşması yaparken beni davet etmek için aradığında, sorduğum ilk soru şu oldu: Sempozyumun teması ne? Hocam sempozyumun teması “Eğitimin Değişmeyen Bileşenleri” dedi. Ben de düşünmeye başladım, düşünmeyi seven biriyim. Saçlarım o yüzden beni bir süre önce terk etti.

Bugün ben “Eğitim Felsefesi mi? O da Nedir?” diye bir konuşma yapacağım ama ne yazık ki Türk Milli Eğitimi'nin en büyük sorunlarından biri olan beyaz önlük gibi önemli(!) kavramları konuşacağımıza başka önemli sorunları ele almayı ve öğretmenleri alkışlayarak konuşmama başlamak isterim.

Sempozyumun temasını düşünmeye başladım tekrar, acaba eğitimin değişmeyen bileşimlerin neler olabilir? Birincisi öğretmen, peki ikincisi ne? O da oyun. Oyun varsa öğrenmek için umut vardır. Peki üçüncüsü ne? Duygular. Dördüncüsü ne olabilir Cem diye sordum kendime? Ona da şöyle dedim: Etkileşim. Sizden bu dört bileşeni not almanızı istiyorum. Ben yaklaşık 30 dakikalık bir konuşma yapacağım. Bakalım bu konuşmada eğitimin temel, değişmeyen bileşenlerinin bunlar olduğunu düşünen Cem, kendi konuşmasında bunlara ne kadar yer veriyor ve daha önemlisi siz bugün buradan çıktuktan sonra kendi konfor alanınızdan neyi değiştirmek için bir mücadele içine gireceksiniz?

Çok güzel özlü cümlelerimiz var. Mesela pek çok yerde duymuşsunuzdur:

Sıradan öğretmen anlatır.

İyi öğretmen açıklar.

Yetenekli öğretmen yapar ve gösterir.

Peki büyük öğretmen ne yapar? İlham kaynağı olur. Bugün burada ilham veren konuşma dinledikten sonra kendi öğretim bağlamınıza nasıl ilham vereceğinizi düşünmenizi rica ediyorum. Çünkü bu bir anlamda beynsel bir yolculuk olsun hepimiz için.

Bugünkü konuşmada ben temel olarak 5 tane soru soracağım ve bu 5 tane soruyu kendi öğrenme alanından, kendi konfor alanından çıkarken öğretmenler olarak nasıl faydalı hale getirebileceğimizi ele alacağım.

Sam Mendes tarafından yönetilen Amerikan Güzeli filminin 1999 yılında Oscar ödülü almasının nedenini uzmanlar bir poşetin uçtuğu o ikonik sahneye bağlıyor. Bu filmde bir poşet görüyoruz ve rüzgar onu nereye götürürse o tarafa gidiyor. Ben bu filmi o zaman izlerken şöyle düşündüm: Ne kadar güzel hayatın seni bir yere götürmesi ve senin onun peşinden koşman. Ama şimdi eğer eğitim felsefem nedir? Eğitim felsefemdeki yaklaşımlar bana hangi noktada katkıda bulunur? Ben niye öğretmenlik yapıyorum? Eğer benim eğitim felsefemi bir kutuya benzeteceksek kutunun içine ne koyacağım? gibi sorulara yanıt veremiyorsak kayboluyoruz.

Size muhteşem bir kitaptan söz etmek istiyorum. İnsanın Anlam Arayışı. Nazi kamp- larında dört kere sağ kalmayı başarmış Viktor Frankl, kendi hayatındaki deneyimle- rinden ortaya çıkararak geliştirdiği logo terapiyi anlatıyor bu kitapta. O hâlde eğitim felsefesi olmayanlar günün popüler yaklaşımlarına bir şekilde uymak zorunda kalır. Ana fikir benim kendi eğitim yaklaşımımın, kendi eğitim felsefemin ne olmasıdır.

Konuşmanın başlığına dönelim. Neydi? Eğitim felsefesi mi, o da nedir? Biz eğitim felsefesi, neden öğretmenlik yaptığımız, hangi yaklaşımları benimsediğimiz, bunları hedeflerken nereye uğraşacağımızı net bir şekilde koymazsak Amerikan Güzeli filmindeki o sahnede olduğu gibi herkesin bizi çektiirdiği bir yere gideriz. Amaçsızca ve farkında olmadan. O da ne bize hiçbir fayda sağlamaz, ki yapılan araştırmalar eğitim felsefesi eksikliğinin kısa zamanda tükenmişliğe yönettiğini gösteriyor. Öğrenciler de bundan olumsuz etkilenir.

Ben Gazi Üniversitesi İngilizce öğretmenliği bölümünde en çok sevdiğim işi yapıyorum, öğretmen yetiştiriyorum. Ve öğretmen yetiştirdiğim, öğretmenlik eğitimi verdiğim derslerde öğrencilerinden "Eğitim felsefeleri nedir?" diye bir soruyu bir video hazırla- malarını istiyorum. Bir dakikalık kısa videolarla, daha ikinci sınıfta kendi eğitim felse- felerini, kendi öğretim yaklaşımlarını sorgulamalarını istiyorum. Bir öğretmen adayının yaklaşımı, kendi tekliğini, birliğini öğrencinin keşfetmesine yardımcı olmakmış. Peki sizinki ne? Hiç düşündünüz mü?

Şu anda yansıda gördüğünüz çok iyi bir romandır. Empati. Kitabın başında şöyle bir cümle var: İnsanlar söyledikleriniz ya da yaptıklarınızı unuttur ama onlara neler hissettirdiğinizi asla unutmaz. Çünkü duygular son derece önemlidir. Biz geçmişte yaptığımız bütün deneyimlerin ışığında öğrencilerimiz tarafından nasıl hatırlanaca- ğımıza karar verdiğimizde, bu bizim için kendimize sormamız gereken bir soru haline geliyor. Belki de muhteşem bir film Hıçkırık'ın sonundaki müdürün, binlerce öğrenci tarafından gözleri dolarak uğurlanması mıdır hatırlanmak istediğiniz şey? Belki de Ria Pierson tarafından yapılan çok önemli TED konuşmasında (Her çocuğun bir kahramana ihtiyacı vardır) geçen bana güvenen, benden vazgeçmeyen, beni bir bütün olarak anlayan, hatalarımın benim öğrenme yoldaşlarım olduğunu gösteren bir öğretmen olarak hatırlanmak istiyorum. Siz nasıl hatırlanmak istiyorsunuz?

Gelelim üçüncü soruya. Peki kendimi ve entelektüel anlamda nasıl beslemeliyim? Çok güzel bir yazıya denk geldim geçenlerde.

Okumak bazen yaşadığın şehri, bazen tüm dünyayı, bazen geçmişi, bazen bugünü ve geleceği, bazen bir yabancıyı ve her daim kendini yeniden keşfetmektir. Okudu- ğunuz her kitapta bir yolculuğa çıkar, kitabı bitirip yolculuğu tamamladığınızda artık siz eski siz olmazsınız.

Bir öğretmen olarak kendime sormam gereken soru entelektüel anlamda kendimi nasıl geliştirmeliyim ki öğretim lideri olarak bu bakış açısına sahip olayım. Ve belki de daha önemlisi, çocuklarıma rehberlik edebileyim. Onların uçmalarına yardımcı

olabileyim. Onları bir yerlere götürürken bu sanat eserleri, resim, heykel, opera, müzik bana katkıda bulunursun.

Morgan Freeman'ın çok bilinmeyen "Hep Yanınızdayım" isimli bu filmi izlemediyseniz, izlenecek listesine yazmanızı öneririm. Ben öğretmenlik anlamında kendi öğretim yöntemlerimi ve tekniklerimi bulurken ve öğrencilerime buldururken son derece faydalaniyorum çünkü sanat iyidir. Bir de Can Dostum filmi var. 1997 yılında çıkan bu filmin hikayesi şu: Matt Damon ve Ben Affleck bu senaryoyu yazıyorlar. Koltuklarının altına alıyorlar ve Hollywood'daki bir sürü yapımcıyı geziyorlar. Biz bu filmi çekmek istiyoruz diyorlar. Tek koşulumuz var diyor Matt Damon. Başrolü ben oynayacağım, yardımcı rollerden biri de Ben Affleck olacak. Pek çok kez reddedildikten sonra bu büyük film çekiliyor. Bu filmde şöyle bir replik var. Filmle ilgili büyü bozucu bilgi vermeyeyim, onunla ilgili bazı detaylar ortaya çıkıyor. Filmin bir sahnesinde Matt Damon diğerlerine şöyle diyor: Hepsi sadece bir buçuk dolar. Bir buçuk dolar ne biliyor musunuz? Kütüphane kartının ücreti. Kendini entelektüel anlamda beslemek için çok büyük yatırımlara pek ihtiyacım yok. Bir buçuk dolarım olsun yeter. Neden? Çünkü ben bu sayede öğrencilerime faydalı olabilirim.

Dördüncü soruyla devam edelim mi? Öğrencilerime güvendiğimi nasıl gösterebilirim? Ben sana çok güveniyorum gibi cümleler mi anlamlıdır? Yoksa bazen birine seni seviyorum değil de oraya varınca haber ver olur mu demek de sevgi göstermesi sayılır mı? Yapılan araştırmalar bazen vücut dilimizle öğrencilerimizi çok önemsemediğimizi gösterirken, sözel olarak bu ifadenin tezat bir anlamı ortaya koyduğunu bize anlatıyor. Gerçek bir hikaye olan Özgürlük Yazarları filmi bir öğretmenin ekonomik seviyesi düşük bir yerdeki öğrencilere sadece güvenmesiyle onların içindeki potansiyeli ortaya çıkarmasını anlatıyor. En son birine ne zaman güvündünüz? En son birine güvendiğinizi ne zaman gösterdiniz? Bu öğrenciler olunca çok daha anlamlı oluyor. Meta analizler bir öğrencinin başarılı olmasındaki en önemli etkenlerden birincisinin öğretmenin ona duyduğu güven olduğunu ortaya koyuyor. Ben bunu yapabiliyim hissi çok önemlidir. Ben yapabiliyorum, ben başarabiliyorum. Ancak bundan sonra öğrencinin kendine güven duygusu çok rahat bir şekilde gelişecektir.

Son soru da şu olsun: Nasıl bir öğrenen olarak kalabilirim her zaman? Adımızın önündeki unvanlara takılmadan öğrenme aşkını her zaman nasıl diri tutabilirim ben? 100. yılını yaşadığımız Cumhuriyet'te onun gibi bir lidere sahip olduğumuz için her zaman gurur duyduğum Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, Yalova'da yaptığı söylenen bir konuşmada, öğretmenlere şöyle hitap ediyor:

Öğretmenlik ömür boyu sürecek bir öğrenciliktir.

Ben de lise yıllarında Brezilyalı eğitim bilimci Leo Buscaglia'nın "9 Numaralı Otobüsle Cennete" isimli bir kitabını okumuştum. Zannediyordum ki, o otobüsle cennete gidiliyor ama öyle büyük bir eğitim bilimci ki bunun hiçbir zaman sona ermediğini gösteriyor.

İngilizce öğretmeniyim, İngilizce öğretim üyesiyim dedim ya benim sevgili eşim benimle Netflix'te dizi izlemekten hiç hoşlanmaz. Niye? Çünkü anlamını bilmediğim bir İngilizce kelime çıktığı zaman onu anlamak için defalarca dinlemek zorunda kalırım. Pek çok kez telaffuzunu tekrar ederim. Bu da bitmez cep telefonuma not ederim. Çünkü ben öğrenen biri olarak kaldığım zaman çocuklarıma daha fazla faydalı olabilirim. Bill Gates, bütün yoğunluğu içinde her yıl bir haftasını çantasındaki kitapları okumakla geçiriyor. O kitapların her birinin kendi yöneticilik, finans sektörü, kendi bilişim sektöründeki faydalarını gösteriyor. En son ne zaman bir kitap okuyup, öğrencilerime onunla ilgili ufuk açıcı noktalarda buldum acaba? Dolayısıyla tekrar cümleyi hatırlayalım: Öğretmenlik ömür boyu sürecek bir öğrenciliktir.

Bugün sizlerle eğitimci olarak kendinize sormanızda fayda gördüğüm 5 tane soruyu konuştuk. Bunlar:

- 1) Eğitim felsefem nedir?
- 2) Nasıl hatırlanmak istiyorum?
- 3) Kendimi entelektüel anlamda nasıl beslemeliyim?
- 4) Öğrencilerime güvendiğimi nasıl gösterebilirim?
- 5) Nasıl hep öğrenen biri olarak kalabilirim?

Bu soruları şimdi kendiniz de cevaplandırın. Bu sorulardan size etkileyen, üzerinde düşünmeniz gerektiğini hissettiğiniz hangisi oldu? Bu ve benzer sorular eğer sizi ve bizi kendi konfor alanımızdan çıkarıyorsa, olaylara tersten bakmamıza yardımcı oluyorsa, ki bu ülke tersten bakan bir liderin önderliğinde kuruldu, siz de o gerçek öğretmenler olma yolculuğunda yolunuzu bulmanıza yardımcı olacak ipuçlarından fazlasıyla yararlanabilirsiniz.

Bugün bu konuşmayı yapmamıza sebep olan Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü tekrar analım.

Benim çocukluktan beri en iyi arkadaşlarım hep kitaplar oldu. Jack London'ın Martin Eden isimli kitabını lisede okuduğumda hayatım değişmişti. O kitabın bir yerinde diyor ki bir karakter: Seni en sevdiğim arkadaşlarımla tanıştıracam. Seni en iyi dostlarımla tanıştıracam.

Ben de size dostlarımı getirdim.

Bu dostlar benim eğitim konusundaki yaklaşımı şekillendirmede yardımcı olan kitaplardır.

Bunlar da o dostlardan hareketle benim yazdığım kitaplardır.

Teşekkür ederim.

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

► ÇALIŞTAYLAR

- DUYGU DOSTU ÖĞRETMENLİK:
SINIF İÇİ İLETİŞİMDE EMOTION COACHING

Prof. Dr. Nalan KURU

Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

- EĞİTİMDE FARKLI YAKLAŞIMLAR:
HİKAYE VE DRAMA YÖNTEMİ İLE YABANCI DİL ÖĞRENİMİ

Sevda MUSTAFAOĞLU

Erken Çocukluk Eğitimsi

- KEŞİF VE DENEYİM ODAKLI MÜZİKAL YARATIM ÇALIŞMALARI

Can Emre UYGAN

Orff-Schulwerk Müzik ve Hareket Eğitmeni

- ALTI TUĞLA'YLA AZ ÇOKTUR

Prof. Dr. Belma TUĞRUL

İstanbul Aydın Üniversitesi, Öğretim Üyesi

Sera YÖNDEM

Eğitmen

- MEKANIN GÜCÜ, DOĞANIN BÜYÜSÜ, DUVARsiz EĞİTİM

Şükran EVİRGEN

Öğretim Görevlisi

- DUYU BÜTÜNLEMENİN OKUL SÜRECİNE ETKİSİ

Büşra YEĞİNER DİNÇER

Uzman Ergoterapist

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

- EĞİTİMDE DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMÜ MÜMKÜN KILMAK İÇİN FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM

Fatma ERTEN ERSOY

Eğitim Uzmanı

- EĞİTİMDE ARTIRILMIŞ GERÇEKLIK UYGULAMALARI

Sena ÖLÇER

Başkent Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Araştırma Görevlisi

- OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE EĞLENCELİ MATEMATİK AKTİVİTELERİ

Doç. Dr. R. Didem TAYLAN

MEF Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi, Bölüm Başkanı

- TEMEL EĞİTİMDE YARATICI DRAMA

Mete AKOĞUZ

Eğitim Uzmanı

- ÇOCUKLARIN SANAT BECERİLERİNİ DESTEKLEYİCİ YAKLAŞIMLAR

Emine CORDUK FEYZİOĞLU

Boğaziçi Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitim Birimi, Sanat Eğitmeni

Prof. Dr. Nalan KURU

*Öğretim Üyesi- Erken Çocukluk Eğitimi & Gelişimi Uzmanı
Emotion Coaching UK Uygulayıcı Eğitmeni*

Uzm. Demet KOÇ

Akademisyen - Erken Çocukluk Eğitimi alan uzmanı Emotion Coaching TR Mentör Koordinatörü

Uzm.Nihal KESEN

Öğretmen – Erken Çocukluk Eğitimi alan uzmanı Emotion Coaching TR Mentör Koordinatörü

DUYGU DOSTU ÖĞRETMENLİK: SINIF İÇİ İLETİŞİMDE EMOTION COACHING

Collaboration of Academics for Social Emotional Learning (CASEL, 2018), sosyal-duygusal öğrenmeyi, “kişilerin kendi duygularını fark etmek, tanımak (öz düzenleme), duygularını kontrol etmek (öz yönetim), karşısındaki kişilerle duygudaşlık hissedebilmek (sosyal farkındalık), olumlu ilişki içerisine bulunmak ve sorumlu kararlar almak için gereken bilgi, beceri edinme ve uygulama süreçleri” olarak tanımlamaktadır. Doğrudan yaşantılar yolu ile kazanılan sosyal duygusal becerilerin gelişmesi için en önemli unsur çocuğun çevresi ile kurduğu ilişkilere dir. Sosyal ve duygusal becerilerin diğer gelişim alanları üzerinde de önemli etkileri bulunmaktadır (Blair ve Raver, 2014; McClelland ve diğerleri, 2011; CASEL, 2018). Sosyal-duygusal öğrenme becerileri de diğer beceriler gibi erken yaşlarda daha kolay kazanılmakta ve kurulan ilişkilerin niteliğine göre de etki gösterebilmektedir (CASEL, 2018).

Bu bağlamda son yıllarda uluslararası alan yazında, ilişki sel yaklaşımı temel alan, çocukların duygu ve davranışları üzerinde güçlü bir etkiye sahip olan, “Duygu Koçluğu” yaklaşımı öne çıkmaktadır (Gilbert, 2013). Kırk yılı aşkın bir süredir aile dinamikleri hakkında yüzlerce yayın yapan, çiftler ve duygusal zekâ hakkında yaptığı araştırmalarla binlerce çifte ve ebeveyne yol gösteren Dr. John Gottman’ın duygusal zekâ ve ebeveynlik stilleri hakkında yaptığı araştırmalar sonucunda geliştirdiği deneysel temellere dayalı duygu koçu yaklaşımı; ebeveynlere duygusal zekâsı yüksek çocuklar yetiştirmenin, pozitif ve uzun süreli ilişkiler kurmanın yollarını açıklamaktadır (Gus ve diğerleri, 2015). Duygu Koçluğu yaklaşımı, çocuklara yaşadıkları farklı duyguların neden ortaya çıktığını ve bunlarla nasıl başa çıkacaklarını anlamaya yardımcı olan bir iletişim yaklaşımıdır ve çocukların duygusal gelişiminde son derece önemlidir (Wu ve diğerleri, 2019).

**Duygu Koçluğu Yaklaşımı
Neden Duygu Koçluğu’na ihtiyaç duyarız?**

Hepimizin duyguları vardır ve bunların tümü hayati öneme sahiptir. Öğrenme, dikkat, hafıza, karar verme ve sosyal beceriler, hem duygu süreçlerinden derinlemesine etkilenir hem de duygu süreçlerine etki eder. Zihnimiz sürekli olarak, «Genler; bilgi; deneyimler; ilişkiler fırsatlar; tutumlar; değerler ve inançlar; duygular» tarafından şekillendirilir.

Emotion Coaching: Duygu Koçluğu / Duygu Dostluğu Nedir? Duygu Dostluğu,

Çocukların duyguları anlamalarını (nasıl oldu/ neden oldu) ve başa çıkabilmelerini (şimdi ne yapmalıyım?) sağlayan etkili empatik bir iletişim metodudur.

Çocuklarla etkileşime giren tüm yetişkinlerin izleyebileceği bir yoldur. Çünkü duygu koçluğu:

- Evrensel ve sürdürülebilir bir yaklaşımdır ve bir kurumun mevcut sistemine adapte olabilir.
- Takip gerektiren bir programdan ziyade bütünleşik bir yaklaşımdır.
- Duygu koçluğunun odağı yetişkin ve çocuk arasındaki doğal iletişimidir.
- Yetişkin-çocuk ilişkilerinin niteliğini artırır.
- Anda gerçekleştirir ve hissedilen duyguya odaklanır.
- Basit ve uygulanabilir.

Duygu Dostluğu Adımları..

1. Adım Çocuğun duygusunu tanıma ve onunla empati kurmak
2. Adım Çocuğun o anda hissettiği duyguyu kabul etmek ve adlandırmak
3. Adım Davranışı sınırlandırmak (Gerekli ise bazen ilk adım da olabilir)
4. Adım Çocukla birlikte problem çözmek *çocuk rahatlayıp sakinleştiğinde çözümü bulmasına yardım*

Sınıf Yönetiminde Duygu Koçluğu Yaklaşımı

Etkili ve başarılı bir öğretim ortamını şartı, iyi bir sınıf yönetimidir. Her sınıf için geçerli bir sınıf yönetimi modeli yoktur. Ama her insanın kalıcı öğrenmesine ve kalıcı davranış değiştirmesine etki eden bir unsur vardır; DUYGULAR...

Sınıf yönetimi, iyi bir eğitim ortamının oluşabilmesi için gerekli ilk basamaktır. Eğitimin kaliteli olabilmesi için sınıf yönetiminin de kaliteli olması gerekmektedir (Başar, 1999). Olumlu öğrenme ortamlarının oluşabilmesi için ise en önemli faktör öğretmendir (Aksoy, 2001). Öğretmenlerin sosyal-duygusal yönden çocukları desteklemeleri ve doğru sınıf yönetimi stratejilerini kullanabilmeleri çocuklar ile kurdukları iletişimi oldukça etkilemektedir (Ocak-Karabay ve Şahin-Aslı, 2019).

Sınıf yönetiminde öğretmenleri en çok zorlayan şeylerden biri çocuklarda oluşabilecek istenmeyen davranışlardır. Duygu koçluğu yöntemi bir davranışın değişebilmesi için önce çocuğun içinde bulunduğu duygu durumunun değişmesi gerektiğini savunmaktadır. Duygu koçluğu yaklaşımı John Gottman tarafından geliştirilmiş öz düzenleme ve öz yönetim başta olmak üzere sosyal-duygusal becerileri geliştirmeyi amaçlayan bir iletişim modelidir (Gus vd., 2017). Duygu koçluğu yaklaşımı özellikle

çocukların yoğun yaşadığı duygularla ilgilenmekte ve bu duyguların altında yatan nedenleri anlamaya çalışmaktadır. Uluslararası literatürde duygu koçluğunun ev ve okul ortamlarında, çocuk ve yetişkin ilişkilerinde, çocuğun iyi oluş hali üzerindeki etkileri çok yönlü olarak çalışılmakta ve yaklaşımın olumlu etkilerine vurgu yapılmaktadır (Gus vd., 2017; Havighurst vd., 2013; Loop ve Roskam, 2016; Wu vd., 2019). Aynı zamanda duygu koçluğu yaklaşımı etkili bir iletişim yöntemi olmakla birlikte öğretmen tarafından sınıf ortamında kullanıldığında etkili bir sınıf yönetimi yaklaşımına dönüşebileceği yapılan çalışmalarla desteklenmektedir (Gus vd., 2015; Gus vd., 2017).

Duygu koçluğu çocukların özellikle yoğun yaşadığı duygularla ilgilenen ve bu duyguların altında yatan nedenleri anlamaya çalışan bir iletişim modeli olduğundan bu anlamda verilecek bir duygu koçluğu eğitimi neticesinde çocuklarda görülen istenmeyen davranışlara karşı olumlu sonuçlar alınabileceği, öğretmen ile çocuk arasındaki ilişkiyi güçlendirerek daha olumlu bir sınıf iklimi oluşturulabileceği öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, D. N. (2001). *Sınıf Yönetimi ve Disiplin Modellerinin Dayandığı Temel Yaklaşımlar. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25(25), 9-20. Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: MEB yayınları.

Blair, C., & Raver, C. C. (2015, January 3). *School Readiness and Self-Regulation: A Developmental Psychobiological Approach. Annual Review of Psychology*, 66(1), 711–731. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015221>

Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]. (2018). *Perspectives of youth on high school & Social and Emotional Learning. Casel.org*. <https://casel.org/wp-content/uploads/2018/11/Respected.pdf> adresinden alınmıştır

Gus, L., Rose, J., & Gilbert, L. (2015). *Emotion coaching: A universal strategy for supporting and promoting sustainable emotional and behavioural well-being. Educational and Child Psychology*, 32(1), 31-41 <http://dx.doi.org/10.53841/bpsecp.2015.32.1.31>

McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2011). *Self-regulation and academic achievement in elementary school children. New directions for child and adolescent development*, 2011(133), 29-44. <http://dx.doi.org/10.1002/cd.302>

Ocak Karabay Ş., & Şahin Ası, D. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenleri Sınıftaki Farklı Durumlarla Nasıl Başa Çıkıyorlar? Öğretmen Bildirimlerine Dayalı Bir Çalışma. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 87-108.

emotion coaching practices are stimulated? A micro-trial study. Journal of Child and Family Studies, 25(7), 2223–2235. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0382-0>

Rose, J., Gilbert, L., & Smith, H. (2013). *Affective teaching and the affective dimensions of learning. A student's guide to education studies*, 178-188.

Wu, Q., Feng, X., Hooper, E., Gerhardt, M., Ku, S., & HiuMing Chan, M. (2019). *Mother's emotion coaching and preschooler's emotionality: Moderation by maternal parenting stress. Journal of Applied Developmental Psychology*, 65, 1-11. <http://dx.doi.org/10.1007/s00787-019-01430-5>

Sevda MUSTAFAOĞLU

Erken Çocukluk Eğitimsi

EĞİTİMDE FARKLI YAKLAŞIMLAR: HİKAYE VE DRAMA YÖNTEMİ İLE YABANCI DİL ÖĞRENİMİ

“İletişim ve ulaşım teknolojilerinin bu kadar geliştiği günümüzde zaman ve mekan sınırlarının giderek belirsizleşmesi ve bu belirsizliği hızlandıran tetikleyen küreselleşme süreci yabancı dil öğretimi ve eğitimin önemini bir kez ortaya koymaktadır. Gelişen soysal, ticari ve kültürel ilişkilerde dünya vatandaşı olmanın bir gerekliliği de sayılan bir çoğu kez birden fazla yabancı dil bilmek zorunluğu bu alanda çalışanları yeni arayışlara yönlendirmiştir.”

(<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/31823>, 15.06.2021)

Dil, iletişimin temel ögesidir. Dil aracılığı ile insanlar duygu, düşünce ve hayallerini ifade eder ve birbirleriyle iletişim kurarlar. Taşıdığı değerler ile bir milletin fertlerini bir arada tutan dil, geçmiş ile gelecek arasındaki en önemli köprüdür.

Dünyada tek bir millet olmadığından, farklı toplumlarla iletişim kurabilmek, anlamak ve anlatabilmek, ulaşmak ve ulaşabilmek için ikinci bir dil öğrenimi zorunluluk halini almıştır. Erken çocukluk döneminde anadil ile paralel öğrenilen bir ikinci dil daha kalıcı olacaktır. Bu dönemde verilen yabancı dil eğitimi sadece dil gelişimini değil aynı zamanda soysal, duygusal ve bilişsel gelişimini de olumlu etkiler. Erken yaşta verilen yabancı ikinci dil çocukları globalleşen dünya ile tanıştırır ve böylece çocuklar erken yaşta yeni perspektifler ve ufuklar ile tanışırlar. Bu tanışmalar onların kültür seviyelerini olumlu etkiler.

“Almanya’da bir eğitim-öğretim yöntemi olarak okulöncesinde başlayarak özellikle Doğu’ da son derece yaygın kullanımı olan drama, (İlköğretimde proje çalışmaları içinde özellikle önemli yer tutmaktadır), Batı’ da “canlandırmacı oyun (Darstellendes Spiel)” adıyla Gymnasium’ larda zorunlu ve seçimli dersler olarak yer almaktadır.” (San, 2012, s. 69)

Almanya’ da yaratıcı drama okulöncesinden liseye kadar ders olarak müfredata dahil edilir. Zorunlu ders olması, drama’nın önemini vurguluyor. Yaratıcı drama çocukların tüm gelişim alanlarını olumlu etkilediği için, yabancı dil öğrenimde de etkin bir yöntemdir.

Yaratıcı drama yöntemi ile Almanca öğretiminin amacı, yabancı dil olarak Almancayı etkili ve kalıcı öğrenebilmek, konuşabilmek ve yabancı dile karşı olumlu motivasyon oluşturabilmek. Yaratıcı drama yöntem ve teknikleri sayesinde öğrencilerin hayal güçleri gelişir, sosyal ve duygusal gelişime katkı sağlanır, sorumluluk bilinci oluşur, empati farkındalığı artar. Öğrenciler farklı soysal roller, mekan ve yer sayesinde

yeni kültürler ile tanışıp yeni deneyimler kazanırlar ve yaratıcı drama sürecinde düşüncelerini rahatça ve özgürce ifade edebilecekleri platformlarda yer alırlar. Yaratıcı drama yöntemleri ile birlikte öğrenciler hedef dili olan Almancayı rahat ve güvenilir bir ortamda eğlenerek öğrenirler ve kendilerini Almancada etkin bir şekilde ifade edebilecek hale gelirler.

“Charly Wessels’in de belirttiği gibi “drama yapmaktır.” (1987:7, Akt. Heldenbrand, 2003: 27) Drama yaparak, yaşayarak öğrenmektir. Drama iletişim kurmak, kendini ifade etmektir. Drama’nın anlama ve ifade etme becerisini geliştirmesi, bu yöntemin yabancı dilin okuma-anlama, dinleme-anlama, yazma ve konuşma becerileri için uygulanabilir olmasını mümkün kılmaktadır. Öğrenciler okuma ve dinleme etkinliklerini dramatize ederek okuyabilir ve hatta canlandırabilirler. Konuşma becerisine yönelik olarak bir durum ile ilgili rol oynama ve canlandırma yapabilirler. Böylelikle öğrenciler karşılaşmaları muhtemel durumlara karşı daha önceden yaşantı (tecrübe) edinmiş olurlar.”

(https://www.academia.edu/14641953/Yabancı_Dil_Öğretimi_ve_Yaratıcı_Drama, 27.06.2021)

Drama’nın dinleme, anlama ve ifade etme becerilerini; yaşayarak öğrenmeyle sağladığı katkı yadsınamaz bir gerçektir. Okul öncesi dönemde rol oynama ve canlandırma ile hayatın içinde yabancı dil öğrenirken; karşılaşacakları durumlara karşı tecrübe edinmiş olurlar. Tüm bunlar çocukların hem akademik hem sosyal gelişimlerinin ve özgüvenlerinin güçlenmesini sağlar.

Prof. Dr. Belma TUĞRUL

İstanbul Aydın Üniversitesi, Öğretim Üyesi

Sera YÖNDEM

Eğitmen

ALTI TUĞLA'YLA AZ ÇOKTUR

Oyun, sadece çocukluk dünyasının değil, her yaştaki bireyin eğlenerek öğrenme yoludur. Çocuklara oyun oynatan değil, çocuklarla birlikte oyun oynayan oyun dostu öğretmenler, çocukların öğrenme verimliliğini etkilemektedir. Öğretmenlerin yaştan bağımsız olarak, her öğrenim kademesindeki çocukların/öğrencilerin oyun yoluyla daha kolay ve etkili bir şekilde öğrenebileceği konusundaki farkındalığını arttırmak amacıyla düzenlenen ATAÇ (Altı Tuğla'yla Az Çoktur) Atölyesinde, 6 LEGO Tuğlasını kullanarak eğitsel oyunlar oynanmıştır.

Aynı renklerde ve 2x4 boyutlarında altı LEGO Tuğlası ile 915.103.765 farklı olasılıkta modelin tasarlanması mümkünken, sürece altı farklı renkteki tuğlanın dahil edilmesi durumundaki olasılıkların sayılamayacak kadar çok olacağı açıktır. Bu durumda atölyeye adını veren Altı Tuğlayla Az Çoktur çok haklı bir söylem olarak kabul edilmelidir. ATAÇ Atölyesinde 6 Tuğla Pedagojine ait çok temel bilgiler verildikten sonra, yaratıcılık, hayal gücü, akıl yürütme, problem çözme, dikkat ve odaklanma, iş birliği, takım çalışması, el- göz koordinasyonu, öz güven, kendini ifade etme, dinleme ve sözlü yönergeleri anlama ve yerine getirme gibi becerilerin gelişimini destekleyen etkileşimli, eğitsel oyunlar oynanmıştır. Katılımcıların aktif katılımı ile gerçekleşen atölyede, katılımcılar altı LEGO Tuğlasını kullanarak kendilerine özgü modeller tasarlamışlar ve tasarımlarını sözel olarak açıklamışlardır. Oyunlar bireysel, ikili eşli, küçük ve büyük grup oyunları şeklinde planlanmıştır. Atölyenin bitiminde katılımcılar, sınıflarındaki kaynakların daha verimli kullanılmasına ilişkin farkındalık geliştirdiklerini, oyun oynamaktan dolayı duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir ve tüm geri bildirimlerini LEGO Tuğlaları aracılığıyla vermişlerdir. Ayrıca, katılımcıların tamamı *Altı LEGO Tuğlası ile ne yapılabilir?* Sorusuna verilen yanıtların çeşitliliği karşısındaki şaşkınlık ve merak duygularını ifade etmişlerdir.

Şükran EVİRGEN
Öğretim Görevlisi

MEKANIN GÜCÜ, DOĞANIN BÜYÜSÜ DUVARSIZ EĞİTİM

Okulların temel amacı öğretene ile öğreneni, öğretilmek istenen ortak paydasında bir araya getirmektir. Bildiğiniz gibi öğretimin etkisi gözlem ve ölçme değerlendirme çalışmaları ile izlenmektedir.

İzleme çalışmalarımız; hedeflerimizin beklentilerin altında kaldığını işaret ettiğinde yada gözlemlerimiz, amaçlarımızı tam olarak karşılamadığını ortaya koyduğunda, öğretmeye çalıştıklarımız öğrencilerin ihtiyaçlarından uzaklaşmışsa, öğrenciler merak etmekten vazgeçmeye başlamışlarsa eğitim programımızı iyileştirmenin zamanı gelmiştir.

O halde geçmişten bugüne eğitimi kısaca değerlendirelim. Durum tespiti yapalım. Nereden nereye geldik.

Tarihsel süreçte bahçede başlayan erken çocukluk eğitimi uygulamaları modern hayata geçişin etkisiyle duvarların arasına hapsedilmiştir. Akademik öğrenmeye duyulan hayranlıkla çocukluk dönemindeki keşfe dayalı öğrenme isteği göz ardı edilmeye başlanmıştır.

Öğrenme yerine öğretme önemsenmektedir. Duvarların arasındaki öğretmen merkezli öğretim çocukların kendiliğinden harekete geçmesini baskılayan bir sürece dönüşmüştür.

Oysa bebeklikten başlayan öğrenme süreci doğaldan gücünü alır. Doğal yaşam çeşitliliği çocukları büyüler, cezbeder.

Çocuklar bebeklikten başlayarak çevreleri ile etkileşim içinde öğrenirler. Çevresel koşulların çeşitliliği ve zenginliği gelişimi bütüncül olarak etkilemektedir. Yapılan araştırmalara göre doğal çevre ile etkileşim halinde olmak ve doğadaki deneyimler çocukların öğrenme yaşantılarında dikkat çekici ve kalıcı izli davranış değişiklikleri oluşturmaktadır. Doğadaki doğal mekansal farklılıklar ve biyo çeşitlilik öğrenmeye istekli, doğuştan meraklı çocuklara keşif yolculuğunun kapılarını açmaktadır.

Doğanın çocukların gelişimine sayısız katkıları vardır. Doğal yaşamın zenginliği merak, keşif ve deneyim yoluyla çocuklara dikkat, odaklanma, gözlem, neden- sonuç ilişkisi kurma, eleştirel düşünme için etkileyici fırsatlar sunar. Bilimsel düşünme becerileri gelişir.

Doğada doğal ürünler, esnek parçalarla kurdukları oyunlar ile problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirirler. İş birliği yapmayı öğrenirler. Gözlemleri yoluyla yeni kelime ve kavramlarla tanışırlar. Risk alma da daha girişimci davranmaya başlayarak öz düzenleme becerilerini geliştirirler. Özgüvenlerinde artış gözlenir. Düz olmayan engebeli ve eğimli arazilerde yürürken, ağaçlara tırmanmaya çalışırken denge ve koordinasyon becerilerinin yanı sıra mücadelelilik, kararlılık ve vazgeçmemeye ilişkin karakter değerlerini içselleştirirler.

Doğada her türlü hava koşulunda düzenli zaman geçirmenin çocukların fiziksel sağlıklarını koruyup alerjik reaksiyonlara karşı bağışıklıklarını geliştirdiği araştırmalar ile ortaya konulmuştur.

Diğer taraftan insan soyunun devamı ve diğer tüm canlıların varlığını sürdürebilmesinde içinde yaşadığımız gezegenin yaşamsal varlığının korunması için sürdürülebilir çevre bilincinin bireylere kazandırılması gerekmektedir. Doğa ile etkileşime geçerek bağ kuran çocuklar eko sisteme özen göstermekte ve saygı duymaktadırlar.

Günümüzde sınırlı okul ortamları çocukların yüksek öğrenme potansiyellerini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Öğrenme mekanlarının çeşitliliğinden yararlanarak öğretim programlarımızı güçlendirmeliyiz. Doğanın büyüleyici ortamı ile çocukları, öğrencileri düzenli olarak buluşturmalıyız. Formal kazanımları informal öğrenme ile bir arada tasarlamalıyız. Öğrenmeyi duvarların dışına çıkarmalıyız ...

Büşra YEĞİNER DİNÇER

Uzman Ergoterapist

DUYU BÜTÜNLEMENİN OKUL SÜRECİNE ETKİSİ

Günümüzde oldukça gündemde olan duyu bütünleme süreci hayatımızın tüm alanlarını etkiler. Duyu bütünleme birçok duyu sisteminin birliktçe çalışmasını gerektiren karmaşık bir nörofizyolojik süreçtir. Duyular vücudumuzu dünyaya bağlayan ve içinde yaşadığımız ortama uygun ve adaptif davranabilmemizi sağlar. Görme, işitme, koku, tat, dokunma beş temel duyu sistemleri olarak bilinse de duyu sistemleri sadece bunlardan ibaret değildir. Anne karnından itibaren gelişmeye başlayan vestibular, propriyoseptif ve interoseptif sistemler vücudumuzun temel motor hareketlerini gerçekleştirebilmesi için gerekli olan uyarınları işleyebilmemizi sağlar.

Vestibular duyu sistemi iç kulaktaki denge merkezlerinden alınan yerçekimi bilgisini alarak; dünyada pozisyonumuzu, duruşumuzu, hızımızı ve yönümüzü algılamamızı sağlar. Yerçekiminin her pozisyonda bize karşı bir çekim uyguladığı göz önüne alındığında bu sistem oldukça hayatidir. Propriyoseptif duyu sistemi kaslar ve eklemlerdeki reseptörlerden alınan hareket, pozisyon ve kuvvet bilgisini alır. Vücut ağırlığımızı kontrol etmemizi, doğru kuvvette ve pozisyonda kuvvet uygulayabilmemizi, vücudumuza bakmaktan hareket edebilmemizi ve bir sonraki hareket paternimizi planlayabilmemizi sağlar. İnteroseptif duyu sistemi iç organlardan gelen açlık, tokluk, yorgunluk, ağrı gibi vücudun iç dengesiyle ilgili bilgileri almamızı ve algılamamızı sağlar.

Tüm duyu sistemleri 7/24 beynimize duyuusal bilgiler gönderir. Beyin yapıları bu bilgileri öncelik sırasına göre gerekli ve hayati olanları merkezi sinir sistemine gönderir ve ilgili alanlarda bu bilgiler işlemlenerek uygun motor cevaba dönüştürülür. Düzgün çalışan bir duyu sistemi gün içerisinde yapılan aktiviteler için gerekli olan dikkat, organizasyon ve motor becerileri oluşturmamızı sağlar. Doğumdan itibaren emme ve anne bağlanmasıyla başlayan bu beceriler, vücut farkındalığı, bilateral integrasyon, el göz koordinasyonu, denge, konuşma gibi komplike becerilere dönüşür ve yetişkinlikte öz düzenleme, öz farkındalık ve öz güven gibi yürütücü becerileri oluşturur.

Duyu bütünleme sistemi periferdeki reseptörlerden başlayarak spinal sinir sistemi ve sonrasında merkezi sinir sistemine ulaşan karmaşık ve komplike bir sinirsel aktivitedir. Bu sinirsel ağın herhangi bir alanındaki problem duyu bütünleme problemlerine yol açabilir. Duyusal modülasyon bozuklukları, duyu temelli motor problemler ve duyuusal ayırım bozuklukları duyu bütünleme problemleri olarak tanımlanır.

Duyusal modülasyon bozuklukları; normal duyuusal uyarana verilen anormal tepkilerdir. Sese, ışığa, koku ve dokulara, harekete karşı kaçınma davranışı gösterme duyusaluyana artmış yanıtılık olarak görülür. Bu uyarınlara arayış ya da duyarsızlık davranışı gösterme ise duyuusal uyarana azalmış yanıtılıktır. Böyle durumlarda çocuklarda; giyinmek istememe, seçici beslenme, kalabalık ortamlardan kaçınma, sürekli oturmak isteme, kaygılı ve endişeli görünme ya da yenilmeyecek nesnelere ağzına

götürme, sırada oturmakta zorlanma, sürekli hareket etme isteği görülebilir. Bu durumlar çocukların oyunlara ve aktivitelere yönelik dikkat sürelerini ve motor becerilerini etkileyebilir.

Duyu temelli motor problemler; motor planlama ve postüral problemler olarak görülür. Bu durumlarda sık düşme, zor ve yeni becerilerde kaygılanma ve başarısızlık oranının fazla olması, kalemi çok gevşek ya da çok sıkı tutma, eşyaları düşürme, karışık çekmecedan istenilen nesneyi bulamama gibi problemler görülebilir. Duyusal ayırım bozukluklarında ise, sesin nerden geldiğini tanımlayamama, salıncak durmadan inmeye çalışma gibi durumlar görülebilir.

Duyu bütünleme problemleri çocukların okuldaki performansını etkileyebilir. Sırada oturmak, dikkatini toplamak, arkadaşlarıyla etkileşime girmek, dersi takip edebilmek, sosyal normalara uygun davranabilmek, sahip oldukları performansı ortaya koyabilmek duyu bütünleme problemi yaşayan çocuklar için oldukça zor olabilir. Yukarıda belirtilen durumların sürekli olarak görülmesi ve herhangi bir düzenlemeye rağmen değişiklik olmaması durumunda bir uzmana başvurmak çocuğun öğrenme ve gelişim süreçlerinin desteklenerek uygun performansı sergilemesine yardımcı olabilir. Bu durumlarda ergoterapistler okullar ve öğretmenlerle iş birliği içerisinde çalışarak çocuğun aktivite kısıtlılıkları keşfeder ve nedenlerini ortaya çıkarmak için bir dizi değerlendirme yaparlar. Okul ve sınıf içi düzenlemeler ile çocuğun okul performansını maksimuma çıkarmayı hedeflerler.

Duyu bütünleme problemi yaşayan çocuklarda ergoterapist ve okul- öğretmen iş birliği oldukça elzemdir. Bu sürecin aile ile birlikte gelişmesi çocuğun aktivite performansını her alanda arttırarak gelişimine katkı sağlar.

KAYNAKÇA

Smith Roley, S., Mailloux, Z., Miller-Kuhaneck, H., & Glennon, T. J. (2007). *Understanding Ayres' sensory integration*.

Lane, S. J., Mailloux, Z., Schoen, S., Bundy, A., May-Benson, T. A., Parham, L. D., ... & Schaaf, R. C. (2019). *Neural foundations of ayres sensory integration®*. *Brain sciences*, 9(7), 153.

Mailloux, Z., Parham, L. D., Roley, S. S., Ruzzano, L., & Schaaf, R. C. (2018). *Introduction to the evaluation in ayres sensory integration®(EASI)*. *The American Journal of Occupational Therapy*, 72(1), 7201195030p1-7201195030p7.

Schaaf, R. C., Dumont, R. L., Arbesman, M., & May-Benson, T. A. (2018). *Efficacy of occupational therapy using Ayres Sensory Integration®: A systematic review*. *The American journal of occupational therapy*, 72(1), 7201190010p1-7201190010p10.

Case-Smith, J. (2002). *Effectiveness of school-based occupational therapy intervention on handwriting*. *The American Journal of Occupational Therapy*, 56(1), 17-25.

Cahill, S., & Bazyk, S. (2020). *School-based occupational therapy*. *Case-Smith's occupational therapy for children and adolescents*, 627-658.

Ghanizadeh, A. (2011). *Sensory processing problems in children with ADHD, a systematic review*. *Psychiatry investigation*, 8(2), 89.

Fatma ERTEN ERSOY

Eğitim Uzmanı

EĞİTİMDE DEĞİŞİM ve DÖNÜŞÜMÜ MÜMKÜN KILMAK İÇİN FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM

Günümüzde bireylerin başarılı olması için gereken yeterlikler bilginin ulaşılabilirliğinin artması ile birlikte farklılaşmıştır. Problem çözme, akıl yürütme, iş birliği yapma, duygusal dayanıklılık, kendini tanıma ve potansiyelini fark etme, yaratıcılık gibi beceriler kişilerin belli görevleri tamamlamaları için gerçek hayatta sıklıkla kullanmak durumunda oldukları beceriler haline gelmiştir. Bireylerin, hızla değişen ve dönüşen bilgiye adapte olurken, kendilerine hedef koyarak “öğrenmeyi öğrenme” gibi becerilere de sahip olmaları kaçınılmaz olmuştur.

Eğitim sürecinin en önemli işlevlerinden biride bireylerin gerçek hayatın gereklilikleri ile başa çıkabilecek kişiler olarak yetiştirilmesi olduğu düşünüldüğünde üst düzey becerilerin kazandırılması eğitim yoluyla gerçekleşecektir. Eğitim sürecinde bu beceriler öğrencilere belli öğrenme yaşantıları aracılığıyla kazandırılmaya çalışılmaktadır. Belli bir amaç ve plan doğrultusunda kişilere sunulan öğrenme yaşantılarına öğretim adı verilmektedir. Öğretimin öğretim etkinlikleri, materyalleri ve değerlendirmeyi içeren planlara dönüşmesini sağlayan sistematik oluşumlar ise öğretim tasarımı olarak ifade edilmektedir (Romizowski, 1984,4; Smith, Ragan, 1999,2).

Oluşturulan öğretim tasarımı yoluyla çağın gerektirdiği becerilere sahip bireyler yetiştirmek için geleneksel yaklaşımlardan farklı yaklaşımların benimsenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada yapılandırmacı yaklaşım, öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olduğu, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu aldığı, kavramları kendi ön-bilgi ve öğrenme tercihlerine göre zihninde yapılandırdığı bir öğretim ortamı sunmasıyla, öğrenmeye yeni yaklaşımlar içerisinde yer almaktadır (Jaworski, 1994; Marlowe, Page , 1998, 10; Von Glasersfeld, 1995, 14; Woolfolk, 2004,323).

Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif olmalarını desteklemekte, öğrencilerin bireysel özelliklerini ortaya koyarak kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaları gerektiğini önermektedir. Bu yaklaşımın bir öğretim ortamında nasıl hayata geçireceğini ise öğretim yöntemleri belirlemektedir. Bu nedenle, öğrencilerin gerek akademik başarısını arttırmak gerekse öğrenmelerini etkileyecek diğer becerilerini geliştirmek amacıyla yeni yaklaşımlarla uyumlu öğretim yöntemlerini kapsayan öğretim tasarımlarının geliştirilip uygulanması bir çok araştırmaya konu olmuştur. Yapılandırmacı yaklaşım ile uyumlu yöntemlerin birisi de farklılaştırılmış öğretimdir. Farklılaştırılmış öğretim öğrencilerin önbilgi, ilgi, öğrenme stilleri gibi farklı bireysel özelliklerini kabul eden, bu özelliklere uygun tasarımlar geliştirerek her bireye başarılı olma fırsatı tanıyan ve öğrenme sürecinde öğrencilerin öz-düzenleme, problem çözme, iletişim kurma bilişüstü becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir öğretim yöntemidir (Heacox, 2002,5; Oliva, 2005, 367).

Farklılaştırılmış öğretimin duayenlerinden Carol Ann Tomlinson'ın tanımlaması ise “Farklılaştırılmış eğitim, öğrenci farklılıklarına göre öğretmenlerin öğrenme süreçlerini uyarlamaları gerektiği önerimine dayanan bir öğretim felsefesidir. Öğrencileri esnek olmayan, katı müfredat zinciri üzerinde uygun adım yürütmektense, öğretmenler öğrencilerinin değişken hazırbulunuşluk seviyelerini, öğrenme tercihlerini ve ilgi alanlarını karşılamak üzere öğretimlerini ayarlamalıdır. Böylelikle öğretmen öğrenmeye ‘ulaşmak’ ve öğrenmeyi ifade etmek için proaktif olarak çeşitli yolları planlar” der. İşte bu bağlamda farklılaştırılmış eğitim bir öğretmenin kendini mesleki anlamda sürekli geliştirerek yaşam boyu öğrenen öğretmen olma yolunda uzmanlaşması için kaçınılmaz olacaktır. Öğretmenler farklılaştırılmış öğretim yoluyla, bilginin sürekli değiştiği ve dönüştüğü günümüzde çağın gerekliliklerini yerine getiren, 21. yüzyıl öğrenenin ihtiyaçlarını karşılayabilen, öğrenme süreçlerini ölçme ve değerlendirmelere dayalı veriler ile sürekli yapılandırarak etkili öğrenmeyi gerçekleştiren iyi birer öğrenme tasarımcısı olacaktır.

Farklılaştırılmış öğretim konusunda uzmanlaşmak isteyen bir öğretmen; öğrenmeyi biçimlendirici ölçme değerlendirme araçları ve program geliştirme, sondan başa ders tasarımı (UBD), öğrenme süreçlerini basamaklandırma özellikle Bloom Taksonomi, öğrenme psikolojisi, eğitim psikolojisi ve felsefesi, özel eğitim, beyin temelli öğrenme, zeka türleri gibi konularda kendisini sürekli yenilemeli ve geliştirmelidir. Görüldüğü gibi öğretmenin her öğrencisi için en etkili öğrenme sürecini yapılandırması mesleki anlamda uzmanlaşma gerektirir. Bu bağlamda farklılaştırılmış öğrenme uygulamaları bazen öğretmenlere zor ve karmaşık gelmektedir. Özellikle sınıf yönetimi ve öğrenme konusunda kendisini merkeze koyan bir öğretmen için bu yolculuk daha da zorlayıcı gelebilir. Öğretmenlerin farklılaştırılmış öğrenme uygulamalarına başlamadan önce kendilerinin baskın zeka türlerini, öğrenme stillerini, öğrenme ortamı tercihlerini, baskın mizaç özelliklerini gözden geçirmeleri ve bilmeleri önemlidir. Çünkü genellikle kendimiz hangi yolla daha kolay öğreniyorsak ya da alıştığımız yöntem ne ise uygulamalarımızda bunu tercih ederek diğerlerinin ihtiyaçlarını göz ardı edebiliyoruz. Farklılaştırılmış öğrenme öğretmenlerin kendilerini de tanıyıp anlamak için bir fırsattır. Bu açılardan baktığımızda öğretmenlere mesleki ve kişisel anlamda kazançları çoktur.

Aynı şekilde kendisini öğrencilerinin her birini daha yakından tanımaya adanmış ve anlayan bir öğretmen öğrencileri ile bağ kuracaktır. Bu da öğrenme sürecinin en önemli koşullarından birisi olan duygusal güvenlik ihtiyacını gidererek öğrenmenin daha kolay gerçekleşmesini sağlayacaktır. Öğrencileri ile sağlıklı empati kuran bir öğretmen onların öğrenme yolculuklarına şahitlik yapan bir lider olduğunu başarıyı ve öğrenmeyi paylaşan ve öğrencinin öğrenme sorumluluğunu alan öz denetimli bireyler olmasına da destek veren olacaktır.

Farklılaştırılmış öğretim öğrencilere kendisi ve başkalarının öğrenmeleri ile ilgili düşünme, farklılıklara saygı duyma, problem çözme, akıl yürütme, iş birliği yapma, öğrenme sorumluluğunu alma ve kendi potansiyelini fark etme konusunda büyük katkı sağlayarak geliştirecektir. Esnek gruplamalar sayesinde her arkadaşıyla farklı

öğrenme deneyimlerine sahip olacak, sürekli ve yapılandırmacı değerlendirmeler sayesinde kendi öğrenme ihtiyaçlarını farketme fırsatı yakalayacaktır. İlgili alanları ve öğrenme stillerine göre yapılandırılmış öğrenme süreçlerini deneyimleyen bir öğrenci etkin ve yüksek motivasyonla öğrenen olacaktır. Hazır bulunuşluğu dikkate alınarak bir öğrenme sürecinin içinde olduğunda ise gelişebildiğini ve yapılabılır zorlayıcı hedeflere ulaşabileceğini deneyimleyecektir. Bu da yaşam boyu öğrenen, öğrenmeden keyif alan bireyler olmalarını sağlayacaktır. Kendileri hakkında daha gerçekçi değerlendirmeler yapabilecek, öz-değerlendirme, öz-farkındalık, öz-saygı gelişecektir.

Öğretmenler olarak, farklılaştırılmış bir ders tasarımına başlamadan önce amacım ne? Bu dersi yapılandırmaya neden ihtiyaç duydum? Öğrencilerimin ihtiyacı olan ne? sorularını sorarak başlayabilirsiniz.

Öğrencilerinizin öğrenme hedeflerinizde gelişmesi ve sonraki öğrenme basamağına geçmesi için hazır bulunuşluklarına, yüksek motivasyonla katılımlarını sağlamak için ilgili alanlarına, öğrenme sürecinde etkin ve verimli olmaları için ise öğrenme profillerine göre farklılaştırılmış bir ders planlayabilirsiniz.

“Hazır olma” durumuna göre farklılaştırma için; BU çocuk BU beceri veya fikir konusunda ŞU anda nerede? Sorusuna yanıt aramalıyız.

Öğrenme Profili için kendinize ve öğrencinize;

- En iyi, sesli ortamda mı; yoksa sessiz ortamda mı öğrenirsiniz?
- En iyi, hareket ederek mi; yoksa sabit şekilde mi öğrenirsiniz?
- Görsel/işitsel/kinestetik misin?
- Hangi zeka türlerinde güçlüsün?
- Işıklı ortamı mı tercih edersin yoksa ışığın loş ortamı mı?
- Grupla çalışmayı mı seversin; yoksa tek başına veya eşli halde çalışmayı mı seversin?
- Yaratıcı mı, pratik mi; yoksa Analitik misin? Sorularını sorarak cevaplarını bulmalıyız.

Öğrencilerin ilgilerini, tutkularını ve öğrenme profillerini;

- Çıkış kartları
- Sohbetler
- Anketler
- Seçenekler sunarak
- Profil değerlendirmelerini yaparak öğrenebiliriz. Bunların yanında biçimlendirici ölçme değerlendirme araçlarını etkili kullanmakta destek verecektir.

Farklılaştırmayı şu alanlarda;

- **İçerik** : öğrencilerin öğreneceği bilgiler ve bu bilgilerle ilgili malzemeler.
- **Süreç**: öğrencilerin, temel beceriler kullanarak öğretmenin öğretmek istediği önemli konuları anlamalarını sağlayan aktiviteler.
- **Ürün** : öğrencilerin belli bir öğretim sürecinin sonucunda anladıklarını, öğrendiklerini ve yapabildiklerini gösterme ve bir adım ileriye götürme biçimi
- **Öğrenme ortamı**: öğrenmenin gerçekleşeceği havayı ve öğrenme beklentilerini belirleyen sınıf koşullarını, yapılandırarak gerçekleştirebiliriz.

Bir farklılaştırılmış ders tasarımında öğretmenin ve öğrencilerinin o derse ilişkin öğrenme hedefini açık ve net biliyor olması öğrenmenin gerçekleşmesi için en önemli ön koşullardan bir tanesidir. Bunun için öğretmenin dersin öğrenme hedeflerini bilme, anlama ve yapabilmeler (BAY) olarak tasarlayabilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu da öğrenme kazanımlarını hizalayabilmemize yardımcı olur. Ayrıca ölçme ve değerlendirme içeriklerimiz ile BAY'ların sıkı sıkıya örtüştüğünden emin olmamız hedefe ulaşmamız açısından önemlidir.

Farklılaştırılmış bir ders planlamak için aşağıdaki çizelgeyi rehberlik yapması için kullanabiliriz:

Farklılaştırılmış Ders Planlamak	
Kim? Sınıftaki öğrenciler kimler? En çok hangi konuda farklılık gösteriyorlar(okuma seviyeleri, konuya ilgileri, düzen ihtiyaçları vb.) Bu bilgileri nasıl topladım? Öğrenciler hakkında bu bilgileri nasıl toplarım? Ön değerlendirmem nasıl olacak?	
Ne: Neyi farklılaştıracağım? Sunumu? Etkinliği? Ürünü?	Nasıl: Nasıl farklılaştıracağım? Öğrencilerin hazır olmalarına göre mi? Öğrenme profillerine göre mi? Yoksa her ikisine göre mi?
Neden: Bu dersin amacı nedir? Öğrencilerin ne öğrenmelerini, anlamalarını ve yapabilmelerini istiyorum? * Bilmek : Öğrenciler neleri bilecek (tarihler, tanımlar, insanlar, yerler) * Anlamak : Öğrenciler neleri anlayacak * Yapmak : Öğrenciler neleri yapabilecekler (beceriler)	
Başlangıç Noktası Eğer bu dersi farklılaştırmasaydınız neler yapardınız. Kısaca hangi adımları izleyeceğinizi, hangi çalışmalarını yada etkinlikleri yapacağınızı listeleyiniz.	
Farklılaştırma A Farklılaştırma B Farklılaştırma C	
Kontrol Noktası: Hazırladığınız her etkinlik versiyonu BAY' lar ile ilişkili mi? Eğer gerekirse değişimler yapın .	

KAYNAKÇA

2006-2007 Yılında Virginia Üniversitesi' nde Jennifer Beasley'den alınan online eğitim materyalleri
Carol Ann Tomlinson, *Farklı Yeteneklere Sahip Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Öğretimi Farklılaştırma*)

Gayle H. Gregory / Carolyn Chapman, *Farklılaştırılmış Öğretim Stratejileri & Tek Beden Herkese Uymaz*

Farklılaştırılmış öğretim tasarımının öğrencilerin özyeterlik algıları, bilişüstü becerileri ve akademik başarılarına etkisinin incelenmesi, Defne Yabaş

Sena ÖLÇER

Başkent Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Araştırma Görevlisi

EĞİTİMDE ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMALARININ KULLANILMASI

Dijital yerliler olarak adlandırılan 21. yüzyıl çocukları teknolojinin içine doğmaktadır. Teknolojiyi kolay bir şekilde kullanıp, anlayabilen dijital yerliler (Schum ve Levin, 2009) için hazırlanacak yeni öğretim programlarında teknolojik gelişmelere önem verilmelidir (Akçay, 2021). 21. yüzyıl öğrencilerine eğitim verecek olan günümüzdeki çoğu öğretmen ve idareciler teknolojinin içine doğmasa da teknolojinin gelişim aşamalarına tanıklık etmişlerdir. Dijital göçmenler olarak tanımlanan öğretmen ve idarecilerin, dijital yerlilere etkili bir eğitim sağlayabilmeleri adına teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesi ve geleneksel eğitimden farklı bir strateji kullanmaları gerekmektedir (Prensky, 2001; Schrum ve Levin, 2009).

Küreselleşen dünyada teknolojinin eğitim ile bütünleştirilmesinin en etkili öğretimler arasında olduğu savunulmaktadır (Pierson, 1999; Günüş, 2017). Bütünleştirmeden kasit teknolojik materyallerin ve teknoloji tabanlı araçların eğitim ile iç içe geçirilmesidir (Schmitt, 2002). Eğitim ve teknolojinin bütünleştirilmesi son yıllarda giderek önem kazansa da kaynak erişiminin zor olması, öğretmenlerin bilgi, beceri ve tutumları gibi birçok değişkenin bu süreci olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Hew ve Brush, 2007). Bu bariyerler teknoloji entegrasyonu modellerinin gelişmesine yol açmıştır (Kabakçı Yurdağül, 2011). Matematik eğitiminde teknoloji kullanırken bu modellerden yararlanılmalıdır.

Bu modellerden biri de Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Modelidir. Teknolojinin eğitim ile bütünleştirilmesi sürecinde teknolojik bakış açısı ve pedagojik bakış olmak üzere iki temel yaklaşım benimsenmiştir (Mumcu ve ark., 2008). Teknolojik bakış açısında teknolojik araçları merkeze alırken, pedagojik bakış açısı teknoloji tabanlı araçların öğrenme sürecini kolaylaştıracağını savunmaktadır. Geleneksel teknolojilerin eğitim ile bütünleştirilmesi sırasında teknolojiyi kullanmak yerine eğitimin merkezinde teknoloji öğretiminin olması ve teknoloji ile pedagojik alan bilgisinin (PAB) bir arada ele alınmaması gibi birkaç temel sorun bulunmaktadır (Mishra ve Koehler, 2006). Bu sorunların çözümü için Mishra ve Koehler (2006) tarafından pedagojik alan bilgisine teknolojinin eklenmesi ile Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) modeli ortaya çıkmıştır.

Eğitimde teknoloji entegrasyonun öğretmenlere sağladığı birçok katkısı vardır. Teknolojinin eğitim alanına girmesi ile birlikte öğretmenlerin iş yükünün azaldığı söylenebilir. Teknoloji ile birlikte hayatımıza giren araçlar ve uygulamalar sayesinde sınavların hazırlanması veya ders etkinliklerinin oluşturulması gibi birçok konuda teknolojiden yararlanılıp, derse hazırlık süreci daha kısa sürede tamamlanmaktadır

(Alpar ve ark., 2007). Eskiden bir değerlendirme aracı kullanılan sınavların notlandırıp, değerlendirmesi öğretmenin yükümlülüğünde ve süreç oldukça zaman alıcı iken, teknoloji ile birlikte bu zaman kaybı ortadan kalkmıştır.

Teknolojinin öğretmenlere sağladığı katkıların yanı sıra öğrencilere de sağladığı birçok katkı bulunmaktadır. Teknolojinin eğitim ile bütünleştirilmesi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine yardımcı olmaktadır. Teknoloji tabanlı öğretimde bireyler kendi bilişsel öğrenme hızlarına göre hareket etmekte (Gülcü ve ark., 2013) ve bu sayede ders içi etkinlikler bireysel farklılıklara sahip bütün öğrencilere hitap etmektedir. Eğitimde teknoloji kullanılmasının öğrenciler üzerindeki bir diğer katkısı ise etkileşimli öğrenmeyi sağlamasıdır (Gülcü ve ark., 2013). Bu etkileşim bilgilerin kalıcı olmasına neden olmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu okul bitiminden iki yıl sonra öğrendiği bilgilerin %80'nini unutmaktadır fakat teknoloji kullanımı ile öğrenme sürecinde etkileşimli ve aktif olan öğrencilerin bu bilgileri unutma yüzdesi daha düşüktür (Alpar ve ark., 2007).

Hayatlarının her alanında maruz kaldıkları teknolojiyi eğitim ortamlarında da kullanmak isteyen dijital yerlilerin ihtiyaç ve ilgileri, derslerin yeni teknolojiler ile bütünleştirilmesinin önemini artırmaktadır (Bulun ve ark., 2004). Derslerin daha ilgi çekici hale getirilmesi ve öğrenme sürecinin etkinliğinin artırılması için öğretim ortamlarının yeni teknolojiler ile yapılandırılması gerekmektedir (Kellner, 2002). Aksi halde, kullanılan teknolojiler eskiyecek, öğrenciler için ilgi çekici olmaktan çıkacak ve teknolojiden elde edilecek verim düşecektir. Bu nedenle, son yıllardaki en güncel teknolojilerden biri olan AG ve SG uygulamalarının matematik eğitiminde kullanılması oldukça önemlidir.

Eğitim alanında ilk defa 1992 yılında kullanılmaya başlayan (Caudell ve Mizell, 1992) bu yeni teknolojilere ilişkin ilk çalışmalar lisans öğrencileri ile yapılmış, zamanla bu uygulamaların ilkökul ve okul öncesi gibi alt kademelerde de kullanımına ilişkin çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Aydoğdu ve Kelpsiene, 2021). Son yıllarda bu çalışmaların ivmesi giderek artmakta olup (Dunleavy ve Dede, 2014), AG ve SG uygulamaları ile tasarlanan öğretim ortamlarının öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumlu yönde etkileyeceği savunulmuştur (Somyürek, 2014). Ortaya atılan bu görüşler doğrultusunda ders kitaplarında, eğitsel gezilerde, laboratuvar uygulamalarında ve rehberlik etkinliklerinde SG ve AG uygulamalarından yararlanılmaya başlanmıştır (Şentürk, 2018).

Öğrenme sürecinde birden çok duyu organının kullanılması öğrenmeyi hızlandıracak ve daha kalıcı hale getirecektir (Dursun, 2006). Bilişim teknolojileri, öğrencilerin birden fazla duyu organını kullanmasını sağlayarak, anlaşılması güç soyut terimlerin öğretiminde etkili bir araç haline gelmektedir (Ayas ve ark., 2001). Öğrencilerin doğal deneyim elde etmesine fırsat tanıyan artırılmış gerçeklik uygulamalarının (O'Brien ve Toms, 2005) en büyük faydalarından biri de konuları somutlaştırmasıdır. Gerçek ortama getirilen 3 boyutlu sanal nesnelere sayesinde konular daha da somutlaştırılıp, öğrenme kolaylaştırılmaktadır (Wojciechowski ve Cellary, 2013; Shelton ve Hedley, 2002). Bu sayede, karmaşık konuların daha kolay kavranması sağlanmaktadır (Wu ve ark., 2013).

Farklı derslerdeki çeşitli konularda kullanılan artırılmış gerçeklik uygulamalarının belirli konularda daha başarılı olduğu görülmüştür. Örneğin, geometrideki uzamsal kavramlar sözel olarak anlatılmadığı ve anlatım sırasında çok iyi bir çizim yeteneği gerektirdiği için kazandırılması zor bir yetenektir. Artırılmış gerçeklik teknolojisinin eğitimde kullanılması bu konudaki sorunları çözer niteliktedir. Bu teknolojiler sayesinde 3 boyutlu olarak farklı açılardan gözlemlenebilen nesnelere, öğrencilerin 3. boyut algısını daha kolay anlamlandırabilmesini ve uzamsal yeteneklerini geliştirmesini sağlar (Gün ve Atasoy, 2017).

İlgili kazanımların öğretimi için hazırlanan ders planlarının en önemli adımlarından biri öğrencilerin dikkatini çekebilme-dir. Klasik eğitimde öğrencilerin dikkatlerini çekmek oldukça zordur. Artırılmış gerçeklik uygulamaları sayesinde öğrencilerin gerçek ortamına sanal olarak 3 boyutlu nesne eklenmesi dersi daha ilgi çekici yapmaktadır (Delello, 2014). Artırılmış gerçeklik ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda bu uygulamaların öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarının artmasını sağladığı öne sürülmüştür (Perez-Lopez ve Contero, 2013; Küçük ve ark., 2014; Delello, 2014).

Öğretim sürecinin en etkili şekilde tamamlanabilmesi için öğretmen merkezli yaklaşım yerine öğrencinin konu ile ilgili materyallerle ya da olaylarla etkileşim halinde olduğu öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenmelidir. Fakat artırılmış gerçeklik uygulamalarının birçoğu bunu karşılayamamaktadır çünkü bu uygulamaların en büyük olumsuz özelliği etkileşimden uzak olmasıdır (Akkuş ve Özhan, 2017). Bu nedenle, geliştirilen artırılmış gerçeklik uygulamalarının öğrenci merkezli bir yapıda tasarlanmasına özen gösterilmeli (Dunleavy ve Dede, 2014) ve bu nedenle etkileşimli artırılmış gerçeklik uygulamaları tasarlanmalıdır.

Doç. Dr. R. Didem TAYLAN

MEF Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi, Bölüm Başkanı

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE EĞLENCİLİ MATEMATİK ETKİNLİKLERİ

Okul öncesi dönemde var olan ve geliştirilebilen matematiksel düşünme becerileri çocukların ilerideki matematik becerilerinin ve başarılarının temelini oluşturur. Yapılan uzun süreli çalışmalarda katılımcıların okul öncesindeki matematiksel düşünme becerilerinin ileriki yıllardaki okul başarılarıyla ilişkisinin, okur yazarlık becerileri ve sosyal duygusal gelişim düzeylerine kıyasla daha büyük olduğu saptanmıştır. Bu tip araştırmalar okul öncesi matematiksel becerilerin öğrencilerin başarısına etkisindeki önemi anlamaya yardımcı olabilir.

Çocukların doğal olarak, ormanda veya kumsalda oynarken, mutfakta aileleri ile zaman geçirirken, yemek masasının hazırlanmasına yardım ederken bile matematik yaptıklarını gözlemlemek kolaydır. Çocuklar, okul öncesinde çevreleriyle buldukları etkileşim ile matematik bilgisi geliştirirler ve bu onların ileri zamanlardaki okul hayatları için sağlam bir altyapı oluşturur. Çocuklarla kitap okumak, hikayelerdeki matematik ile ilgili konuşmak, bu etkileşime en güzel örneklerden biridir. İlerleyen dönemlerde çocukların öğrendikleri soyut matematik kavramlar ile deneyimleri ilişkilendirilerek daha anlamlı bir öğrenme gerçekleştirilebilir. Çocukların matematiksel becerilerinin gelişmesi için uygun ortamlar hazırlamak gerektiği unutulmamalıdır.

Mete AKOĞUZ

Eğitim Uzmanı

TEMEL EĞİTİMDE YARATICI DRAMA

Yaratıcı drama, son yıllarda ülkemizde adından oldukça fazla söz edilen bir öğretim yöntemidir. bilhassa özel okulların temel eğitim ve erken çocukluk dönemlerini içine alan yaş gruplarında sıklıkla kullanılmaya başlandı. Bunda bilinçli okul yöneticilerinin etkisi fazladır. Bazı okulların açmış olduğu yaratıcı drama dersliklerinde çocukların kişisel gelişimine katkı sağlamak için, sadece yaratıcı drama dersi veren öğretmenlerin gerçekleştirdiği uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra bütün öğretmenlerine tam bir yaratıcı drama eğitimi aldırın okullarda, her ders konusunun öğretimine uygun yaratıcı drama etkinliklerinin gerçekleştirildiği uygulamalara da rastlanılmaktadır.

Yaratıcı drama, bir grup çalışması içinde ele alınan konunun, oyun ve geçmiş deneyimlerin izlerini taşıyan doğaçlamalarla gözden geçirilip, hayal gücünü katarak yaratıcı ürünler oluşturulan bir öğretim yöntemidir. Yaratıcı drama etkinlikleri sergilenirken konunun içinde bütün duyu ve duygularıyla yer alan öğrenci, bilgilerini yeniden şekillendirerek kalıcı öğrenmeler gerçekleştirir. Bu yönüyle yaratıcı drama uygulamaları, yaparak - yaşayarak öğrenmeye en yakın öğretim yöntemidir. Araştırmalar, duyu organlarının birkaçının devreye girdiği eğitim ortamlarında elde edilen bilginin hafızada daha çok kaldığını ortaya koydu. Hep hareketli geçen yaratıcı drama uygulamalarında öğrenci, beş duyusunu kullanmasının yanı sıra duygularını da işe koşarak, öğretilmek istenen konunun içinde yer alır ve böylece kalıcı öğrenmeler gerçekleşir. Yaratıcı drama uygulamaları sırasında, normal hayatta deneme fırsatı olamayacak yaşantıların roller içinde yapılan alıştırımlarla denenmesi, her tür sanat, kültür ve bilim alanında ürünler oluşturma olanağı yaratılması, geleceğe hazırlanmanın yanı sıra hayal kurma ve yaratıcı düşünceler geliştirme olanakları sunar.

Yaratıcı drama çalışmalarında öncelikle bireylerin kendini tanıması, başkalarıyla etkileşimde bulunması, başka kültürleri tanıması hedeflenir. Yaratıcı drama, kişinin kendinde var olan bilgiyi kullanıp, yeni bilgiler elde etmesini, elde ettiği bilgiyi yeniden şekillendirerek düzenlenmesini sağlayan bir “disiplin”dir. Yaratıcı drama, bireylerin yaşamın içindeki farklı yönleri keşfederek, kendisi ve başkaları hakkında fikir edinmesini sağlayan, yeni deneyimler elde ederek pek çok konudaki algı ve anlayışında farklılık yaratan bir “öğretim yöntemi”dir. Yaratıcı drama, gerçek hayat deneyimleri ve düş gücünün kullanımı ile imgesel düşüncelerin eyleme dönüşerek yaratıcı ürünlerin oluşturulduğu “sanatlar eğitimi alanı”dır. Yaratıcı drama, kişisel gelişime önemli katkısı olan, kendini tanıması, ortaya koyması ve ifade etmesi gibi kişisel özelliklerinin geliştirilmesini sağlayan bir “yaklaşım”dır. Yaratıcı drama bir disiplin, bir öğretim yöntemi, sanatlar eğitimi alanı olarak temel eğitimin her düzeyinde kullanıma olanağı bulur ve kişisel gelişime sağladığı katkıyla öğrencilerin geleceğe

mümkün kılar. Yaratıcı drama yöntemi, kişilerin kendi özelliklerini keşfetmelerini, kendilerini ifade etme ve iletişim becerilerini geliştirmelerini, kendilerine güven duymalarını, kendi kararlarını verebilmelerini, başkalarıyla iş birliği yapabilmelerini, yaratıcılıklarını geliştirmelerini sağlar. Her yaş grubunda uygulanabilir bir yöntem olarak yaratıcı drama, yaparak ve yaşayarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştirdiği ve hata yapma korkusu olmaksızın yeni davranışlar geliştirilmesine olanak sağladığı için önem kazanmıştır. Ayrıca yaratıcı drama, kişilerin sanata karşı duyarlı olmalarına, çevrelerine ve doğaya daha farklı bir gözle bakmalarını mümkün kıldığı için bireylerin kendileri ve çevreleriyle daha uyumlu bir ilişki içinde olmaları ve daha sağlıklı bir yaşam sürdürmelerini sağlamasından dolayı önemlidir.

Günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte bilgiye ulaşmanın kolaylaşmasının yanı sıra bilgi kirliliğiyle karşılaşma olasılıkları da yükseldi. Olumlu ve olumsuz birçok bilgiye kolay ulaşmanın, gelecekte toplumları nasıl etkileyeceği ise bilinmiyor. Bu nedenle özellikle temel eğitim düzeyindeki öğrencilerin olumlu bilgiyi ayırt edebilecek donanımda yetiştirilmesi gerekir. Yaratıcı drama uygulamaları içinde, alınan bilginin dönüşme örneklerini bütün duyu organlarını kullanarak öğrenme olanakları olması nedeniyle, tek düze bilgi yüklemesinden daha yüksek bir deneyimleme söz konusudur. Yaratıcı drama uygulamalarında gerçekleşen rol içindeki deneyimleme süreci, gelecekte karşılaşma olasılığı olan problemlerin çözümünde farklı boyutta düşünme becerileri geliştirecektir. Bilginin aktarılması veya bilgiye ulaşma yollarının öğretildiği günümüz eğitim sisteminde, elde edilen bu bilginin dönüşerek yaratıcı ürün elde edilmesi konusunda çok fazla bir şey yapılmamaktadır. Yaratıcı drama uygulamalarındaki aşamalarda, herhangi bir konuda elde edilen bilginin süreç boyunca dönüşerek yaratıcı ürün oluşturulmasının örneklerini yapıp yaşayarak gören öğrencinin, bu pratiği yaşamın birçok alanına yansıtma olasılığı yüksektir. Bu nedenle özellikle temel eğitim düzeyindeki öğrencilerin yaratıcı drama uygulamalarında rol içinde elde edeceği yaşam deneyimleri ve yaratıcı ürün oluşturma süreçleri, gelecekte karşılaşacağı problemlere pratik çözümler bulmasını kolaylaştıracaktır.

Yaratıcı drama belirli aşamalarla gerçekleşen bir dizge ile uygulanır. Bunlar temelde, ısınma, oyun, doğaçlama ve oluşum olarak sıralanabilir. Başlangıçta gerçekleşen **ısınma** uygulamalarında, vücudun ısınması, konuya ısınma, arkadaşlarına ısınma, mekâna ısınma ve eğitime ısınmayı içeren yürümler ve basit hareketler yapılır. Isınmayla birlikte dikkatin grup olarak çalışmaya yönelmesini sağlayan **oyun** aşamasında ise, bilinen çocuk oyunlarının verilmek istenen konuya göre düzenlenmesi söz konusudur. **Doğaçlama** veya okul öncesinde gerçekleştirilen canlandırma aşamasında ise, konuyla ilgili rol oynamalar gerçekleşir. Son olarak uygulanan **oluşum** aşamasında ise önceki aşamalardan esinlenerek bir ürün ortaya çıkarılması söz konusudur. Öğrencinin yaratıcı drama sürecinin etkisiyle oluşturacağı ürün çoğunlukla bir sanat alanından esinlenir. Bir sanatlar eğitimi alanı olarak ifade edilen yaratıcı drama sürecinde, herhangi bir ürünün ortaya çıkması, çalışmadan sonuç alınması bakımından önemlidir. Yaratıcı drama sürecinde elle tutulur bir ürün ortaya konulması, öğrencinin oldukça yüksek bir motivasyon elde etmesini sağlamakta ve sonradan gerçekleşecek yaratıcı drama etkinliklerinde daha katılımcı olmaktadır.

Temel eğitimde yaygın olarak okul öncesi öğretmenleri tarafından kullanılan yaratıcı drama daha sonraki eğitim dizgelerinde de sıklıkla kullanılması gereken bir öğretim yöntemidir. Özellikle ünite girişlerinde gerçekleştirilecek ve anlatılmak istenen önemli noktaları ele alacak yaratıcı drama uygulamaları, ünitenin ilerleyen anlatımlarında bol örnek elde edilmesini sağlayacak ve öğrencilerin kendi yaptıkları uygulamalardan verilecek örnekler, dikkatin konuda toplanmasını ve anlatılanların sahiplenilerek öğrenilmesini sağlayacaktır.

Bilinçli eğitimcilerin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelmelerinin nedenlerinin başında, öğrencilerin derse katılımının yüksek olması ve kendi ürettikleri bilgiyi paylaşarak öğrenmelerin gerçekleşmesidir. Ders konusunun öğrencilerin yaşantılarıyla ilişkilendirdikleri rollerle ele alınması, konunun içselleştirilerek kalıcı öğrenmeleri sağlar. Genel olarak anlatım yönteminin kullanıldığı eğitim sistemimizde, öğrenciyi konunun içine dâhil etmek mümkün olmamakta, eğitici ile öğrenci arasındaki etkileşim sınırlı düzeyde gerçekleşmektedir. Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı eğitim ortamlarında öğretmenin de zaman zaman role girerek anlatımın içinde yer almasıyla etkileşim yükselmekte, öğrenciler konuyu daha iyi algılamaktadır. Yaratıcı drama yöntemi kullanılarak ele alınan ders konularıyla öğrenciler sahneye çıkmadan, grup içinde rol yaparak yaşam deneyimlerini genişletebilirler. Yaratıcı drama her ders konusuna uygun olarak plan yapma özelliklerine sahip olması nedeniyle, üst boyutta öğrenmeler gerçekleşirebilecek özelliğe sahiptir.

Yaratıcı drama hakkında okul yöneticileri ve öğretmenlerdeki yaygın yanlış bilgi, yaratıcı dramanın tiyatroyla aynı olduğu düşüncesidir. Oysa yaratıcı drama tiyatro değildir, sahneye çıkıp gösteri yapmak ya da ezberleme yaratıcı dramanın özüne aykırıdır. Yaratıcı drama grup içinde o anda paylaşılan rollerle gerçekleşen bir süreçtir. Konu paralelinde o anda gerçekleşen rollerin, sonradan sahnelenmesi ya da bu rollerin ezberlenmesi söz konusu olmadığı için, öğrenci daha rahat hareket etmekte ve yaratıcı ürünler ortaya koyabilmektedir. Böylece yaratıcı drama sürecinde yer alan öğrencinin kendini rahat ifade etme olanağı yaratıldığı için, kendine güveni artmakta ve böylece öğrenci bütün grupta etkileşime girerek birlikte hareket etmektedir.

Öğretmen ve yöneticilerimizin yaratıcı drama hakkında detaylı bilgi elde etmesi ve mutlaka öğretim yöntemi olarak bir konunun nasıl ele alındığı ile ilgili bir yaratıcı drama süreci yaşaması, yaratıcı dramanın doğru anlaşılmasını sağlayacaktır. Böylesi bir yaşantı geçirip deneyim elde edecek olan eğitimciler, yaratıcı dramanın mantığını daha iyi anlayacak ve yaratıcı drama etkinliği gerçekleştiren eğitimcilerden ezbere dayalı bir gösteri talep etmeyeceklerdir. Özellikle okul yöneticilerinin, veli grubunu hoşnut etmek için istediği sahneleme ve tiyatro gösterileri, öğrencilerin yaratıcı drama sürecinde isteyerek yer almasını engellemektedir. Bu nedenle sahneleme ve gösteri yapma ihtiyacı duyulduğunda, tiyatro kulüpleri kurulup ezberleme ve etkili rol yapmaya gönüllü olan öğrencilerle bu ihtiyacın giderilmesi daha doğru olacaktır. Yaratıcı drama bazı aşamalarında doğaçlama ve rol oynama gibi tiyatro tekniklerinden yararlanır. Ancak tiyatro tekniklerini kullanma amacı, her hangi bir konunun öğrenilmesini kolaylaştırmak ve kişisel gelişime katkı sağlamaktır. Yaratıcı

drama sürecinde öğrenciler rol yaparak konuları öğrenmelerinin yanı sıra kendileriyle ilgili farkındalık kazanıp, yaratıcı yanlarını görmekte ve kendilerine güvenleri artmaktadır.

Yaratıcı drama temel eğitimde, her dersin her konusunda amaç ve kazanımlara uygun olarak kullanılabilen özelliklere sahip bir öğretim yöntemidir. Konuların bütün duyu organlarını ve duyguları kullanarak ele alınmasına fırsat tanıyan yaratıcı drama, yaparak - yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmesinin yanı sıra, kişisel gelişim sağlayıp yaratıcı yanların fark edilmesine katkısı olan bir disiplindir. Bu nedenle bütün öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi alması ve bütün derslerde yaratıcı drama yöntem ve tekniklerinin kullanılması, öğrenmeyi çok daha verimli hale getirecek, ülkemizin geleceği için yaratıcı bireylerin yetişmesini sağlayacaktır.

Emine CORDUK FEYZİOĞLU

Boğaziçi Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitim Birimi, Sanat Eğitmeni

ÇOCUKLARIN SANAT BECERİLERİNİ DESTEKLEYİCİ YAKLAŞIMLAR

Pablo Picasso'nun "Her çocuk bir sanatçıdır, sorun büyüyünce sanatçı kalmaktır." sözü çocukluk döneminde sanata yönelik edindiğimiz tecrübelerin ilerleyen yaşlardaki sanata ait tutumlarımızda ne kadar belirleyici olduğunun bir kanıtı niteliğindedir (Walisiewicz ve diğerleri, 2018).

En yalın haliyle sanat bireyin; kendini ifade edebilmesine, farklılıklara saygı duymasına, çevresine karşı duyarlı olmasına, olaylara karşı farklı bakış açıları geliştirebilmesine, hayal gücünün gelişimine, merak duygusunun pekişmesine ve estetik bilincin oluşturulmasına yönelik olumlu edinimlerin kazandırılmasında katkı sağlar. Sanatın birey üzerindeki bu olumlu etkileri gözetildiğinde çocukluk döneminden başlayarak bireylerin sanatla tanıştırılması ve sanatla elde edebileceği kazanımlara erken yaşlarda ulaşması; estetik algısı ve farkındalığı yüksek, duyarlı, empati kurabilen, kültürel değerlerine sahip çıkan ve entelektüel bireylerin yetiştirilmesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Çocuklar, erken yaşlarda başlayan sanat eğitimi ile kendilerini ifade etmeyi öğrenirken aynı zamanda hayat boyu kullanabileceği pek çok beceri ve özelliğe sanat aracılığıyla kolaylıkla erişebilir.

Çocuklara sanat öğretiminde ve sanat ile kuracağı bağı güçlendirmede günümüzde çok çeşitli yöntem ve yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu yöntem ve yaklaşımlar her geçen gün kendini yenilemekte ve sayısı gittikçe artmaktadır. Çocuklara sanatsal becerilerin kazandırılmasında ve sanatın sevdirilmesinde etkili olabilecek birtakım yaklaşımlar aşağıda alt başlıklar halinde kısaca özetlendiği gibidir. Bu alt başlıklar içselleştirilerek çocukların sanatla kuracağı bağı, sanata karşı tutumu ve sanatla olan etkileşimi anlamlı hale gelecektir.

1. Sonucun değil sürecin önemli olduğunu vurgulayın: Çocuğun sanat üretim süreci içerisinde geçirdiği zaman, ortaya çıkan eserden çok daha kıymetlidir. Çocuklar çoğu zaman üretim süreci içerisinde problem çözme becerilerini kullanarak karşılaştıkları sorunlara çözüm ararlar. Önemli olan da zaten üretim süreci içerisindeki çocuğun karşılaştığı bir problemi çözüme ulaştırma arayışında olmasıdır. Bu bağlamda çocuk ile gerçekleştirilen sanat etkinliklerinde içsel motivasyonun sonuç yerine süreç üzerine temellendirilmesi problem çözme becerilerinin gelişimini ve yaratıcılıklarını olumlu şekilde destekler.

2. Sanatçı defteri edin: Çocukların çevrelerine olan farkındalıklarının artması için özgürce çizim yapabilecekleri ve her zaman yanlarında taşıyabilecekleri bir defter kullanmalarını sağlayın. Böylece; bir doğa yürüyüşünde, parkta veya seyahat esnasında dışarıda ilgisini çeken bir şeyi hızlıca sanatçı defterine çizebilirler. Yaptıkları çalışmalara tarih de ekleyerek görsel bir anı günlüğü oluşturabilirsiniz. Hatta yaşınız kaç olursa olsun aynı defterden siz de edinebilir, çocuğunuza örnek olabilirsiniz. Bu sayede çocuğun çevresine olan farkındalığı, görme becerisi, estetik algısı ve doğa

ile kurduğu bağ gelişerek çocuk ve ebeveynin birlikte geçirdiği zamanlar daha değerli ve eğlenceli hale getirilebilir.

3. Doğanın mucizesinden yararlanın: Doğa, bize sanatın mekân veya materyalle kısıtlanamayacak kadar özgür bir ruha sahip olduğunu hatırlatır. Doğada bizi kalem ve kâğıt gibi alışlagelmiş araçlar yerine; toprak, kum, kil, çamur, taşlar, ağaç kabukları, dallar, tüyler, yere düşmüş çiçekler ve yapraklar karşılar. Bu materyalleri çeşitli şekillerde yerleştirerek anlamlı bir bütün oluşturmayı sağlayan Land Art çalışmaları yapılabilir. Böylelikle doğa ile iletişime geçen ve etrafını merak ederek inceleyen çocuğun, doğaya karşı duyarlılığı artabilir ve sanat, fiziksel aktivite ile birleştirilerek çocuklar için daha dikkat çekici hale getirilebilir.

4. Birlikte müze gezileri yapın: Çocuklarınızla yaptığınız planlarda sergi gezisi veya müze etkinliklerine yer verebilirsiniz. Birlikte eserleri incelerken müzede nasıl hareket edilmesi gerektiği üzerine sohbet edebilir, eserlerin künyelerini okuyarak onları soru sormaya teşvik edebilirsiniz. Erken yaşta müze bilinci edinen çocuklar geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurarak sanat eserlerine karşı çok daha ilgili ve duyarlı olurlar. Örneğin Arkeoloji Müzesi gezisi esnasında çocuğunuzun ilgisini çeken bir eseri yanında taşıdığı sanatçı defterine çizmesini önerebilirsiniz. Böylelikle tarih ve sosyal bilimler gibi alanlarla bağ kurularak sanatın diğer disiplinleri öğrenmedeki katkısı sağlanmış olur.

5. Çocukların eserlerini asın: Fakat sadece buzdolabınızın üzerine değil. Çocuğunuzun resimlerinden birini çerçeveye alıp evinizin en güzel köşesine asabilirsiniz. Bu onun çalışmalarına değer verdiğinizi göstererek öz güveninin artmasını sağlar. Bununla birlikte başarı duygusunu besleyerek sanatsal içeriklerin üretilmesine yönelik faaliyetlerde bulunma isteğini olumlu olarak destekler.

6. Hazır boyama kitaplarından kaçının: Bir yetişkinin kendi hayal gücünü kullanarak hazırladığı boyama kitaplarını boyamak, çocuk için yaratıcı bir eylem değildir. Bu fikri çocuklarınızla da tartışın. Çocukların, kendi çizdiği eseri boyaması hayal gücü gelişimini destekler. Bu sebeple çocukların kendi çizimlerini oluşturarak bu çizimleri boyaması yönünde onları cesaretlendirin.

7. Kültür sanat kitapları edinin: Kitaplar, çocuğun sanat okuryazarlığı ve dil gelişimini desteklemenin harika bir yoludur. Çocuğunuzundan eserlerde, illüstrasyonlarda ve fotoğraflarda gördüklerini tarif etmesini isteyebilirsiniz. Aynı zamanda kendi kültürünüzde var olan hikayeleri, mitleri ve sembolleri canlandırmalarını ve yeniden çizmelerini isteyebilirsiniz. Çocuklar inceledikleri sanatçılar ve eserler sonrasında, okuduğunu anlamlandırır, bağlantılar kurar, kendi yaratıcı eserlerini üretebilir ve yeni kitapları incelemeye heyecan duyarlar.

8. Alan açın: Evinizde çocuğunuzun çeşitli malzemelere ulaşabileceği ve istediğinde rahatlıkla çalışma yapabileceği bir alan oluşturun. Bu, imkân dahilinde bir atölye odası veya küçük bir masa olabilir. Ayrıca bu kişisel üretim alanında çocuğunuza

farklı materyaller temin ederek “kutunun dışından bakmasını” yani alışlagelmiş üretim metotlarından sıyrılarak daha yaratıcı sanatsal üretimlerin yapılmasını sağlayabilirsiniz. Örneğin Mondrian’ın eserlerinden ilham alarak yapılacak bir çalışmayı, renkli fon kartonları yerine lego parçalarıyla üretebilirler. Bu alışlagelmişin dışında farklı malzemeler kullanımına yönelik yaklaşım çocuğun kavrama, uygulama, analiz ve sentez gibi bilişsel becerilerinin geliştirilmesinde anlamlı sonuçlar elde edilmesine fırsat sunabilir.

9. Bir resim çantası veya dosya alın: Çocuğunuzun resimlerini bu şekilde düzgün ve özenli bir biçimde saklayabilirsiniz. Üzerinde çalıştığı resmin atıldığını görmek her çocuğun şevkini kırar. Bir resim dosyası veya çantasının alınması ya da eserlerinin bu dosyalarda saklanması dışsal bir motivasyon unsuru olarak çocuğun sanata duyacağı ilgi düzeyini artırabilir.

10. Müdahale etmeyin: Lütfen çocuklarınızın resimlerini çizmeyin ve boyamayın. Bu sizin hayal ettiğiniz şeyi yapmasını, beklentilerinizi karşılmasını gerektiren bir durum değildir. Bu “onun” yaratım oyunudur. Müdahaleniz çocuğunuzun yanlış veya eksik yaptığını düşünmesine yol açıp cesaretini kıracaktır. Unutmayın, karalamalar çocuk sanatının yapı taşlarıdır.

Bu yöntem ve yaklaşımlar günümüz sanat öğretiminde kullanılan son derece işlevsel unsurlar olup, bu yaklaşımların niteliği ve sayısı zaman içerisinde güncellenebilir ve yeni yaklaşımlar eklenebilir. Bu yöntemlerin tümü yada bir kaç çocuğun bilişsel seviyesi, psikomotor becerisi ve kişisel ilgi düzeyine göre çok çeşitli kombinasyonlarda kullanılabilir ve çocuğun sanata duyduğu ilgiyi, şevki, heyecanı ve duyarlılığı artırılabilir.

KAYNAKÇA

Walisiewicz, M., Loxley, D., Murray, J., Donahue, M. ve Ure, K. S. (2018). Ressamlar Yaşamları ve Eserleri, Alfa Yayıncılık , 1. Basım, İstanbul

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

KAPANIŞ KONUŞMASI

- **Hüma ÇOBANOĞLU NALDEMİRCİ**
Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Hüma ÇOBANOĞLU NALDEMİRCİ

Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Sayın Yöneticiler ve çok kıymetli öğretmen arkadaşlarım,

Eğitimin Değişmeyen Bileşenleri temalı Sempozyumumuzun sonuna gelmiş bulunmaktayız. Bugün değerli zamanlarını ayırıp 11. TEMEL EĞİTİM SEMPOZYUMU'na katılarak görüşlerini bizlerle paylaşan tüm konuşmacılarımıza öncelikle teşekkür etmek istiyorum. İyi ki varsınız.

Üniversitelerimizin değerli rektörlerine aramızda olup verdikleri destek için ayrıca teşekkür ediyorum.

Etkinliğimizi teşrifleriyle bizleri onurlandıran Ankara İl Millî Eğitim Müdürümüze teşekkür ediyorum.

Değerli sanatçımız Paul Dwyer ve oğlu Eren Joseph Dwyer'e Cumhuriyetimizin 100. Yılı kapsamında hazırladıkları muhteşem marş ve performansları için Derneğimiz adına teşekkür ediyorum.

Etkinliğimizin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesindeki katkıları ve mükemmel ev sahipliği için üyemiz Özel ABC Okulları'nın kurucusu İbrahim Gündüz'e,

Okul müdürleri Aslı Öztürk ve Sevtap Yalçın'a,

Etkinliğimizin sunuculuğunu üstlenen Elif Dursun hocamıza,

ABC Okullarının tüm öğretmenlerine, çalışanlarına ve öğrencilerine Derneğim adına teşekkür ediyorum.

Basın mensuplarımıza, değerli STK Başkanlarımıza,

Derneğimize her zaman destek veren Gülbenk Danışmanlıktan Av. Esmâ Gülbenk ve Lütfi Gülbenk'e,

Destekleri için Derneğimizin değerli Başkanı Zafer Öztürk Beye ve tüm yönetim kurulu üyelerimize,

Derneğimizin Yüksek İstişare Konseyi Başkanı ve üyelerine teşekkür ediyorum.

Sonuç bildirimimizi hazırlayan akademik danışmanımız Doç. Dr. Rukiye Didem Taylan'a, sempozyum düzenlenmesindeki emekleri için Derneğimizin müdürü Nalan Tuğ'a ve dernek çalışanlarımıza çok teşekkür ediyorum.

3 aydır komisyonlarımızın çalışmalarına yakinen şahidim, her hafta düzenledikleri online toplantılarla etkinliğimizi planlayabilmek için büyük emek ve gayret sarf ettiler. Sempozyumun gerçekleştirilmesindeki değerli katkıları için Okul öncesi ve ilkököl komisyonu üyelerimize tek tek çok teşekkür ediyorum. XII. Temel Eğitim Sempozyumu'nda görüşmek dileğiyle.

EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ

SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ XI. TEMEL EĞİTİM SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 11 Kasım 2023, Ankara

Türkiye Özel Okullar Derneği Okul Öncesi Eğitimi ve İlkokul Komisyonu üyelerinin desteğiyle düzenlenen “EĞİTİMİN DEĞİŞMEYEN BİLEŞENLERİ” temalı XI. Temel Eğitim Sempozyumu 11 Kasım 2023 tarihinde üyemiz Özel ABC Okulları'nın ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Sempozyuma, Ankara İl Milli Eğitim Müdürü Sayın Yaşar KOÇAK, İl Milli Eğitim Şube Müdürleri, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, akademisyenler, eğitim uzmanları, basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerinden oluşan 800'ün üzerinde kişi katılmıştır.

“Değişmeyen tek şey değişim” deriz. Özellikle son yıllarda eğitim dünyasında yaşanan değişimlere ayak uydurmak tüm paydaşlar için önemli hale geldi. Dijital yerli olarak adlandırılan 21. yüzyıl çocukları teknoloji ile birlikte büyüyor. Yapay zeka, uzaktan öğretim, ters yüz edilmiş sınıflar vb. gibi pek çok yeni kavramı öğrendik ve deneyimledik. Peki değişim bu kadar güçlüyken, eğitimin değişmeyen bileşenleri hakkında ne söyleyebiliriz? Sempozyumda işte bunları tartıştık ve fikir alışverişinde bulduk.

Değiştirilen değil, değişebilen okullar, mezunlarına da sürekli öğrenci kalma fırsatı verecektir. İnsanı bütün olarak ele almak ve okul ortamında onu öğrenmenin ve araştırmanın öznesi haline getirmekle, okulu canlı bir organizma haline getirme hedefi gözetilmelidir. Bunu destekleyecek öğretmen ve yönetici yeterlikleri okulun dışarıdan değil içeriden değişmesine katkıda bulunacaktır. Geleneksel okul ortamlarının yanı sıra okul programına entegre edilen alternatif öğrenme ortamları çocukların gelecekte de doğayı koruyan, doğaya saygılı bireyler yetişmesine güçlü bir başlangıç oluşturabilir.

Ülkemizde öğretim programları tüm okullar için merkezden hazırlanarak uygulansa da öğretimin “ders işlenişi” öğretmenin ders planına bağlıdır. Bu kapsamda nitelikli öğretimin gerçekleşmesinde öğretmen anahtar role sahiptir. Bu durumda amaçladığımız çağdaş, kaliteli, nitelikli öğretim için öğretmen ve öğrenciler beraber odağa alınmalıdır. Öğretmenin de öğrenciler gibi ilgileri, merakları, duyguları, öğrenme ve öğretme stili profili gibi öğretim sürecini doğrudan ya da dolaylı etkileyen özellikleri olduğu hatırlanmalıdır. Öğretmenler de eğitim felsefelerinin kariyer yolculuklarını nasıl etkilediğine dair farkındalık geliştirmelidir.

Beyin araştırmalarının artması ile öğrenme süreçleri ile ilgili birçok yapılandırmacı yaklaşım ve yöntem kullanılmaktadır. “Farklılaştırılmış Öğretim” biz öğrenme liderlerine rehberlik eder. Bu yaklaşım ölçme ve değerlendirmeyi, sürekli değişen öğrenme süreçlerinin durumlarının tespitinde ve uygulanması esnasında esnek, süregelen biçimde yeniden yapılandırma fırsatı tanıyan bir yaklaşımdır. Bu değerlendirmeler kapsamında öncelikli hedeflerden biri öğrenme güçlüğü konusunda risk grubunda

yer alan çocukları erken fark etmek ve önleyici yaklaşımla ele alıp müdahale edebilmektir. Bunun yanı sıra belirlenen çocukların bilişsel ve zihinsel yapılanmalarına uygun etkili müdahale programları geliştirmek gerekir.

Okul öncesi dönemde çocukların akademik, sosyal, duygusal becerilerin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Örneğin, erken yaştaki matematiksel düşünme becerilerinin ileriki yıllarda akademik başarıyı en iyi yordayan faktörlerden biri olduğu kanıtlanmıştır. Bu nedenle öğretmenler ve ebeveynlerin okul öncesi dönemde matematiği anlamlı ve eğlenceli biçimde çocukların deneyimlemesi için fırsatlar sunmaları önem taşımaktadır. Bu dönemde duyu bütünleme süreçlerindeki farklılıkları fark etmek, doğru müdahale etmek ve yönlendirmek çocuklarda öğrenmeyi ve gelişmeyi destekler. Bu sebeple ailelerin ve öğretmenlerin; çocukların duygusal ihtiyaçlarını bilmeleri, gerekli düzenlemeleri yapmaları ya da uzmanlara yönlendirmeleri çocukların okul başarısını, kendileri ile ilgili farkındalıklarını, öz düzenleme becerilerini etkileyerek çocukların bağımsız bireyler olmaları yolunda katkı sağlayacaktır.

Çocuğun bütünsel gelişimini göz önüne aldığımızda sanatsal faaliyetlerin eğitime daha çok entegre edilmesi öncelikli hedeflerimizden biri olmalıdır. Sanat bireyin; kendini ifade edebilmesine, farklılıklara saygı duymasına, çevresine karşı duyarlı olmasına, olaylara karşı farklı bakış açıları geliştirebilmesine ve estetik bilincin oluşturulmasına yönelik olumlu edinimlerin kazandırılmasına katkı sağlar. Örneğin, müzik eğitimi öğrencilerin yaratıcılıklarına biçim verebilir. Başka bir örnek olarak yaratıcı dramayı derslerde kullanmak konuların duyu organları ve duyguları kullanarak ele alınmasına fırsat tanır. Tüm bunlar çocukların hem akademik hem sosyal gelişimlerinin hem de özgüvenlerinin güçlenmesini sağlar.

Son olarak, eğitimin değişmeyen belki de en önemli bileşeni ise iletişim ve ilişkilerin önemidir. Okul ikliminde öğrenciler, öğretmenler, veliler arasında güvene dayalı ilişkiler, etkili iletişim, beraber sorunların üstesinden gelme, ortak amaçlar ve değerler geliştirme, zor zamanlarda bağlılık...Okullar, öğrenciler ve öğretmenler değişmeye devam edecek ama eğitim için bu bileşenler vazgeçilmez olmaya devam edecektir.

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

İstiklal Cad. Odakule İş Merkezi No. 142 K. 5
Beyoğlu -İSTANBUL
TEL: 0212 249 00 00 (pbx) FAKS: 0212 249 00 10
www.tozok.org.tr info@tozok.org.tr